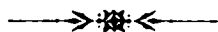

JEŽÍŠ

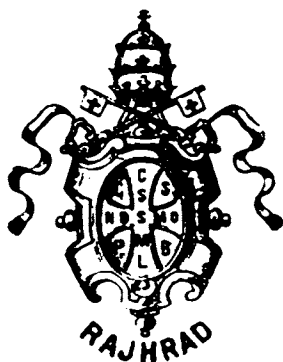
na cestě k hoře Kalvarii.

Postní kázání,

která napsal

F. HERZOG.

V Brně 1885.

Tiskem a nákladem papežské knihtiskárny benediktinů rajhradských v Brně.

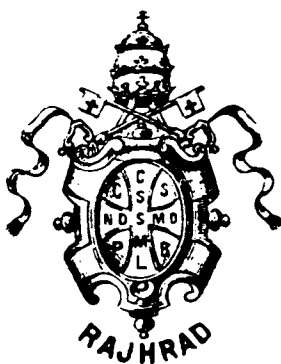
Cena 40 kr.

POSTNÍ KÁZANÍ.

Napsal

F. HERZOG.

V Brně 1885.

Tiskem a nákladem papežské knihtiskárny benediktinů rajhradských v Brně.

I.

Ježíš na hoře olivetské hluboce ponížen, trpí za pýchu lidskou.

»Aj vstupujeme do Jerusalema,
a tam dokoná se vše, co psáno
jest o Synu člověka.«

Luk. 18. 31.

Ú v o d.

Za času proroka Daniele panoval v Babyloně lehkovážný král Baltazar. Jednoho dne učinil hody veliké a slavné, a pozval k nim tisíc knížat z celé říše své. — I jedl a pil jedenkaždý podle věku svého. Když byl pak král vínem opojen, kázal v nevázané své bujnosti přinést na stůl nádoby stříbrné a zlaté, které byl otec jeho Nabuchodonosor uloupil z chrámu v Jerusalemě. I přineseny jsou posvátné nádoby, a pili z nich na posměch Bohu israelskému král a knížata, ženy i ženiny jeho, a bylo veselí všech veliké. Ale, když v pozdní noci byly hody v proudu nejbujnějším, tu ztichli rázem všickni hodovníci a zděšený zrak upřeli na stěnu. A co na stěně té? — »Prstové ukázali se jako ruky člověka pišícího na svrchu stěny paláce královského.« I vidí to král, a tvář jeho bledne a strachem se třesou kolena jeho. I volá mudrce Chaldejské a hadače, aby mu přečtli a vyložili tajemné písmo. Slibuje šarlat a zlatý řetěz, ale nikdo nemůže čísti ani vyložiti králi, co psáno na stěně. Zavolán tedy Daniel prorok a ten čte: »*Mane, Thekel, Fares* —« a výklad jeho zní v těchto slova: »Proti panovníku nebeskému pozdvihl jsi se, nádoby domu jeho kázal jsi přinést a pili jste z nich Protož od Něho poslána jest ruka, kteráž napsala, co tuto psáno, a ten jest výklad řeči: *Mane*, sčel Bůh království tvé a učinil mu konec. *Thekel*, zavěšen jsi na váze, ale příliš lehkým nalezen! *Fares*, rozděleno jest

království tvé a dáno jest Medským a Perským.« — A hle, v touž noc přepaden jest Babylon a zabit jest Baltazar, král chaldejský. —

Nejmilejší v Kristu! Così podobného vidím a slyším i v těchto našich dnech. Nedávno ještě držel masopust své hlučné hody a reje rozpustilé. Zdálo se, že dvěře a brány všech možných rozkoší jsou dokořán otevřeny, ba že vyzdvižen jest poslední zákon mravů a slušnosti! . . . Ó jak mnohý život lidský tu zase podkopán! Jak mnohá nevinnost tu zase zničena! Jak mnohá duše padla tu ďáblům do rukou! Než, tu pojednou — jakoby ruka jakás neviditelná byla napsala výhrůžné: Mane, Thekel, Fares, — umkla divoká vřava a ztichl rej veselostí masopustních. Konec je hodům — rozpustilým — nadešel svatý půst! — I nás na čele poznamenala Církev sv. popelem, jakoby psala každému do duše ona tajuplná slova: Mane, Thekel, Fares; — jakoby věstila každému: »Spočtění a zvážení jsou hříchové tvoji! Spočtění, odmětení a oddělení jsou dnové tvoji! Pomni, člověče, že prach jsi . . . pomni na svůj konec — na věčnost!«

A zajisté, již k tomu nejvyšší čas; neboť, zdá se, že píše Bůh sám celému světu na čelo výstražné: »Mane, Thekel, Fares, — a to písmo jeho jsou: rozbroje, války, mor, zemětřesení a jiné děsné pohromy, jimiž navštěvuje zemi více než jindy. Každý, kdo ještě zdravý rozum má, vidí a cítí to dobře, že žijeme v době neobyčejně pohnuté. Kamkoli noha kročí, zdá se, jakoby země se vrtkala a se všech stran rostou nebezpečí — dosti čitelné to: »Mane, Thekel, Fares!«

Ó bohdejž jsme v čas uposlechli výstražných těch hlasů a šli tam, kam nás v tomto čase posvátném volá církev! Vždyť pro mnohého z nás — s jistotou to můžeme říci — bude to půst poslední!! — A kamže nás vede církev? — »Aj, vstupujeme do Jerusalema, a tam dokoná se vše, co psáno o Synu člověka.« Ano do Jerusalema nás zve, ku kříži Kristovu nás vede, na němž krvácí ta veliká oběť smíření a důtklivěji než jindy k nám volá: »Ó vizte synové lidští a poznejte, co je hřích před Bohem, co je hřích pro

vás! . . . Poznejte a uznejte již jednou, že s hříchem svým ztraceni jste na věky! . . . Vzhůru tedy, vstaňte proti hříchu! Zde pod křížem se ho na vždy zřekněte! . . . —

Ano, to chceme učiniti, a abychom tím bezpečněji cíle toho dosáhli, povedu Vás, rozmilí v Kristu, tentokráte až k samým pramenům všech hříchův a nepravostí lidských. Neboť vezte, tak jako tam na nebi v duze sedmerou barvou láme se paprsek sluneční, jako sedmerým potokem sv. svátostí prýští se nám milost Boží: podobně jest i sedmero zřidel nečistých. z nichž všeliká zloba lidská do srdce a odtud po celém světě se rozlévá. Znáte ještě z katechismu jména jejich, kteráž jsou: pýcha, lakomství, smilstvo, závist, opilství, hněv a lenost.

Bychom pak tíži a ohavnost hlavních těchto hříchů náležitě pochopili, povedu Vás dále k trpícímu Spasiteli a ukáži, kterak za každý tento hřích těžkou pokutu musil podstoupiti; neboť kolik hříchů těch, tolik i největších muk rozeznáváme v bolestném utrpení Jeho. To tedy bude úlohou těchto postních rozjímání:

V sedmeré bolesti Spasitelově ukáži Vám jako v zrcadle zlobu a zkázu sedmera hlavních hříchů. —

První bolest Kristova a první hlavní hřích — pýcha — bude pak předmětem dnešní řeči mé.

»Prve však než započnu, obracím se k Tobě, Pane a Mistře můj! Ty víš, že nevyhledávám nic jiného, než spásu duší Tvých, ó stůj tedy při mně s milostí svou! — Vzývám i Tebe o pomoc, Matko nebeská — obrácení hříšníků!

A posléze i Vás v Kristu shromážděné snažně žádám, otevřte netoliko sluch, nýbrž i srdce své, ať od srdce k srdci jdou upřímná slova má!«

I.

Tichá, tmavá noc rozkládá se nad městem svatým, vše odpočívá ve spánku hlubokém, jen stříbrný měsíc bdí jako noční strážce a bílou září svou dotýká se věží a bání Jerusalemských.

Tu zticha vychází malý hlouček lidí ze brány města, jde přes potok Cedron, a zamířiv ku dvorci Getsemane, ztrácí se ve tmavém stínu olivové zahrady. — Ty znáš již duše křesťanská pozdní tyto chodce, a aniž bych je jmenoval, víš už, že to Kristus s učeníky svými. Ano, již vešel do zahrady a pravil k učeníkům: »Posečkejte tuto, až odejdu tamto a pomodlím se.« A pojav Petra a dva syny Zebedeovy odešel s nimi na místo soukromé. A tu — aj, vrhá se Syn Boží do prachu země, a na kolenou se koří v modlitbě Otci nebeskému! — Než co to, že, ač dlouho pohřížen v sebe, nenalézá útěchy v modlitbě jako jindy? Ba naopak nevýslovná tesklivost jako břímě těžké padá na duši jeho. — On počíná se lekati a trásti, mdlá a smutná jest duše jeho až k smrti! — — Ó Synu Boží! odkud ta bázeň, odkud to trápení duše Tvé!? — Odkud? — Ó jako hora veliká padá na duši Jeho celá ta tíže hříchů lidských, za něž chce vzíti pokutu na sebe. On vidí v duchu svém celý ten tábor hříšníků na povrchu zemském od věků do věků se rozkládající. On vidí to pohrdání milostí Boží a sv. svátostmi, to zlehčování jména Božího — a křivé přísahy, to znesvěcování posvátných dnů Páně, to bohopusté vychovávání a pohoršování dítek od nejútlejšího mládí. On čítá všecko to smilstvo a cizoložstvo zpustlého lidstva všech zemí a věků všech, ty sebevraždy, to do nebe volající odírání a utiskování vdov a sirotků — ó jaké moře, bezedné, nedohledné moře hříchův a ohavností lidských! — — V životě svatých dočítáme se, že mnohé duše ctnostné a nevinné zachvěly se při pouhém jen pojmenování hříchu; ó přátelé drazí, představtež sobě, co tu pocítila teprv přečistá a přesvatá duše Ježíšova?! Ký div, že se chví a třese Syn Boží, že se leká a děsí hříchův lidských a smutných jich následků! Ký div, že puká tu Jeho Srdce žalostí nad zmařením díla vykoupení u tolika a tolika zavržencův! Úzkost a bolest přemáhá Jej — ach k zemi Jej poráží! Snad umírá? — Nikoliv! Opět pozvedá ruce sepjaté a modlí se! Modlí se a prosí úpěnlivě: »Otče! Otče můj, vezmi ten kalich ode mne!« — Než, Otec nebeský jej neodnímá, ač třikráte opětuje Kristus prosbu svou. Již tedy vidí, že není jiné pomoci, že musí vzíti kalich — má-li býti člověk vykoupen. Ale, co divu, že lidská přirozenost, Jeho

děsí se opět nastávajících muk, že úzkost smrtelná připadá naň?! Ach již Ho smyslové opouštějí, tvář zesinala, údové křečovitě se třesou a smrtelný pot vyráží na čele Jeho; ale nastojte! nejsou to krůpěje potu, nýbrž krve! »učiněn jest pot Jeho jako krůpěje krve tekoucí na zem!« —

Ó člověče! viz tu Syna Božího, an zničen, potřen v krvi své na zemi se svíjí jako červ v prachu, a taž se: co je příčinou tohoto hlubokého pokoření a ponížení se Kristova? — Příčina ta: že člověk zapomenul a podnes zapomíná původu svého, že z prachu země vzato jest tělo jeho a v nesmyslné pýše proti Bohu se vypíná.

»Ó Ježíši, krvavým potem zbrocený, my klaníme se Tobě a dobrořečíme Ti, že's nám sám vyjádřil, co tato bolest a úzkost Tvá znamenala, a sice těmi památnými slovy nejhlubší pokory: »Ne má — Otče — ale Tvá vůle se staň!«

Ejhle přátelé, jaké v tom hluboké tajemství! S ponížením sebe sama započiná Pán veliké dílo vykoupení člověčenstva, poněvadž pýchou započal člověk první hřích v ráji, a poněvadž až podnes počátek všelikého hříchu lidského jest pýcha. Proto také i my přátelé, počínajíce dnes dílo svého pokání nejinak, než s pýchou započneme, která vším právem klade se za první hlavní hřích. —

Již tedy ukaž se nám ty svůdný anděli pýchy, ať známe tvoji tvář, tvé cesty a spády.

Má sice člověk sám sebe ctiti; má si jako křesťan zakládati na tom, že jest dítkem Božím, k obrazu Boha stvořeným, že že je údem těla Kristova a chrámem Ducha Svatého, jemuž místo v nebesích je připraveno: — povinnost je to jednoho každého vážiti si této své důstojnosti; ale tenkrát, kdy tato sebeucta přestoupí pravé meze, kdy činí člověk ze sebe více, než v skutku jest, kdy sebe za něco lepšího má a jinými pohrdá, pak je to nezřízená žádost po cti a slávě, pak je hřích, jenž sluje pýcha.

1. Hřích tento, moji draží, jest tak rozšířen, jak snad žádný jiný. Ó vizte jen: tu se jeden honosí lepou postavou a krásou těla, a mní, že není jemu rovného: tamto jiný

nafukuje se pro vysoký úřad svůj, a má se téměř za vyšší bytost, než jsou jeho podřízení; třetí vynáší se svým bohatstvím a staví lesk jeho před světem na odiv; zase jiný zakládá si na svém vtipu a svém umění, jakoby nebylo v celém světě nad něho moudřejšího; ba není věci dosti směšné a malicherné, na niž by lidé pyšnými nebyli. Absalom n. př. byl pyšný na svůj dlouhý vlas, Alcibiades dokonce na svou úzkou malou obuv; ba čemu bys ani nevěřil, pyšní jsou lidé i na svou ctnost a pohrdají jinými jako velikými hříšníky!

Ano, zdá se, že v mnohém srdci lidském přichází již na svět jedovaté to sítě; neboť příliš záhy objeví se již u dítěte, když svéhlavě a vzdorovitě staví se rodičům svým na odpor. A běda, roste-li s ním dále! Kdo na světě ob stojí s takým hrdopýškem? On všemu nejlépe rozumí, jeho jen mínění jest pravé a běda tomu, kdo by se odvážil odporovati mu: On je nedůtklivý, nesnášlivý s bližním, a nikomu, ni na nebi, ni na zemi, nechce se podrobiti.

2. Vypravuje se, že Chosroe, král perský, tak daleko nechal se pýchou svést, že sám sebe za boha držel, a posadiv se na trůn v podobě nebe sdělaný, žádal, by se mu božská pocta vzdávala! Vy se tomu divíte, přátelé? Nic se nedivte; tak zaslepuje až podnes pýcha mnohého, že sebe nad Boha staví. Ano, víte odkud že máme za našich dob tolik neznabožův a nevěrců, již odpírají všeliké víře a zjevení Božímu? — Z pýchy! — Nebo pýcha a víra nesnesou se nikdy v srdci lidském jako se nesnese skřivánek a jestřáb v jednom hnízdě. Neboť sv. víra naše žádá, aby se rozum pokorně podrobil zjevení Božímu a přijal za pravdu i to, co postihnouti nemůže. Tomu však pýcha se staví na odpor a věří jen to, co smysly svými chápe, ostatní zamítá. — Ptejte se pak dále, proč mnozí tak opovážlivě a rouhavě mluví o Bohu a Svatých jeho? — jako ondy král Farao: »Co je mi po Hospodinu Bohu? — neznám! Jej!« — Ptejte se dále, proč nyní mnozí chrámu se vzdalují a slovem Božím pohrdají říkajíce, že jim toho není třeba že jim stačí jejich vzdělání? Ptejte se, proč že se stydí mnozí ohnouti koleno své před Tím, jenž z pouhé lásky je stvořil a posud zachovává? Ptejte se, proč tak hroznou

věcí jest mnohým kleknouti ve zpovědnici a vyznati se z hříchů svých? . . . Všeho toho jest pýcha a nadutost příčinou!

Ano, tak jako na tebe přepjatá nádhera šatu se rozmáhá, tak rozšiřuje se všeobecně i pýcha a nadutost na duchu, a směle můžeme říci, že to hřích vše ovládající: »Co však přitom nejhoršího, že hříchu toho nikdo si již ani nevšímá, za hřích jej ani nepokládá, ba udiven dnes otvírá oči a uši nad tím, že pýcha má býti hříchem — a k tomu prvním z hlavních hříchů? Proč to? . . .

Ó pojdte přátelé, nenechte se klamat, ukáži Vám, proč je pýcha hříchem a k jakým koncům přivede člověka, když se jí nebrání.

II.

Pozorovali jste, drazí přátelé, již jednou mraveniště? Sta a tisíce těch malounkých broučků se tu jen hemží, sem tam pobíhají, snáší zásobu, staví si obydlí, budují cesty a průchody, slovem: celý malý svět to u nohou vašich. A co byste asi tomu řekli, kdyby jeden z těch mravenečků nafoukl se pýchou a počal se nad ostatní vypínati, a kdyby maje řeč, proti vám se postavil, vám spílal, vzdoroval a vyhrožoval? Neusmáli byste se útrpně pošetilemu tomu tvorů, jemuž jedným šlápnutím nohy můžete zničit nejen tu špetku života, nýbrž i celý ten jeho malý svět, na němž léta pracoval? — —

3. Avšak co mraveneček před člověkem, tolik, ba ještě méně jest člověk před svým Bohem. — Tvůrcem — Vládcem všehomíra. Nuž, a když tento člověk — bídný červík v prachu země — se tu nadýmá a na sobě bůhví co si zakládá, an zatím jen z milosti Boží jest živ, když to, co Bůh mu uštědřil, sám sobě za zásluhu počítá, — jak? nemusí to Boha na nebi hněvati a urážeti? V tom tedy leží zloba pýchy, že, ačkoliv Bohu jedině přináleží všecka česť a všecka sláva od všech tvorů světa, o níž On sám praví u proroka Isaiáše: nedám česť svou nikomu jinému! — člověk pyšný sobě ji přisuje a i u lidí česť a chválu vyhledává a tak Boha o česť Jemu povinnou okrádá, ano česť svou nad česť Boží staví a

sebe jaksi bohem čini. Co divu tedy, že o pyšných dí písmo: »Bůh se pyšným protivý!« t. j. On je nemiluje, jsou Mu protivní, k nevystání. — Slyšíš to, hrdopýšku? a ty's mysle podnes, že pýcha není hřichem. Ó poslyš jen,

4. k čemu pýcha člověka svádí, a nebudeš více o tom pochybovati.

Moudrý Sirach praví, že pýcha jest všelikého hříchu počátek, a kdoby se jí přidržel, naplněn bude zlořečenstvím!« a tak jest skutečně.

Zapustí-li pýcha jednou kořeny v srdci člověka, vzbudí v něm brzy nenasytnou ctižádosť. A co neučiní všecko člověk, by ji ukojil? — Kamkoli přijde, přivádí řeč na sebe a své přednosti, a se vším, co na něm jest, se vychloubá. Nedochází-li však takto cíle svého, zkouší to snižováním a tupením svého bližního, aby tím více vynikly a uznání došly jeho dobré vlastnosti. Ba ctižádostivec neštítí se ani horšího prostředku, aby ulovil kus té cti a slávy před světem, lichotí a pochlebuje i slabochům, chválí i patrný hřích! —

Nemůže-li však ani tak oči světa na sebe obrátiti, užívá k tomu přepjaté nádhery šatstva. A přátelé, jaké hejno hříchů rojí se z této náruživosti?! Nemíním tu dnes to pohoršování a dráždění smyslnosti neslušným oděvem, nýbrž jiné smutné následky. Jdi jen, příteli, po domech, a ptej se, co tak do mnohých rodin přivede nespokojenost, různice, sváry a posléze i nouzi a bídu? — A budou-li upřímní, musí ti říci, že nemírná nádhra se svou matkou pýchou, jest příčinou toho. Stydělyť se matka s dcerami vyjítí v prostším oděvu, zbůhdarma jednán šat a šperk dle módy, a když k tomu nestačilo jmění, dělaly se dluhy, bralo se útočiště ku lsti a podvodu, a konec celé té parády je úpadek a zkáza rodiny.

Však ještě horších věcí dopouští se ctižádosť, stojí-li jí někdo v cestě. Tu rozněcuje závisť, pomstychtivost, a o i ukrutnosti krvavé. Vždyť pyšná císařovna Irene, aby se dostala na trůn, tak daleko se zatvrdila, že vlastnímu synu svému vládnoucímu kázala oči vypíchat a tak jej ztrýznit, že brzy zemřel! — — Než, kdo může v té chvíli vypočísti všech těch hříchů nekonečnou řadu, do nichž pýcha vrhá člověka?! —

»Ó pýcho, pýcho zlořečená, co zkázy ztropila jsi již na světě, co nesnází, co ran bolestných tebou utrpěla jen církev Kristova! Jakých roztržek a kacířstev, různic a zmatků náboženských zavinila hrdá mysl lidská! Že na př. Arius nemohl dojíti biskupského stolce v Alexandrii, uražen a v pýše své odpadl od katolické víry a začal kázati blud, do něhož téměř celý svět strhl. Dobře di o tom sv. Isidor: »Jsou sekty, jsou kacířství rozdílná, ale matkou všech jest pýcha!« —

Že pýcha činí z lidí nevěrce, zmínil jsem se prve: nyní však poslyšte, co učinila pýcha i ze svatého. — Sv. Jan Kapistrán měl na cestách svých společníka jménem Justina. Pro velikou ctnost a svatosť života požíval tento tak veliké vážnosti, že i papež Eugen IV. žádal si jej viděti. Přišel do Říma byl zde Justin s velikou ctí uvítán, a papež sám, vstav šel mu v ústřety a políbil jej. Když pak se zase navrátil, přivítal jej Jan Kapistrán slzavým okem a těmito slovy: »Justine, odešel jsi jako anděl a vracíš se jako ďábel!« — Hrozně to bylo slovo, ale pravdivé; neboť od té doby byl Justin jako vyměněn, každým slovem cítil se býti uražen, nikdo s ním dosti vldně a uctivě nezacházal, až konečně jedenkráte v návalu zlosti tak daleko se zapomněl, že spolubratra zabil. Nyní prchl z kláštera a potuloval se v pustých lesích jako Kain, nenalezaje nikde pokoje. I oddal se spustlému životu, spáchal ještě několik zločinův, až konečně polapen a jako zatvrzelý nevěrec, Bohu se rouhaje, skončil v Neapoli rukou katovou! — Hle, to učinila pýcha z muže ctnostného — a my se ji nebojíme, my nezavíráme srdce před ní, my s ní pohráváme? — a ona — jakkoliv nevinnou se zdá býti, jest hříchem hlavním, z něhož hejna jiných se rodí: — Ano, sv. Bonaventura dokonce praví: »Srdce pyšného jest obydlí ďáblův!« — —

5. Co divu tedy, že Bůh pyšné netoliko nenávidí, ale i hroznými tresty je stihá podle slov svých: kdo se povýšuje, bude ponížen! a sice již zde na zemi.

Jako blesk zasáhá spíše vysoké stromy a věže, než nízké chatrče a křovi: podobně i hněv a trest Boží padá na pyšné hlavy, jež nad jiné se vypínají! Ano můžeme říci, že co svět světem stojí, neměl žádný hřích tak smutných následků,

jako pýcha. Pomněme jen, že pýcha svrhla anděly s nebe, a oloupivši je o věčnou blaženost učinila z nich zavržence v propasti pekelné. Pomněme, že Eva jen tenkrát sáhla po zapovězeném ovoci, když pýše otevřela srdce své a svolila v ta slova: »Budete jako bohové.« — »Ó pýcho, ty plode ďábla, která jsi nás z ráje vyhnala a nebe nám zavřela, podívej se na dílo své po celém světě! Nejsi ty to, jež jsi vyvrátila Babylon a nebetyčnou věž jeho? Nejsi to ty, kteráž's porazila obra Goliáše? Nejsi ty to, kteráž jsi pohřbila Faraona ve vlnách moře rudého, a která až podnes připravuješ jistý pád každému, kdo se ti oddá?

»Pýcha předchází pád,« jak hrozné přísloví to splnilo se na Bajazetu I., ukrutném to sultánu, jehož Turci sami nazývali bleskem s nebe. Tráslat se před silou a krutostí jeho celá Evropa a Asie, tak že sám máje se za nepřemožitelného vychloubal se ve zpupnosti své, že přijde do Říma a tam že s oltáře sv. Petra bude kůň jeho seno žrát. Avšak pojednou shasla hvězda jeho — Bajazet poražen jest Tamerlanem, knížetem tatarským. Těžce zraněný zavřen jest do veliké klece a tam jako dravé šelmě házeny jsou zbytky pokrmů. Tak poníženého a pokořeného sultána vozil Tamerlan čtyři léta sebou, až tento ze vzteku sám o klec lebku si roztříštil. — A kdo z vás neslyšel již, jak smutný konec vzal veliký císař Napoleon I., jehož také sláva a moc tak naplnila pýchou, že klatbě papežově se posmíval — a posléze jako zločinec u vyhnanství dokonal smutný život svůj. — Než podobných příkladů máme podnes kolem sebe, podnes můžeme vidati, kterak »— stolce pyšných rozkotává Pán,« — a — »ohavností jest Hospodinu každý hrdý.« — —

Nuže, nejmilejší, poznavše zlobu a zkázu pýchy lidské, budete se ještě diviti, že Syn Boží za hřích ten takovou pokutu bere na se?

Ó nemám-liž tedy všecku příčinu varovati vás, přátelé, před tímto úhlavním nepřitelem spasení našeho?!

6. Protož, kdo miluješ duši svou a žádáš si cestou pokání dojíti věčné spásy, povstaň dnes a opři se vší silou pýše; neboť to první a nejtěžší překážka upřímného pokání. Postav dnes jedenkaždý duši svou před toto zrcadlo, zkoumej

a zpytuj, dáváš-li vždy a všudy a ve všem Bohu povinnou čest — či vyhledáváš ji jen sobě? — A najdeš-li skutečně v srdci svém ukrytý ten ďáblův kořínek — pýchu — ó pak bratře milý, neustaň dříve, až jej vypleníš. Prostředků k tomu máš hojně po ruce. Na př.: Pomni, že Bůh žádný hřích tak nenávidí jako pýchu, anť jí se člověk ďáblu podobá. — Pomni, že jest i u lidí v ošklivosti a posměchu, jako známka obmezenosti rozumu!

Přičín se poznati sebe sama. — Willigis, arcibiskup Mohučský, aby nezpyšněl, napsal si nad své lůžko velikými literami tato slova: »Willigisi, Willigisi — pomni odkud jsi!« Bylť synem chudého koláře. — Ó rozpomínej se i ty člověče, nechť jsi čímkoliv »odkud jsi?« — že co bídné, nahé stvoření, s nářkem a pláčem přišel jsi na svět! — a »co jsi?« — Ó synu Adamův, pozdvihni oči k blankytu nebeskému a zalet tam výš a výše až k Tvůrci všehomíra, jenž slunce budí z lože růžového a rozsívá ty perly rosy na jarní kvítí, jehož — slávu hlásá krása duhy, rachot hromu, blesků oheň, jenž rukou rozestírá nebesa jako plášť; jenž v nivec uvádí národy a knížata země, jenž dechne, a oni zvadnou — jako to stéblo větrem nešené. Pozoruj kol trůnu Jeho zástupy andělů, anť se chví a třesou před očima Jeho . . . to rozjímej a taž se pak: »Bože! co jsem já hříšník před Tebou!«

Ty si snad zakládáš na svém bohatství? — »Ó bláhovče! — volá tu sv. Bernard, — zlato a stříbro tvé jest jen bílá a žlutá hrouda země, dnes ještě může přijíti voda, oheň, zloděj, neštěstí a veta je po něm!«

Či snad krása těla a sličná tvář jest příčinou tvé pýchy? — Bloude! nevíš-li o nemocech a neduzích, jenž tělo zhubí a tvář zohaví? Pojď na hřbitov, tu leží hnáty a lebky v hnilobě. Ó vyhledej a ukaž, kterou z nich sličnosť a krása zdobila!

Anebo snad tě nadýmá vysoký tvůj úřad, čest, sláva a láska tohoto světa? — Aj, což nevíš, že soud a přízeň lidí jest jako vítr a mění se každým dnem? Dnes chválí a zítra již haní, brzo tě k nebesům vynáší, brzy zase v propašť vrhají. Dnes nenalézají slov k tvé chvále, zítra ti nemohou přijíti na jméno! —

Či snad jest příčinou tvé hrdosti tvůj rozum a vtip? tvá ctnost? Ó není-liž to právě příčina, bys tím více před Bohem se pokoril? — Jednomu z tovaryšů sv. Františka z Assisi ukázal ve snách Bůh ono místo, jež uprostřed cherubinů témuž sv. otci je připraveno. Brzy na to tázal se tovaryš ten sv. Františka, co sám o sobě soudí? I di tento: »Milý bratře, pochybuji, že je pod sluncem většího hříšníka nade mne.« Bratr pak rozhořčen zvolal: »jak? nebojíte-li se, otče, že vás Bůh ze lži potrestá?« — Ale světec s určitostí odpověděl: »Jsem přesvědčen, bratře, že kdyby jiní takové milosti od Boha byli obdrželi, jako já, dávno by svatějšími byli, než já. I to také vím, že kdyby teď Bůh svou ruku ode mne odvrátil, že bych se strašných nepravostí dopustil!« —

Tak jest, milý křesťane: kdyby i všechno, co jsi a co máš na těle i na duši, mělo cenu velikou, — od koho to máš? Ó přiznej se, a vyznej skroušeně, že to nejsou tvoje zásluhy, nýbrž všechno jen dary a milosti od Boha! Jemu za to přísluší čest a nikoli tobě! —

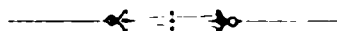
Zpomínej konečně: kam jdeš? — Sv. František Borgiáš každého dne, když s lože vstal, poklekl a třikráte políbiv zem pravil k sobě: »Prach jsem a v prach se zase obrátím!« — I ty člověče kráčíš, spěcháš ku hrobu. Uvaž, co je hrob pro tělo, a co za hrobem čeká tvou hříšnou duši — a pak rci, může-li jen jiskra pýchy zbýti v srdci člověka, jenž náležitě sebe sama poznal. Nikoliv, pouhá zaslepenost jest základem pýchy. — —

A nyní již rozplyňte se v slzách oči hrdé! Tam k Ježíši pohleď, člověče pýchou zaslepený, a poznej, jak veliká zloba tohoto hříchu před Bohem — jak větší ještě zkáza z něho pro člověka!

Vždyť proto přišel Kristus na zem, aby zničil pýchu, a celý Jeho život jest bojem proti pýše. Chudička a ponížená panna jest Matkou Jeho, chlív Jeho palácem, jesle Jeho trůnem, prostí pastýřové komonstvem. — A když Jej tamto v zahradě Getsemane patříš, an v té nejhlubší pokoře, krvavým potem zemdlen klesá do prachu země: víš teď, milý křesťane, za který hřích tvůj tu velikou nese pokutu?! — Ó rci, budeš-li i na dále oddávati se pýše a hrdosti? —

Jdi, jdi a pověz sám Spasiteli odpověď svou, a řekni: »Ó ano, byli jsme zaslepeni a pýchou hřešili jsme proti Tobě, ó Kriste Ježíši! Neznali jsme Tvou pokutu za tento první, hlavní hřích, neznali jsme zlobu a zkázu jeho. Ale dnes s Tebou bereme kříž pokory a poníženosti na ramena svá — a odtud jen v kříži Tvém se chceme chlubit. —

»Klaníme se Tobě ó Pane Ježíši Kriste, a dobrořečíme Tobě — jenž jsi pro nás krví se potiti ráčil! Pro tuto bolest Tvou žádáme Tě, pomozíš nám a zbav nás všeliké pýchy a hrdosti. abychom pokorným srdcem Tobě se zalíbili nyní i na věky!« Amen.

II.

Ježíš prodán za mrzký peníz — trpí za druhý hlavní hřích — lakomství.

»Co platno člověku, by všecken svět získal, na duši své pak škodu trpěl?« *Mat. 16, 26.*

Ú v o d.

»Jdi, synu, a viz, dobře-li se daří bratřím tvým a stádům jejich!« tak kázal ondy starý patriarcha Jakub nejmladšímu a nejmilejšímu ze všech synů svých. A Josef, vezdy poslušný, šel za bratřími. Šel ubožák, ale víckráte se k otci nevrátil. Bratří ukrutní a necitelní vylili si na něm svůj dávno tajený hněv. Bez mála byli by jej utratili, toliko na radu nejstaršího prodali Josefa za dvacet stříbrných kupcům Ismaelským.

Truchlivý tento obraz Starého Zákona došel vyplnění svého v Zákoně Novém na Kristu Ježíši.

Přehledneme-li celý ten děj utrpení, pozorujeme jakousi příšernou postavu v pozadí, která se tu jako had plíží, brzy se ukáže mezi učeníky a mžikem zase zmizí, a ten její tajemný příchod a odchod jest neklamným znamením, že strojí jakés tajné úklady. V posledním čase vyhýbá se úzkostlivě očím Kristovým, patrně nemůže snést svatého pohledu Jeho a jen za zády osmělí se to a ono na Něk kárati. Bylo to onehdy v Bethanii.

kde Kristus zavítal do domu Lazarova. Když pak zasedl za stůl, přinesla Maria, tohoto sestra, alabastrovou nádobu, plnou masti vonné a vylila ji na nohy Ježíšovy. S láskou a zálibou hleděl Spasitel na počínání její, i v očích ostatních učeníků zatřpýtila se slza radosti, toliko onen muž odvrátil pln hněvu zrak svůj a zareptal hlasitě: »K čemu tato ztráta? — masť ta se mohla draze prodati a chudým výtěžek za ni se dáti.«

Podruhé setkáváme se s příšernou tou osobou v Jerusalemě při poslední večeři Páně. Sedí sice s ostatními za stolem, ale patrně není mu volno na blízku Krista, neboť pohled jeho téká nepokojně s místa na místo a na srdci jakoby mu těžká vina ležela. Slyší sice tklivé loučení Mistrovo, ale každé to slovo upřímné a lásky plné padá mu jako žhavé uhlí na duši. I klopí úzkostlivě k zemi oči své, by nikdo nepozoroval těžký boj, jež v té chvíli nebe a peklo v srdci jeho bojovalo. Než marné ukrývání! Vševědoucí Spasitel zná to jeho černé tajemství a zúmyslně obrací k němu milosrdné oko své. Chceť ještě v poslední chvíli zachránit tu duši nešťastnou a dí proto k apoštolům: »Amen, Amen pravím vám, že jeden z vás mne zradil!« — — Uděšení pohlíží tito jeden na druhého, cítí tíži této výčitky, však vědomi jsouce své nevinности, táží se jeden přes druhého: »Mistře, jsem já to?« — toliko jeden z nich sklopiv zrak a přikrývaje smělostí hřích svůj dí ledovým hlasem: »Mistře, jsem já to snad?« — Ha! již tedy zvítězilo peklo v srdci tvém, že neostýcháš se touto otázkou rouhati se Vše- vědoucímu?! Ó, že v tuto vážnou chvíli neklesl jsi se srdcem lítostným ku nohám Mistra svého — v tom zajisté jen ďábel sám ti bránil! Již zmařena tedy poslední milost Boží, oslyšán poslední varující hlas; již ho to déle netrpí ve společnosti duší svatých, ale ven ho to žene, ven do čiré noci.

Minulo několik hodin, Kristus odešel do zahrady Getsemane — a hle, tu zjevuje se nám po třetí ta příšerná osoba, jdouc v čele roty žoldnérův. S drzou přetvářkou blíží se k Spasiteli a se slovy: »zdráv buď, Mistře!« tiskne zrádný polibek na svatou Jeho tvář. Však bolestněji než ostré kopí zranilo políbení to Srdce Ježíšovo. S hlasem, jenž by kamenem pohnul, promlouvá k němu naposledy: »Příteli, k čemu jsi přišel?«

— ale jako hadem uštknut prchá odtud nešťastník ; nečeká, co se tu dále bude dít, již vykonal práci svou, již má v měsíci smlouvenou odměnu 30 stříbrných.

Může-liž pak ale mzda tato jej oblažiti ? . . . Učinil kdy na světě hřích člověka šťastným ? či nekvapí hned v patách za ním pokuta ? . . . Ještě se ani nepotěšil lesklým kovem a — již zakvílelo v něm probuzené svědomí : co jsi to učinil ! ? a od té chvíle nemá pokoje. Země ho pálí pod nohama, — pryč, pryč jej to pohání, — musí, musí zpět za Ježíšem ! V předsíni vysoké rady naslouchá soudu. Zaslechnuv však ortel smrti, vrazí bez ducha do shromáždění a hodiv jim k nohám měsíc se zlatem, zalká hlasem zoufalým : »Zhřešil jsem, — zradiv krev nevinnou !!« — Než marné zde vyznání jeho. S úšklebkem odkopnou soudci krvavou mzdu a dí jemu : »Co nám po tom ? — t'ý viz !« — — I vida všecko ztraceno a zmařeno, zaryje zoufale ruku v tvář zsinanou a pryč pádí odtud. Černá kolem noc, ale černější v srdci jeho. Jako ďáblem štván běhá sám a sám za branami města a dříve než probouzí slunce nový den, — houpá se strašně zohavená mrtvola samovraha na stromě, jehož nikdo, nikdo nepolituje. —

Ač nikoho jsem tu nejmenoval, víte přece, Nejmilejší v Kristu, o kom tu řeč. — Ano Jidáš jest to jméno, které podnes hrůzu a ošklivost budí v srdci každého křesťana, — bohdejž i ošklivost před hříchem, jenž přivedl nešťastníka k takovým koncům ! —

»Nyní však k Tobě se obrácím, ó Spasiteli náš, ó rei nám, proč že tuto bolest, tuto potupu jsi na se vzal : zrazenu, prodánu býti za mrzký peníz třiceti stříbrných, cenu to obyčejného otroka ? !« — Ó vím ! to je pokuta, to je trest, ježž béřeš na sebe za druhý hlavní hřích člověka, jenž slove lakomství. I ten mrzký peníz tedy měl hráti úlohu v umučení Tvém, abychom viděli, do jaké záhuby může strhnout člověka nezřízená po něm žádost.« —

Tak přicházíme, Nejmilejší v Kristu, ke druhému z hlavních hříchů : **lakomství**. — Ukáží vám dnes 1. **jeho zlobu**, 2. **jeho zkázu**.

»Ó Pane na nebi, z jehož ruky Jidáš přijal i milost i trest za vinu svou, pomáhej nám milostí svou a dej, by alespoň jedna duše, poznavši hnusný ten hřích, vyvázla z okovů jeho!

I.

Jarním večerem r. 1816. vešel mladý polský voják v Šultavě do hospody a položiv těžký váček peněz na stůl, žádal hospodského, by mu je přes noc schoval. Po večeři odebral se do vedlejší světnice na připravené mu lože a brzy tvrdě usnul. Zatím pozoroval hospodský váček a otevřev jej, žasnul nad tím množstvím stříbra. »Hle, ženo,« zvolal lakotou zaslepen, »to by nám bylo pojednou spomoženo!« Nebylo třeba více říci; žena jde, vezme ostrý nůž a — probodne srdce spícího vojína. Ztuhlou mrtvolu zahrabali do jámy a peníze schovali. — Časně z rána přiběhne do hospody vdaná jich dcera a první slovo její hned na prahu jest: »Kde je bratr?« — »Co to mluvíš?« zvolají jedněma ústy rodičové. — »Ó, vy jen žertujete,« zasmála se dcera, »vždyť jsem s ním včera pod večer mluvila; již se vrátil z vojny, poznala jsem jej dobře po znamení na pravé ruce jeho.« — »To není možná!« zvolá zděšená matka, »vždyť víš, že před lety v bitvě padl!« — »Ne! ne!« odpovídá dcera, »to byla lichá zpráva, on je živ! Což pak jste ho nepoznali? — Ó, jak se těšil, matičko, na vás, že bude s vámi sdíleti ustrádané své peníze — a pravil, že se vám hned nedá znáti . . . Ale kde pak je můj dobrý bratr, což ještě spí?« . . . Arci spal ubožák, ale spánek věčný! Ztrnuli stáli tu otec a matka, vrahové vlastního syna! Než nebylo na té smrti dost. Tímtež nožem, na němž lpěla ještě krev synova, probodla se matka zoufalá. a otec nešťastný se oběsil. —

1. Nejnílejší! Smutné, žalostné to vypravování, není-liž pravda? — Než, ký ďábel zaslepil tu člověka a způsobil hrozné to neštěstí? Ó vy jej dobře znáte, je to tentýž ďábel lakoty po penězích, který podnes nad celým světem panuje. Či není tomu tak? — Zajisté: »zlato, peníze,« to je ten bůh, to je náboženství, k němuž teď celý svět se zná. Tu viz, jak zne-
svěcuje lid služebnou práci neděle a svátky, ač dobře ví, že to

urážka Boha, — a proč? pro mizerný groš! Tam jiní zanášejí poslední svůj halíř do loterie, — proč? — z lakoty po výhře! Tu nečitelný otec nutí dceru svou k nešťastným vdavkám, — proč? — pro kus pole, pro hrst země! Tam zase mladý hospodář vyhání nemilosrdně stařečka — vlastního otce, ze statku; a co zatvrdilo tak srdce synovo? — lakota! je mu líto toho sousta chleba, jež se zavázal otcí dávat. Tu za peníze piší a tisknou knihy na posměch Bohu, a potupu všelike mravnosti. Tam pro bídný zisk ukrývají celý pelech hříchů a poskytují příležitost k nepravosti . . . Ha, ukaž světu měsíc zlata a všecko, všecko ti složí k nohám! Za peníze a pro peníze zruší se sliby a smlouvy, zruší se i přísaha a jiná falešná se složí! Za peníze a pro peníze nehrozí se člověk největšího zločinu, on dá za peníz vše, i svou čest a dobré jméno, dá i svou nevinnost, — své tělo i duši! vše! . . . Než zastru raději závojem pomlčení hnusný ten obraz skleslosti lidské, s nímž příliš často se teď setkáváme. Slyšíme již z mnoha stran námitku: Což pak se nesmí peníze vydělávat? Měl by to býti hřích, starati se o budoucnost, děti a rodinu? . . . Ovšem smí sobě člověk peněz a statku vezdejšího vydobývat, smí poctivým způsobem a v pravé míře hledati zisk a výdělek, aby krýti mohl denní svou potřebu; ano Bůh sám tomu chce, a tudíž i povinností jest to každého, >dobývat si chléb svůj,« povinností jest to zejména rodičův pečovati o zaopatření dítek, pamatovati i na svá stará léta, kdy nebudou moci již rukama hýbat, leda k modlitbě: ale, pakliže člověk více si žádá, než potřebuje; pakliže žádosti té oddává se tou měrou, že mu veliké starosti působí; pakliže vůbec statek vezdejší staví výše než Boha a duši svou; pakliže bez ohledu na ně chytá se pro zisk i nepoctivých prostředků a peníze, bohatství jsou mu nejvyšším cílem; pak, pak jest to nemírná žádost po statcích, pak je to hřích lakomství, ať již pak shání peníze proto, jen aby je měl, aneb aby mohl co nejvíce rozkoší světa užívat.

2. Mnohému ovšem nejde to do hlavy, **v čem vlastně leží ta zloba a hříšnost lakoty?** — Než, poslyš jen, milý křesťane, a posuď to sám, kterak se lakomství přiči docela našemu křesťanskému náboženství. To nás učí,

to nám káže: že jsme k tomu stvoření, abychom Boha nade všechno a z celého srdce milovali a Jemu celým životem sloužili. Všecky naše žádosti a snahy mají tudíž k Němu směřovati, jako k nejdokonalejšímu dobru. Jakmile tedy dá člověk v této lásce své jinému tvorů přednost před Bohem, — uráží Boha, hřeší! A tu právě křivdu činí Bohu lakomec, an pouhý kov více mu platí, než Bůh! Místo k Bohu obrací a soustřeďuje všecky své snahy a starosti k penězům; ty jsou zřítelnicí jeho oka, ty tlukot jeho srdce: na nich lpí celá duše jeho — všechna láska jeho; on mimo peněz nezná jiného boha a pána, nezná jiné nebe. Ano, pojmenujme to pravým jménem: lakomství není nic jiného než modloslužba! — tak je nazval sám sv. Pavel, Kolos. 3, 5. Jako tam ten ubohý pohan z dřeva, z hlíny neb kovu vytvořil si bůžka, před nímž pak na kolena padá a co nejlepšího má, mu obětuje, tak činí lakomec zlatu svému. Jemu věnuje svůj rozum, své srdce, jemu obětuje své svědomí, svou čest, svůj klid, svůj život — i vše, co mu nejdražšího. Vždyť jistý lakomec, vida, že musí umřít, upadl v úzkost a zármutek veliký. I dal si přinést poklad svůj — měsíc zlaťáky naplněný, ten si položil na srdce a prosil přítomných, aby jej takto, když umře, pochovali. Teprv, když mu to svatosvatě byli přislíbili, upokojil se a zemřel! — I táži se, co tu větší jest: potupení Boha všemohoucího — či to hanebné snížení sebe samého?! — Praví Písmo o člověku: »Málo menším andělů učinil jsi jej, slávou a ctí korunoval jsi jej, pánem nade všemi tvory ustanovil's jej,« a aj, člověk omámen klamným leskem zlata zapomíná na tuto svou důstojnost a vrhá se na kolena před hroudou země — slouží, otročí zlatu!

Ano, ano, netoliko modloslužebníka činí lakota z člověka, — ale také bídného otroka! Pozorujte ten trudný život jeho! Od Božího rána do noci pozdní přemýšlí, počítá, rozumuje o nových a nových plánech, běhá a shání, pracuje a lopotí se, aby jen někde něco ulovil. Ale nechť uloví sebe víc, žádost jeho není nikdy nasycena, nikdy ukojena, ale jako nemilosrdný tyran káže: »více, více chci! to všechno jest málo!« a lakomec nepřeje sobě ani oddechu, a znova napíná síly a znova shání. A co medle z toho všeho bohatství má? — On si nepřeje

žádného požitku, žádné radosti ani úlevy. Nic z toho všeho, co lidský život na zemi krásí a oslazuje, nepopřeje mu tyran jeho — lakota. Ano uprostřed pokladů nechá jej chřadnouti a hynouti hladem a žízní, zimou a nahotou! — Jistý stavitelský mistr ve Francouzsku dobyl sobě neunavnou pilností 1½ milionu franků. I najal si na předměstí malou světničku ve čtvrtém poschodí, do oken dal mříže, na dvěře závory a zde s manželkou svou několik let trávil, nevycházeje ani z domu. Nikdy nesvítil, žádný šat nekupoval. Když mu manželka zemřela, uskrovnil se ještě více, a jen jednou za týden dal si přinésti chléb. Jednoho dne však se milionář neozýval. Úřad dal tedy vypáčiti dvěře. a tu nalezen milionář uprostřed svých peněz, jež každodenně počítal — mrtev! — — Jaký to trudný život, nad nějž horší nemá ani ten nejbídnější žebrák na světě; nebo ten aspoň třeba leckdes pod širým nebem požívá tichého spánku v noci; lakomec však nemá ani toho. Ve dne v noci jest živ ve starostech, úzkostech, by nějakou ztrátu peněz neutrpěl, tak že pro samou úzkost nemůže chuďas s pokojem ani jísti ani spát. Nuže. není-liž to bídný tvor — bídnější, než kterýkoli otrok?! Nezasluhuje-li útrpnosti a politování? — Však nikoliv útrpnosti, nýbrž jména pošetilce a blázna.

Ano, v tom právě leží ta veliká pošetilství lakomství, že všecko to lopocení a strádání k žádnému konci nevede. Ta šťastná chvíle, kdyby se sebe svrhnutí mohl okovy toho hnusného otroctví, ta mu nikdy nepřijde; nebo to je právě ta kletba lakoty, že čím více má, tím více žádá, — jako vodnatelní, ač plní vody jsou, přece ustavičnou žízní trápeni bývají.

A nyní nebude se již nikdo diviti slovům Písma sv., kteréž dí: »Nic není větší nepravost, než milovati peníze; nebo takový i duši svou má prodejnou!« Ano, již poznáváme, že lakomství jest šeredný hřích, nad nímž Bůh sám běda volá... »Běda vám, vy boháči, nebo vy již máte potěšení své.« Avšak s ošklivostí odvrátíte se, přátelé, od vyzábělé té přišery, když seznáte: kam zavede člověka lakomství, o čemž promluví v dílu druhém.

II.

3. »Nepřítel člověčenstva — dí sv. Řehoř Veliký — sleduje mravy jednoho každého z nás, aby vyzkoumal, ku kterému hříchu by měl náklonnost, a taková osidla mu pak nastrojí.« — Ó běda tomu, koho polapí v osidla lakomství! Kdo jedenkrátě touto slepou žádostí po penězích se dá uchvátiti, ten klesá nevědomky hloub a hlouběji do hříchů.

Že nemůže své povinnosti k Bohu vykonávati, jak se na křesťana patří, tvrdí sám Spasitel: »žádný nemůže dvěma pánům sloužiti, Bohu a mamoně!« A tak jest. Nejen, že pro samé starosti o zisk a výdělek nezbyde lakomci ani času k modlitbě, k řádnému svěcení neděl a svátků a k přijímání sv. svátostí, ale on nemá k tomu ani chuti, ba ani smyslu. Neníť jinak ani možné; duchovní věci na odpor jsou pozemským. Zahrabe-li se tedy duše celá do peněz, jako ten krtek do země, nemůže ovšem míti více zalíbení v Bohu a věcech nebeských. Známeť dobře lidi, kteří, pokud málo měli, dobře znali Bohu sloužiti; když však se jim truhly zlatem naplnily, tatam je všecka láska k Bohu! Ano, modlí-li se, i tu žebrají na Bohu jen o zisk svůj.

Tak to vypadá u lakomce vzhledem k Bohu, mnohem hůře však vzhledem k bližnímu. — Naše sv. náboženství hlásá nám totiž netoliko lásku k Bohu, ale stejným závazkem i lásku k bližnímu. Ale jdi, jdi člověče, a hledej u lakomce lásku k bližnímu! Spíše ze křemene vytlačíš olej, než bys našel u něho lásky ku bratřím. Srdce jeho utvrdne a zkamení tak, že tvrdší jest, než ten kov, jemuž on slouží. — Svaté Písmo dobře dí o lakomci: »takový za živobytí svého vyvrhl vnitřnosti své!« t. j. on nemá žádného srdce, žádného citu! Nechť sebe tklivěji žaluje mu chudšas bídu svou, nechť sebe úpěnlivěji lká a prosí o dárek křesťanského milosrdenství: lakomec nezná slitování, a kdyby i — jako ten v evangeliu — Lazara viděl hynouti u dveří svých, nepodá mu ani drobtů, jež se stola mu spadnou! A co více, takovým necitou je lakomec netoliko k cizím, ale i ke svým vlastním! — Jistá

bohatá a urozená slečna provdala se za důstojníka u vojště. Před oddavkami rozplýval se muž ten samou láskou a něžností ke své vyvolené, — po oddavkách však brzy shodil se sebe škrabošku a objevil se jako bezcitný tyran, jenž z pouhé lakoty si vzal bohatou dědičku. Když se stala po prvé matkou, byla ubožák tak slába a vysílena, že nařídil lékař, by jen pila polévku z vyvařených kostí telecích. Muž necitelný však ani toho jí nepopřál, ač se slzami v očích jej o to prosila. »Nemám peněz! — Jez, co já jím!« odbyl surovec tu, která mu celé jmění své přiřkla a nic si z toho nedělal, že za půl léta zahrabal oběť svou v chladnou zemi! — —

Než na tom není dosti: člověk lakotný po penězích nečiní toliko nic dobrého, ale činí tím více zlého! — Není hříchu, není zločinu na světě, jehož by lakomec nebyl schopen! Poslyšte jen, a pak pochopíte, proč se lakomství čítá mezi hlavní hříchy.

Podívejme se do rodin! Tam, kde dosud svatý pokoj svornost a upřímná láska panovala, zahnízdí-li se lakota, je veta po lásce, tam nenávisť roztrhá i nejněžnější svazky rodinné. Jsou domy, jsou rodiny, v nichž za živobytí rodičů nejlepší shoda vládla; ale sotva tito zavřeli oči, tu lakota po dědictví znesvářila rodné děti, že zmizel mezi nimi i cit lidskosti. Ano, lakota zničí i ten nejsilnější na světě pud: lásky dítěte k rodičům, a často, často bývají staří rodičové jen nemilým, nenáviděným břemenem dítkám svým, které se nemohou již smrti jejich dočkati! —

Pohledme pak dále v život společenský. Jakou tu teprv ďábelskou úlohu hraje lakota po penězích! — Ó kdo jest s to rozvinouti nám celé to klubko malých i velkých hříchů, krvavých i nekrvavých zločinů, jež jako na niti nekonečné vleče za sebou lakota?! — Lakota je matkou závisti, která netoliko mizerný groš bližnímu nepřije, ale také dychtivě po něm vztahuje své vyzáblé ruce, kde se jen vhodná vyskytne příležitost. Při tom má tak široké svědomí, že snese i sebe větší nepoctivost. O kus podílu rozprádá lakota dlouhé procesy, a skládá třeba i falešné přísahy! Nenasytná lakota dává člověku do rukou falešné míry a váhy a zkažené zboží; učí

jej podvodům a šejdům, zadržování a zkracování mzdy, lichvě a odírání všeho druhu. Hã! vždyť prodala lakota i Krista Pána nepřátelům! a z lakoty vodi až po dnes člověk své bratry jako němou tvář na trh a prodává je za otroky! Lakota o pít země rozdmýchala války vražedné, jež statisíce lidských životů pohltily a jiné statisíce v největší bídu a v zoufalství uvrhly! A opět lakota jest to, která činí z člověka dravou zvěř, tiskne mu do ruky vražednou zbraň, jižto bez milosrdenství vraždí nevinného bratra, by mu mizerný mnohdy halír urval. — Roku 1865. stáli před soudem v Berlíně rodičové, kteří své vlastní čtyřleté dítko zabili proto, aby obdrželi z úmrtní pokladny 16 tolarů, za něž si »dobrý den« připravili. A podobných loupeží a vražd, zda den co den nepřináší noviny? — Než, ani do večera, moji draží, bych nebyl hotov, kdybych měl vypověditi, co z lakoty člověk činí; řeknu to zkrátka slovy sv. otce Basilia, jenž dí: »Lakota po penězích naplnila lesy loupežníky, města zloději, rodiny nersvárem, trhy podvody, soudy falešnými přísahami, chýše nevinných bídou a nouzí, oči siroteků krvavými slzami, srdce vdov pláčem, žaláře zločinci a peklo zatracenci!« — Ó jaká to bezedná propast, do níž jediný hřích vede!! —

4. Ale, přátelé, my nejsme ještě u konce! Slyšeli jste posud hrozné následky lakoty, ale ten nejhorší teprv jest ten, že uvrhá člověka i v záhubu věčnou!

Vylíčil jsem vám prve, jak trudný a bídný jest život lakomcův na světě, ale věřte, bídnější ještě bývá konec jeho — vzhledem na duši; neboť žádná nepravost nedrží člověka tak pevně v drápech svých, jako lakomství, a marně, marně bys se namáhal přivésti jej jen k poznání zbloudilosti jeho. A co nejpodivnějšího, nepravost ta neubývá stářím člověka, nýbrž ještě roste! V prchlivém zlostníku vychládne stářím krev a sopka hněvu vyhasne; zloděj i opilec se někdy zahanbí, vzpomene a obrátí se; i smilníka opustí v stáří hřích, pak-li on ho dříve nezanechal; ale lakota drží se člověka do posledního dechnutí! — Jistý lakomec ležel na smrtelné posteli, a ačkoliv nemoc se kvapně horšila, nechtěl ani o Bohu, ani o knězi ničeho slyšeti. Když však se již očividně poslední jeho hodinka

blížila, posláno přece pro kněze. Tento se vší možnou výmluvností domlouval umírajícímu, připomínal mu Boha, soud a věčnost, a slovy důtklivými vybízel aspoň k upřímné lítosti, drže mu před očima kříž. Umírající hledě na kříž zdál se bedlivě poslouchati a konečně přerušil kněze slovy: — »Velebný pane, jakou má asi cenu stříbrný ten křížek váš?« — a obrátiv oči v sloup skončil dříve, než ustrnulý kněz mohl odpověditi. — Považte, přátelé, jaký musí býti příchod duše takové na věčnost!

Dobře píše jistý osvícený učitel církve: »Tři jsou nepravosti, jež nejvíce lidí v záhubu věčnou vrhají, totiž: pýcha, smilstvo a lakomství; avšak přece svátostí pokání ze sta pyšných aspoň padesát se obrátí, ze sta smilníků aspoň třicet, ale ze sta lakomců sotva tři, a to proto, poněvadž na lakomci žádá pokání navrácení všelikého nespravedlivého statku a náhradu všem poškozeným, a to, — to je mu za těžko.«

Nuže, co má tedy lakomec ze vší té mamony? Na světě — ničeho, než soužení a trápení ducha, — a bídnou smrt. Po smrti — také nic! — však nikoli! po smrti čeká jej přísné zodpovídání a účtování tam u Soudce věčného, že statků mu propůjčených; a běda, běda mu, nevyzískal-li ničeho pro život věčný, a přijde-li tam s prázdnýma rukama, — pak za všechno to lopocení a strádání zde na zemi dostane se mu i věčného trápení! V tom smyslu praví Spasitel: »Co platno člověku, by všecken svět získal, na duši své pak škodu trpěl!? — —

Než, dosti již o této nepravosti; myslím, že s důstatek poznali jste, jak zbídní člověka, jakého bezpráví dopouští se na Bohu i na bližním, a k jakým smutným přichází koncům zde i na věčnosti. Nemysli a neříkej tu nikdo: »To všechno se mne nic netýká, tak daleko to se mnou nikdy nepříjde!« — Odpovím ti slovy sv. Augustina: »Neníť žádného hříchu lidského, kteréhož dopustiti bys se nemohl i ty a jedenkaždý z nás, opustí-li tě milost Boží!«

5. Protož, byste se uvarovali, moji drazí, všeliké nemírné žádosti a baživosti po statcích pozemských, poznejtež především marnost a nicotu všech pokladů světa. — Co je vlastně to bohatství zlata a stříbra samo o sobě a

jakou má cenu pro člověka? Žádnou; neboť není Bohu milejší ten, kdo větší nahromadí poklady; cenu má jen potud, pokud užíváním peněz k dobrým skutkům vydobude si zásluh u Boha — jinak jest člověku bezcenné. — Jistý cestující z Kalifornie jenž na moři přestál ukrutnou bouří a ze ztroskotané lodi život zachránil, líčí děsné to divadlo, a praví mezi jiným: »Byli jsme právě v nejlepší hře v karty, když kapitán na smrf bledý, vrazil do kajuty, kázal nám, bychom se připravili na smrf, že mu není více možné loď a nás zachrániti. Já shrábnul své peníze, byl jich velký balík, ovoce to mé mnoholeté práce a spořivosti. Bez dlouhého rozmýšlení zahodím celý ten balík na zemi do kouta a pádím odtud. Mimoděk usmál jsem se při tom trpce; neboť hle, tu ležely na zemi ty tisíce tolarů ve zlatě a papírech, pro něž bych se byl před chvílí do krve rval, — a teď — teď jsem je zahodil jako nepotřebnou, bezcennou věc, a utekl jsem, možné-li, spasiti život.« — Nuže, stojí-li pak, člověče, ty poklady za to, bys pro ně Boha urážel? —

Protož, vy bratří, jimžto Bůh jen malou částku pozemských statků uštědřil, aneb docela žádnou, nermuťte se nad tím; vždyť víte, že Kristus sám vyvoliv si chudobu, bohatství nazýval trním bodavým, jež udusí v srdci každé slovo Boží. Nebažte také nemírnou žádostí po větším bohatství a nepečujtež příliš úzkostlivě o věci pozemské; sice i vy byste při vši své chudobě hřešili »lakotou srdce.« Ó nemyslete si nikdy, že peníze by vás učinily šťastnými! O tom se přesvědčil jistý omrzelý boháč. V jeho domě na dvoře bydlel obuvník, chudý sice, ale při zdraví a skrovném výdělku vezdy spokojený a veselý. Časně z rána i u večer se zbožně modlival a při práci vesele prozpěvoval. Jednoho dne přikradl se boháč od nikoho nepozorován do jeho jizby a položiv měšec zlata na stůl, odešel. Obuvník, vrátiv se domů, ulekl se nemálo tolika peněz. Odkud asi jsou? Čí jsou? Co s nimi? »Zatím je uschováme,« řekl k ženě své, »přijde-li si někdo pro ně.« Nadešel večer, a aj — žádný zpěv, modlitba jen krátká a roztržitá, v noci žádné spaní. Přišlo ráno, a u obuvníka zase žádná píseň veselá ani modlitba, ba ani chuf k práci. Samé starosti o peníze a přemýšlení sem a tam. »Ženo, mohl by přece někdo pro ně přijíti, ukryjme je a zapřeme.« I bylo tu starostí

den po dni větších a větších — a veta po vši spokojenosti a bodrosti. — Po několika dnech přišel si skutečně boháč pro své peníze. Po dlouhém zapírání a zdráhání vydal je obuvník, a hle, ještě téhož večera ozývala se z jizby jeho opět veselá píseň a nábožná modlitba, i zdravý spánek vrátil se opět i chuť k dílu; a obuvník přesvědčiv se, že zlato neblaží, byl v chudobě své spokojen a vesel jako prve. —

Ale i k vám se obracím, bratři milí, jenž máte vezdejších statků v hojnosti, veztež, že věc to velmi nebezpečná, jížto můžete snadno nebe si získati, ale ještě snadněji peklo. Pravíť sám Spasitel: »Snadněji jest velbloudu projíti děrou jehly, nežli bohatému vejíti do království nebeského!« — Ó mějtež se tedy velmi na pozor, by snad zlata lesk neokouzil vás! Nemilujte poklady své láskou nerozumnou, otrockou, byste snad k vůli nim neuráželi Boha a bližní své! Neshánějte příliš bohatství na bohatství; ale pomněte, že když nejvíce nahromadíte, necháte to zde — jiným! Víte, co vám z toho všeho zbyde? — Sultán Saladi také nashromáždil nesmírných pokladů, jež s velikou úzkostí strážil. Ale i jemu nadešla hodina smrti, která ani největšího boháče neušetří, a tu cítil, že všecky ty poklady musí opustiti, že jsou ničím pro něho. I zavolal hlasatele, poručil mu na tyč upevniti připravený již rubáš a ukazovati jej po celém městě a volati: »Hle, to je všecko, co Saladin ze svých pokladů vezme s sebou do hrobu!« — Tak i ty boháči, chtě nechtě zanecháš vše zde a tak chud a nah, jak's na svět přišel, půjdeš odtud! Čtyry prkna a hrst hlíny dají ti do hrobu. Ó co ti pak prospěje tam u brány věčnosti, že's bohat byl? Kdo, kdo se tě tam ujme, kdo za tebe bude orodovati? Snad ti šťastní dědicové tvoji? Ó bloude, dříve než zaroste hrob tvůj travou, zapomenou na tebe! — Co jsi sobě sám uchystal, to budeš míti! — Ó jak rád bys pak všecko své bývalé jmění za to dal, bys mohl jen rok, jen měsíc nového života si koupiti; hled' — a dosud ještě za polovici můžeš si koupiti věčnou blaženost, užiješ-li statků svých podle vůle Boží. — —

A nyní, milý křesťane, víš, proč Kristus Pán se nechal za třicet stříbrných prodati. Učinil tak zajistě, aby vzal na se pokutu za hříšnou lakotu lidskou a aby i tebe buď uchránil

hříchu toho, aneb z něho vyvedl, abys snad i ty nezapomněl se a nezaprodal ďáblu a peklu duši svou za mizerný peníz. A toho se uchráníš, budeš-li milovati prostoru a chudobu, jako ji On miloval po celý život svůj. Od jeslí až ku kříži neměl ničeho, co by svým nazýval; ó viz Jej v té chudobě a nahotě na kříži! Jaký, bratře milý, byl bys to učeník Kristův, kdybys miloval mamon, a celým srdcem mu sloužil! Věz, že přijdeš-li dnes neb zítra před soudnou stolicí Boží, nebude se tě Pán tázati, mnoho-li peněz jsi nashromáždil, nýbrž co si přinášíš dobrého a záslužného pro nebe. Ký tebe přičte pak k oněm, o nichž řekl: »Blahoslavení jsou chudí duchem, nebo jejich jest království nebeské!«

»Protož ještě jednou klaníme se Tobě, Pane Ježíši Kriste, a dobrořečíme Tobě, jenž jsi pro nás podstoupil tu bolest býti prodán za třicet stříbrných. Ó dejž nám, bychom opovrhující poklady časnými tím snažněji vyhledávali nebeských, jež ani mol ani rez nekazí, jež však andělé střeží ve stáncích nebeských.« Amen.

III.

Ježíš návodem židův nevinně odsouzen — trpí za třetí hlavní hřích — závist.

»Závistí ďáblovou přišla smrt na svět; následují pak ho ti, kteří jsou se strany jeho.«

Moudr. II., 24.

Ú v o d.

Pln vroucí nábožnosti klečí Abel v širém poli před oltářem, přinášeje v povinnou poctu Stvořiteli nejlepšího beránka v oběť. Se zalíbením patří naň s hůry Otec nebeský, s potěšením přijímá prvotiny z ruky nevinné a zapomíná na hřích rodičův. — Než, jaká to krvelačná šelma plíží se v patách za Abelem? Ó není to šelma dravá, jest to Kain, rodný

bratr jeho! Však bratr-li to rodný, proč plá to oko ohněm divokým? Proč srší jiskry hněvu na bratra? Co znamená ta tvář jeho opadlá a zsinalá, ty rty sevřené, ty pěstě zafaté? — Než, nastojte! jeden skok — jedna rána, a již smrtelně raněn klesá Abel k zemi a země pije první lidskou krev! »Ó! ustaň přece Kaine, bratrovrahu! Řci, co ti učinil Abel zlého? Mluv, čím ti ublížil?« — Ach, ničím! známo, že ani krivým slovem, ani pohledem! Jediná jeho vina, že ctnostný, zbožný byl, a Bůh jej více miloval, než Kaina zpuštěného. To byla příčina závesti Kainovy, a závest pohnutkou první vraždy na zemi! —

Než Abel tento, jako nevinná oběť lidské závesti měl býti toliko předobrazem jiné oběti krvavé, jižto vlastní rozenci a krajané tamo na kříž přibili. A obraz tento splnil se na Spasiteli již v oné smutné noci, kdy zráda Jidášova vydala jej v ruce žoldnéřův. —

Táž noc temná spočívá ještě nad Jerusalemem, ale město vyrušeno nenadále z klidu nočního. — Jaký to shon a sběh lidu v ulicích — ze sna vyburcovaného? Co to má znamenat, že vojsko táhne městem a poslové rychlonoží svolávají knížata kněžská a starší lidu do domu radního? Hrozí snad městu nebezpečí? Blíží se vojska nepřátelská? — — Nic, nic takového! Ten nejsvětější muž celého světa jest to, jehož provazy svázaného vlekou na soud! — Ale probůh, kdo Jej to potahuje k soudu? A z čeho má býti souzen?! —

Ó již delší čas sledovali zákoníci a kněží židovští listivým okem každý krok Kristův a nejednou pokoušeli se o to, aby jej aspoň v řeči v něčem polapili, ale nadarmo. Ni stín hříchu nemohli na Ném nalézt. »Kudy chodil, všudy dobře činil« — všem, kde mohl pomáhal, a Otce nebeského zázraky oslavoval. Lid Jej za to miloval, ba s duší i tělem na něm lpěl. Avšak to právě roznítilo závest a nepřízeň fariseův a zákoníků, tak že nařikali sobě: »Co učiníme? Všecko jde za ním!« Když pak na rozkaz Jeho i hrob vydal kořist svou a Lazar vstal z mrtvých a pověst o tom všudy se rozhlašovala, a ještě více, když Krista přijíždějícího na oslátku zástupové lidu s jásotem vítali do bran Jerusalemských nadšeně: »Hosanna synu Davidovu!« Mu provolávající, tu vzplanula závest

v srdcích nepřátel Jeho v plamen, a uzavřeli, nečekati již déle a na každý způsob odkliditi Jej se světa!

Neštítíce se černé zrady polapili Ježíše v noční době a se spěchem zimničním jižjiž Jej vlekou na soud. Zákon sice zapovídal výslovně v noci k soudům zasedati, rovněž přísně zakazoval souditi v den předsobotní a soud jedním dnem uzavíratí: ale toho všeho nedbajíce zasedli ihned k soudu.

Ale nastojte! Jaký to soud?! — Hanba a potupa to vši spravedlnosti lidské. Vždyť už dávno usnesli se o smrti Jeho a soud jen na oko ustrojili. Proto neštítí se žádné lži a žádné křivdy: ba to nejhorší podezřívání s ďábelskou zlostí metají Kristu v tvář: v Belzebubu že vyhání ďábly, že obcuje s hříšníky a publikány, že bouří a svádí lid, že se činí Synem Božím atd. a když ani to nepostačilo závisti jejich, uplácí falešné svědky — křivě proti Němu svědčící. Výpovědi jejich však nesouhlasí, a proto povstává nejvyšší kněz a zneužívaje jména Božího zapřisahá Krista při živém Bohu — ne, aby se pravdy dopídl, nýbrž aby záminku našel k odsouzení Jeho na smrt. — Ó těch pokrytců, jež ďábelská závist shromáždila v soud, proč pak nezavolají Jeho učeníků, stálých a očitých svědků jednání Jeho? Proč nevyslýchají lid, aby slyšeli svědectví o učení a skutcích Jeho? — Než, vždyť celý ten soud nastrojili jen proto, aby klamali lid, tak jako klamali i Piláta udáváním, že bouří lid proti císaři, že brání lidu platit daň, jen aby na něm vynutili ortel smrti nad Ježíšem. —

Nejmilejší! Přehlédněme to celé nekalé jednání fariseův a knížat kněžských proti Ježíši Kristu, ty jejich pikle a úklady aby Jej stůj co stůj zničili a tu poznáme — co i Pilát poznal. — »že jen ze závisti jej vydali.« Ano nic jiného, než závist zarytá štvála je proti Němu. Z té závisti očernili Nevinného a nařkli z hříchů, z té závisti překroutili Jeho slova a skutky, zavrhli Jeho Božské učení i zázraky, z té závisti falešně Jej soudili a neustáli v závisti té dříve, až Jej viděli mrtvého na kříži!

Tu opět pozastavme se, rozmilí v Kristu, a vizme, jaká to propašť jiného zase šeredného hříchu otvírá se před námi! Mám vám tu líčiti, jakých bolestí a útrap tento hřích způsobil

božskému Srdci Kristovu? — — Tažme se raději Jeho: »Ó Spasiteli náš tak nespravedlivě odsouzený — rei, proč že i tuto křivdu těžkou a trpkou nechal jsi na sebe uvaliti? — Ó zajisté jen proto, abys vytrpěl pokutu za onen hřích lidí — jenž se závisť nazývá; zajisté proto, abys i nás nepravosti té uvaroval!«

K cíli tomu budeme uvažovati

1. co jest závisť za hřích a

2. proč se za hlavní hřích počítá.

»Za milost a pomoc vzývám opět Tebe, trpící pro nás Ježíši! bych dovedl odkrýti onu smutnou stránku srdce lidského, již přemnozí tají a skrývají!«

I.

V jedné staré knize četl jsem báji či podobenství o jistém člověku, jemuž nezdálo se pravdivé býti slovo Šalomouna krále: »Počet bláznů na světě jest nesmírný.« By se sám o tom přesvědčil, vydal prý se do světa širého. A v skutku, v každém městě, do něhož zavítal, vždy jinou pošetilost nalézl. V městě prvním spatřil nádherné paláce, všudy přepych a skvostnost nevidanou; lidé však na kosť vyzábli těkali tu po ulicích jako stínové a na očích jejich bylo lze čísti žádost, jakby jeden druhého ošidil a obelstil. V městě druhém prý slyšel se všech stran veselou hudbu a radostný jásot, na ulici pak. potkával lidi v překrásném sice oděvu, ale se zvláštním zalíbením váleli se v kalužinách a blátě. Nejvíce však podivil se v městě třetím, neboť tu lidé ze zlosti, že jim svítí slunce do oken, zavírali okenice a načernivše sklo dívali se skrze ně na slunce radostně pokřikující: »Hleďte, hleďte, přece není tak čisté a jasné jak se zdá býti.« — Budete se asi diviti, Nejmilejší, co to vše má znamenati? — V prvním městě že našel lakomství a mamon, to snadno uhodnete, taktéž že v městě druhém panovala nečistota a smilstvo. V třetím pak městě zobrazena jest závisť, která zakaleným okem pohlíží na blahobyt svého bližního. To je, moji drazí, sice jen báje — ale ohlédněme se vůkol, není-liž tomu tak i ve skutečnosti?

1. Pozorujme to všeliké jednání a počínání lidské tajné i zjevné, a nemusíme-liž tu s bolestí vyznati, že i p o d n e s vládne světem ďábel závisti? — Jmenujte mi stav neb třídu člověčenstva, v nichž by závisť nehnízдила! Vstupmež do paláců nejvyšších stavů — a hle, jaké šeredné lsti a pikle, jaké hanebné úklady a úskoky strojí tu ta obluda závisti!? Sestupmež mezi nižší stavy obchodníků, řemeslníků, najdeme-li pak mezi stem lidí téhož řemesla jednoho bez závisti? Jde-li jednomu obchod jen trochu lépe, má-li více díla a lepší odbyť — ó jak závidí mu to soudruzi? Však závisť nepanuje toliko mezi nevzdělanými, ale i mezi učenci a umělci všeho druhu. Nebudu ani dále šířiti slov, kterak teprv zuřivá závisť mezi ženským pohlavím, kde jeden kus lepšího cáru jest s to roznititi závisť neukojitelnou; — vždyť pak jsem nalezl hřích ten i mezi žebráky, kde jeden chudšas nepřeje druhému to sousto do úst, jež mu milosrdná ruka podala. Zkrátka, kam se jen ohlédneme, patříme, že láska vyhynula mezi lidmi a upřímnost zanikla a za to sobecká závisť opanovala!

Ovšem, aby poznána nebyla, zalézá přišera ta hluboko do srdce člověka, ukrývá se jako žádná jiná skvrna do nejtajnějších jeho záhybů a odtud se stává, že mnozí křesťané sebe samy klamou a ten vnitřní odpor proti tomu neb onomu z bližních ani za závisť nepočítají. Avšak, což nevíte blahově, že není dosti na tom chrániti se hříchů viditelných a zjevných, že nestačí k spravedlnosti, jestliže vám lidé nic zlého nemohou vytýkati? Což nevíte, že máme nad sebou Soudce vševědoucího, který zpytuje i ledví i srdce člověka a každé zlovolné hnutí v něm souditi a trestati bude? Jak by Mu mohlo ujíti závistniče, když se rmoutíš a trápíš nad štěstím bratra svého? Jak by mohlo tajno zůstatí před Ním, že se z neštěstí bližního svého v srdci raduješ, že tím větší je radost tvá, čím větší škoda a úhona jej potkala? Aj, tato škodolibá radost tvá nad neštěstím bratra tvého, ten zármutek nad štěstím jeho, to je právě ona nešlechtnost, o níž dnes rozprávíme, a již nazýváme těžkým, hlavním hříchem!

2. Že jím také vskutku jest, ihned vám, přátelé, dovodím. Pochopíte zajisté zlobu závisti, když uvážíte, na koho že

vlastně spadá ta nevůle závistníková, když se rmoutí nad tím, že bližní jeho jest bohatší, váženější, vůbec šťastnější než on sám? Pohleďte na to okem víry! — Víra naše učí nás, že Bůh na nebi jest netoliko Stvořitel celého světa, nýbrž, že až podnes na něm všecko sám řídí a spravuje, zejména osudy člověka. Víra naše učí nás dále, že všeliký dar dobrý přichází člověku tam s hůry; Bůh že je ten hospodář, kterýž rozděluje lidem dary své, tomu pět hriven, onomu jen dvě, jinému jednu podle vlastní vůle a moudrosti své. Nuž, jakým právem smíš ty, člověče, proti tomu co namítati? — Jak opovažuješ se žehrati na Boha proč tomu a onomu dá tolik a proč ne tobě? Či smí snad kámen naříkati na Tvůrce, proč není květinou? Anebo smí reptati květina, proč není ptáčetem? — Všecko, všecko jest spokojeno v tom vesmíru Božím — jediný toliko hlas odvažuje se souditi a kárati řízení Boží, a kdo jest to? Závistivec. Nespokojen s tím, co Bůh mu uštědřil, pohlíží nešlechetným okem vůkol sebe, co ti a oni mají, vyčítá to Bohu chtě mu předpisovati, aby tomu a tomu vzal a jemu přidal... Jak že? Není to nevděk, není to urážka a pohanění vůči Bohu tak dobrotivému?! — —

Ale já se ptám dále: kdež pak tu zůstane láska k bližnímu? — Znáš člověče to slovo našeho Spasitele: »Milovati budeš bližního, jako sebe samého!« — a víš, co to znamená? — Bůh si žádá na tobě, abys bližnímu svému všecko dobré ze srdce přál, co sám sobě přeješ! Bůh si žádá na tobě, abys se z jeho štěstí a blaha tak radoval, jako ze svého vlastního! Bůh si žádá na tobě, abys bližnímu svému ve všem dobrém byl nápomocen a dle síly, škodu a neštěstí od něho odvracel; zkrátka, abys v upřímné lásce s radujícím se radoval, s truchlícím truchlil, — a ještě připomínám: není to snad pouhé jen přání Hospodinovo, nýbrž Jeho vůle rozhodná a svatá, je to výslovný zákon Páně. Zákon pravím, na nějž Kristus Pán velikou váhu kladl řka: »Milujte nepřátely své, dobře činite těm, kteří vás nenávidí, modlete se za ty, kteří vás utiskují a protivenství vám činí, abyste byli synové Otce vašeho, jenž jest v nebesích« . . . Zákon. moji drazí, jenž každého křesťana váže pod těžkým hříchem, pod ztrátou věčného spasení, jak zřejmě

svědčí sv. Jan (I. epíst. 3, 14.): »Kdo nemiluje bratra svého, zůstává ve smrti. Každý, kdo nenávidí bratra svého, vražedník jest; a víte, že žádný vražedník nemá života věčného«

Tak zní zákon Boží; a co pak činí závistivec vůči zákonu tomu? Ó běda, on převrací řád Bohem stanovený, místo přáteli bližnímu dobré, přeje on mu zlé; místo se radovati nad štěstím jeho, on se rmoutí! — Ó rci, závistníče, kde je tu povinná láska k bližnímu? Aneb pověz a mluv, co ti udělal bližní tvůj, že takovou nechť a nelaskavost proti němu chováš? Jak, — tedy nic zlého ti neučinil, ani tě neurazil, a ty přece neštěstí a hoře bys seslal na hlavu jeho? Ba ty mu přeješ i větší ještě zlo, snad nešťastnou smrt — i věčnost?! Ha! to je zloba, jež převyšuje zlobu tigra a lva; neboť dravá tato zvíře dá se do lidí jen tenkrát, když hlad ji dohání, aneb k zlosti ji někdo dráždí. Ba řeknu ještě více: tvá zloba, závistníče, překonává i ďábla v pekle! Neboť ty chrlíš jed svůj proti bratru sobě rovnému, a to ani ďábel nečiní: on závidí sice lidem, ale nikoliv vlastním společníkům a soudruhům! Ó slyš tedy, človče, hříchem tímto předčíš i samého původce všeho hříchu — ďábla v pekle.

Nyní teprv náležitě pochopíš slova Pisma sv.: »Závistí ďáblovou přišla smrt na svět; následují pak ho ti, kteří jsou se strany jeho.« — Ó slyšte, synové lidští! V pekle tedy se závist zrodila, a odtud ji ďábel vynesl na náš svět. Ďábel záviděl prarodičům našim milost Boží, záviděl jim ten rozkošný ráj, to blažené, nevinné, srdce. Závistí jeho oloupení jsme o to vše i my a uvržení ve hřích a smrt. — Ó ptej se pak ještě kdo: je-li závist hříchem před Bohem? Vždyť ničím jiným se člověk nepodobá ďáblu tak, jako závistí! — Jistý král měl ve vojště svém jednoho vojína nad míru závistivého, a druhého zase nesmírného lakomce. Chtěl vědět, který přece z obou horší jest. Povolal je tedy před celý dvůr a sdělil jim, že je chce oba odměniti, aby si však sami vyvolili, čím se to státi má; s tím však dodatkem, že, zač první požádá, toho samého daru dvojnásob dostane se druhému. Tu oba vojínové umkli, a nechtěl žádný první prosbu přednésti. Lakomec se bál, aby soupeř nedostal dvakrát tolik co on;

závistivec pak raději sám by se všeho zřekl, než aby druhu svému k něčemu dobrému dopomohl. Po dlouhém mlčení poručil tedy král, by závistivec přednesl prosbu. A oč prosil — aby se v dvojnásobné míře dostalo druhému? — Žádost jeho zněla, by mu jedno oko bylo vypichnuto, aby tak sok jeho přišel o obě! Ovšem vysmál se král ohavné té žádosti; avšak poznal, že přece jen v závisi nejvíce ďábelská povaha vyniká. — —

Již toto stručné vypsání závisi mělo by jednohokaždého z vás, rozmilí v Kristu, odstrašiti a odvrátiti od ní; avšak více než byste tušili oddávají se přemnozí hříchu tomu, neznají mnozí pýchy, neznají lakomství, neznají obžerství atd., a závisi se oddávají! Protož nezbyvá nic jiného, než postavití ještě jednou na pranýř ohavu tu. Nuže, pojď sem, závistníče, a pověz nám: »Jaký zisk máš z hříchu svého? A k jakému cíli tě dovede?« O čemž promluví v dílu druhém. —

II.

O římském císaři Kaligulovi vypravuje se, že pro ohyzdnost své tváře, kteréž si dobře vědom byl, choval vzteklou zášť proti všem, jižto byli sličné postavy. Ano jistého Esia, mladíka neobyčejné krásy a sličnosti, dal ze závisi uškrtiti! — Ukrutník! Co tím získal? Zda smrtí nevinnou nabyl sám krásy? Nikoli; ale tak slepá jest náruživost ta!

3. Hle, každý jiný hřích alespoň nějaký, byť jen domnělý zisk přináší, neb potěšení, rozkoš a p., jenom závisť týrá člověka nadarmo. Lakomec těší se se svými poklady, a cinkot zlata a stříbra jest lahodnou hudbou uchu jeho; opilec sní aspoň na chvíli sen rozkoše; pyšný má radost, ohlédne-li se někdo po něm, neb zaslechne-li slovíčko chvály; smilník na okamžik okusí sladkého jedu; zloděj se těší ze svého lupu a živí a šatí se cizím jměním atd., ale závistník? co pak ten má za užitek z hříchu svého? Nic! zhola nic! ani zisk, ani rozkoš, ani to nejmenší potěšení; ten hřeší a hněvá Boha a neví ani proč. — Záviď bližnímu štěstí sebe víc, — bloude, — tím nebudeš sám šťastnějším: záviď mu krásu těla, — tím nenabudeš krásy sobě! — Nuž, přátelé, není tedy závisť poštilostí největší? —

Než ona snad v srdci závistivce působí rozkoš? Ó může-liž výplod ďáblův co jiného způsobiti, než peklo? Ano, tak jest! poněvadž nemůže se státi, jak by si závistník přál, rmouti a hryze se nad tím a ustavičným nepokojem trápí duši svou. Mrzut na jiné, rozháran sám v sobě, nemá stání ani pokoje, ve dne v noci tane mu na mysli předmět závisti jeho, aniž se ho zbaviti může! — Ó bídný otroku závisti! Šťastně a utěšeně bys mohl svého blaha užívat, ale od té doby, co jsi viděl štěstí bratra svého, jest tatam tvá spokojenost; vše, co máš, tě omrzelo, jen to štěstí cizé vězí ti jako ostrý trn v oku! — A kdybys věděl, kterak při tom sám sebe klameš! Tam onomu n. př. závidíš jeho statek, — ale on by jej rád dal, kdyby měl tvé zdraví. Jinému nepřeješ vysokou a výnosnou důstojnost: ale věř, zhrozil bys se starostí a zodpovědností s ní spojené. Třetímu závidíš, co užije na světě rozkoší a radováněk, — za to však ty můžeš lépe pamatovati na duši svou; — zkrátka, mnohdy jsi sám lépe na tom, než ten, jemuž závidíš: — a tudíž prazbytečně trápíš a trudiš duši svou! — Dobře tedy praví písmo, že závistník jest svůj vlastní »kat«! Ano, nemilosrdný škůdce jest netoliko své duše, ale i těla svého! Jako rez se chytá železa a užírám je, tak závist užírám srdce člověka, podkopává nejen štěstí a spokojenost duše, nýbrž otravuje i tělo a hubí zdraví jeho, — ba závist jest »hnis kostí.«

Vypravují přírodopytčové, že malounkého ptáčka kolibri v té chvíli, kdy spatří na jiném krásnější peří, usmrtí závist, a spadne mrtev k zemi; člověka pak usmrcuje pozvolna. Kdož byl silnější a zdravější než Kain, prvorozenec Adamův? A proč najednou zmizel růměnec zdravoti s lící jeho, proč opadla tvář jeho, proč vůčihledě chřadnul a vadnul jindy tak bujarý Kain? Víme to z Písma, že závist hlodala na kořenu života jeho! Tím také prozrazuje se hřích závisti v člověku. Pravíť sv. Basil: »Závistníka prozradí tváře vzezření, pohled suchoparný a temný, víčka očí smutná, brvy stažené, srdce plné bolu a nemoci.« Tak ani nevěda vráží si závistník sám do srdce osten smrti, sám si vykopává vlastní hrob. — Jistá sedlka měla pěkný statek a hojnost tučných krav; přece však mrzela se vždy, vidouc, že i jiní mají. Když u večer přihnál pastýř stádo dovnů, tu stávala před vraty a hlasitě hubovala, spatřila-li,

že má ten neb onen soused také tak pěknou krávu jako ona, neb dokonce ještě lepší. Shlédla-li na poli pěkný len sousedčin, ihned se zlobila a láteřila: »Jiným se všechno daří, mně nic!« Tak bez ustání se hněvala a pro samou závist neměla ani chuť k jídlu, ani spánek pokojný, tak že tvář její byla vyhublá a zažloutlé barvy. I stalo se, že sousedka její z nenadání zdělila sto tolarů; a hle, závistnice z toho onemocněla a ulehla na lože, s něhož již nepovstala!

Nuže, závistníče! nyní nám pověz, co máš ze hříchu svého? — Mlčíš studem a hanbou? Buďsi, odpoví nám za tebe sv. Řehoř Nissenský: »Bratří, pomnětež, že závist jest pro člověka ostnem smrtícím! Srdce se mučí, tělo chřadne, rozum chabne; mír duševní mizí, celý život zármutkem se trudí!« I ptám se, je-li pak možno, by někdo, máje zdravý rozum, sám sobě takto ubližoval? — Není možno! Písmo sv. nazývá sice všechny hříšníky blázny, ale ten největší jest přece jen závistivec! —

4. Již tedy poznali jste, draží moji, jak ohavná nepravost jest závist: ale to není ještě vše! Nemohu a nesmím tu právě pominouti mlčením, jaké hejno jiných hříchův a nepravostí rodí závist v hnízdě svém, či jinými slovy: k čemu svodí závist člověka. — Poznali jsme již, že hlavní povaha a snaha závisti jest: pronásledovati, poškozovati a třeba i zničiti toho, proti němuž zanevřela. Ó jakých tu křivých úsudkův a podezřívavých myšlenek rojí se v hlavě závistníkově?! Oko jeho nevidí na bližním nic dobrého, ale jen samé chyby, hříchy, nepravosti; ucho jeho zavírá se rychle, má-li slyšeti chválu bratra svého, ale tím více se otvírá, slyší-li nějakou hanu jeho! A co teprv pomluv a na cti utrhaní naplodí závistník a roznese do všech čtyr úhlů světa a všemožně přičiní se, aby jen bližního česť se zmenšila a nečesť rozmnožila. Ach, jakých zlých následků způsobí takto hřích ten v rodinném a občanském životě! Ptejte se, proč ti a oni dosud vždy dobří přátelé najednou se tak rozkmotřili; proč ten a onen úředník, sluha, řemeslník ztratil důvěru svých představených, utrpěl škodu v obchodě a řemesle, ztratil i chléb. Ptejte se, kdo tím vinen, že ten neb onen muž řádný a šlechetný oloupen jest o svou česť a dobré jméno? Ptejte se, proč mnohé rodiny rozervány

jsou mezi sebou samými soudy, různicemi i procesy? — Proč? Kdo tím vinen? — »Ty zlořečená, pekelná závisti, ty jsi tím vinna, ty jsi — matka všeho hříchu na zemi! — Ty neušetříš nikoho, ani přítele ani dobrodince, a kde nestačí ti utrhačný, ošemetný tvůj jazyk ke zničení bližního, tam saháš bez rozmyšlení i k vražedné oceli!

Chcete věděti, přátelé, kam až může přivést závist oběť svou? — Poslyšte! — Belisar byl statečný a ve všech válkách šťastný vojevůdce Římanův. On přemohl Peršany, Goty, Alany a jiné a jiné národy, on podmanil císaři římskému Afriku, dobyl Neapole, Sicilie. Kde Belisar byl, tam bylo vítězství jisté. Císař jej také nad míru miloval a prokázal mu tu čest, že na jeho památku nechal raziti peníz s podobiznou Belisarovou a s nápisem: »Pýcha Římanův!« — Tak dostoupil Belisar na vrchol pozemského štěstí. Než, kdo byl kdy na světě šťasten, by neměl závistníkův? I Belisar měl závistníky, a ti nelenili, ale všemožným způsobem u císaře jej osočovali a očerňovali, vlastizrádné úmysly mu přisuzující a neustáli dříve, až císař Belisara všech důstojností zbavil a do žaláře vsadil. Soud nad ním vyřknul ortel, by mu oči byly vypíchány. A tak stalo se, že spatřil Cařihrad Belisara, ondy oslaveného miláčka císařova. — an jako slepý žebrák sedával na ulici a kolemjdoucí prosíval o almužnu, říkáje: »Poutníče, podaruj halíř Belisarovi, kterého statečnost povýšila, ale závist o oči oloupila!« —

Však nemusíme jíti ani tak daleko, i naše země česká zbrocena jest krví, již prolila ze závisti ruka bratrovražedná! Či nebyla závist hlavní příčinou, že Boleslav zanevřel na vládnoucího bratra Václava? Ó známo vám, jaké úklady mu nastrojil, jak jej vyzval do Boleslavi, by mu kmotrovstvím posloužil, a tu když v době jitřní Václav odešel se modliti, tu jako tigr krvelačný vrhl se naň Boleslav a mečem proklál srdce svého vlastního bratra, — aby sám dosedl na stolec knížecí. Tak daleko svede člověka závist! —

5. Než i tebe, ošemetná závisti, stihne zasloužený trest často již na zemi, dojistá pak tam na věky! — Jestif už dosti velká kletba závistníků ta, že žádný z nich nechce hřích svůj poznati a uznati. Mluv mu co mluv, nevěří tomu, že je závisti oddán. Proto o žádném pokání a po-

lepšení nemůže býti ani řeči; proto i Písmo sv., vyjma bratry Josefa egyptského, žádného závistníka neuvádí, jenž by se byl polepšil. A jak asi vede se duši, která tam na věčnost odchází v závisť? kde asi se octne? — Odpovídá nám svatý Vincenc Ferarský: »Bůh by ti, závistníče, učinil velikou křivdu, kdyby tě do nebeského ráje vzal, neboť ani tam bys neměl žádné radosti. Blaženost veliká, jižto vyvolení Boží v nebi požívají, působila by ti jen hořkost velikou. Tam tedy se nikterak nehодиš, tam vládne věčná láska. I půjdeš tedy tam, kde se závisť zrodila, a tam teprv — více než na zemi — bude tě červ závisť hlodati a hryznouti na věky věkův!« — Ano, ten a ne jiný konec čeká hřích závisť. —

A nyní, myslím, s důstatek jsme poznali, co je závisť za šerednou a záhubnou nepravost. Již pak nebudeme se diviti Ježíši Kristu, že trpěl a zemřel závisť židovskou jako oběť za hřích ten. Ó kýž obětí a bolestí touto zničí se poslední zbytek závisť v srdcích našich!

6. Ó přátelé, kdo z vás uchrániti se chce množství hříchů, nahlédni dnes do srdce svého a zpytuj — jaké city chováš k bližnímu svému? Slyšíš-li nerad o něm chválu a přijde-li ti za těžko k ní přisvědčiti, aneb ozve-li se při nějakém smutném pádu tvého bratra v srdci tvém něco jako radost: pak, příteli, věz, to je to símě ďábelské, pak se měj na pozoru, neboť máš závisť už přede dveřmi! Ó přemáhej se, seč můžeš, modli se horlivě a pros Boha za pravou křesťanskou lásku!

Najdeš-li však někdo, že v srdci tvém ta neřest závisť již sedí, jako v teplém hnízdě, ó vyklid' ji ihned a rozpomeň se k tomu cíli na vše, co tu o ní povědíno. Považ především, že se rovnáš ďáblu — a následuješ jej ve hříchu. Uvaž dále, že vše dobré na zemi jest od Boha rozděleno, a že ty sám nevíš, co by ti ku spasení sloužilo, ale Bůh to ví! Ano, On ví, že snad právě to, co bratru svému závidíš a sobě přeješ, bylo by tobě k časné i věčné zkáze. Rozvaž dále, co si získáš závisť? Kdyby ti ležela na prsou jako těžký kámen, na štěstí svého bližního nezmění ani vlas, leč tvou tvář změní, život ti ztrpčí a ukrátí. Pomni pak, co tomu řekne Bůh, a jaký soud tě u Něho očekává! Budou-li podle slov Kristových zavrženi ti, jižto bližnímu nic dobrého neprokázali, — probůh, kam teprve

dostanou se ti, jižto mu kus lepšího šatu neb sousta do úst, ba ani to zdravé oko v hlavě nepřáli?! — Vždyť »Bůh jest láska« — jak bys chtěl vejíti do říše lásky, nemaje sám žádné? Ano: »Kde závist, tam není lásky; kde láska není, není Bůh!« Proto nám dal Bůh zákon lásky a žádá, abychom se milovali a sobě vše dobré přáli vespolek. Ó jak blaze, přeblyže bylo by na zemi, kdyby místo závisti upřímná láska ovládala srdce lidská . . . Následující dojemný příběh líčí nám, jaká láska bratrská panovala u prvních křesťanů. Ve svaté zemi byli dva bratři, majíce společně kus pole k výživě. Mladší z nich byl ženat a otcem rodiny, starší pak sám; oba svorně a společně vzdělávali role dědičné. V čas žní svázali obilí ve snopy a rozdělili se stejnou měrou. V noci pak napadlo staršímu: »Bratr můj má ženu a děti, nesluší se, bych já vzal tak velký podíl jako on.« I vstal, došel na pole a ze svého dílu přidal bratru svému. Ale i mladší bratr pravil k ženě: »Slyš, bratr můj je starší, je sám a nemá nikoho ku pomoci, nebylo by spravedливо, bychom stejný díl s ním brali.« I šli tajně a přidali bratrovi ze svého. Jaké bylo následujícího dne podivení obou bratrů, když spatřili snopy zase na stejno rozdělené!? — Následující noci opakovala se tatáž tajná práce a byla by se opakovala i třetí noci, kdyby oba bratři nebyli se zastihli při tajném dělení! Aj, jaká to láska upřímná! Ó jak by bylo na světě lépe, kdyby místo závisti láska panovala! —

»Protož klaníme se Tobě, Pane Ježíši Kriste, dobrořečíme Tobě a prosíme pro onu velikou bolest, již jsi pocítil, jsa bez viny z pouhé jen závisti židův odsouzen, — smiluj se nad námi, uhas proudem krve své všelikou závist v srdci našem a nauč nás lásce k bližnímu; nebo závist zavírá bránu nebes, láska však nám ji otevře.« Amen.

IV.

Ježíš ukrutně bičován — trpí za čtvrtý hlavní hřích — smilstvo.

„Nepovolal nás Bůh k nečistotě, ale ku posvěcení.“

I. Thess. 4, 7.

Ú v o d.

Žalostný obraz tane mi dnes na mysli. V šedé dávnověkosti patriarchů zřím muže, jenž druhdy velikým bohatstvím oplýval, an opodál zříceného domu jako nejbídnější žebrák sedí na hnojišti. Dopuštěním Božím zbaven jest chudšas všech statkův i všech dítek svých a nad to vše zraněn po celém těle od paty k hlavě nežitem nejhorším. Aby jiných nenakazil, vzdálil se od lidí a tu leže v bolestech nesmírných škrábe střepinou hnis s těla svého! —

Nejmilejší! Veliký tento trpitel vám všem pod jménem Job dobře známý jest opět starozákonným obrazem, jehož uskutečnění spatříme dnes na Kristu Ježíši. Již jsme slyšeli, že židé odsoudivše Ho k smrti hned časně z rána vlékli Ho k římskému vladaři Pilátovi, a lži a výhrůžkami doléhali naň, aby ortel smrti potvrdil; neboť jinak neměli práva někoho popravit. Pilát však věda, že jen ze závisti kněží odsouzen jest, nejeden učinil pokus vyprostiti Ježíše z rukou židův, neboť znal nevinnost Jeho, ale nadarmo. Konečně doufal utrpením Nevinného pohnouti lid k útrpnosti a milosrdenství, a rozkázal Ježíše bičovati.

Bičovati — krátké to sice slovo, avšak jak dlouhá muka obnáší! Bičování byl tehdaž rovněž tak bolestný, jak potupný trest otrokův a zločinců, a záležel v tom, že odsouzeného přivázali k nízkému kamenému sloupu, a svlékše jej do naha, od paty k hlavě a zase zpět jej bičovali. Užívali pak k tomu trojích nástrojů, a sice nejprv trnových prutů, jimiž po celém těle boulí a modřin nadělali, potom vzali řemeny, na jejichž koncích olověné kuličky přidělaný byly, jež kůži vsecku zprorážely; naposled pak bičovali odsouzence i železnými řetízky,

na jejichž konci ostré háčky hluboko do těla se zarývaly a s nímho i celé kusy masa a kůže trhaly. Těmito ukrutnými nástroji bičovali katané tak dlouho, až soudce pokynul. I stávalo se nezřídka, že odsouzenec v mukách těch ducha vypustil. To bylo bičování dle tehdejšího způsobu.

A nyní pojd', duše křesťanská, se mnou do domu Pilátova. pojd' a viz muka tvého Ježíše! Hle, sotva vyřkl vladař to hrozné slovo, vrhli se katané na Krista a roucho strhnuvše Mu s těla, přivázali Jej ke sloupu. Dva z nich chopí se ukrutných nástrojů a počnou na tělo svaté sypati ran bez počtu, že se celé pokrývá boulemi modrými, krví zalitými. Již umdlévají; snad pokyne Pilát, by Ježíše odvázáli! — Nikoli, však nastojte! jiní dva katané pokračují v bičování a novou silou dopadají rány. Již se trhá kůže na celém těle, již teče potůčkem krev a stříká na kolemstojící, na stěny domu radního a u velikém kruhu kolem Ježíše barví zemi! Avšak, jako ta divoká zvěř spatří-li krev tím divočejší se stává, tak i ti katané. Opět jiní přistupují a zkoušejí na Ježíši sílu svou. Ach, již rozedráno celé tělo, částky kůže i masa visí dolů a na mnohých místech i kosti se odkrývají. Ký také div! Tu fariseové podněcují bičující, tu lůza poštvaná pokřikuje a tak odevšad podněcování šlehají a mrskají katané tak dlouho, až Kristus polomrtev klesá k zemi. Nyní teprv káže Pilát ustati od krvavého díla. —

Nejmilejší! Žádný sice z evandelistů nepopisuje nám toto utrpení Ježíšovo, byloť zajisté příliš bolestno srdci jejich, by je pérem zobrazovali, avšak již prorok Isaiáš vyznačuje je slovy: »od spodku nohy až do svrchu hlavy není na Něm místa zdravého, samá rána, zsinalost a oteklina!« — Považ tu a rozjímej, duše křesťanská, jaké to moře krutých bolestí obklíčilo Ježíše se všech stran! — A přece, pravím ti, všecka ta muka, jež snášel na přesvatém těle svém, nepatrná byla proti oněm mukám, jež při bičování vystála nejsvětější duše Jeho, a sice pro obnažení těla! Ach, ten Ježíš Kristus, jenž z nejčistší toliko panny bez poskvrny počaté chtěl se naroditi, jenž sám toliko na čistých a nevinných duších své zalíbení má, všelikou pak skvrnu nečistoty z té duše nenávidí: On musí nyní sám trpěti obnažení těla před očima surové, bezcitné lůzy!! Ó zajisté více než tělo pod těmi tisíci ran — více

krvácí duše Jeho při neuctivém, potupném obnažení! »Zardění přikrylo tvář mou!« volá Spasitel ústy žalmisty Páně. — —

»Nyní pak rei, Kriste náš drahý! Proč zase tato hrozná muka? — Čeho jsi se dopustil, nejsladší Pane, či za který hřích jsi tak ukrutně pokutován? Rei nám, která nepravost lidská tato krvavá muka Ti způsobila, abychom aspoň nyní ji poznali, a vícekrát skrze ni neobnovovali bolest Tvou!« — Než, ústa Ježíšova nevyřknou to slovo v odpověď, a proto věz, duše křesťanská, příčina obnažení a bičování Kristova jest onen hlavní hřích lidský, jenž sluje: smilstvo!

Ukáži vám opět hříchu toho

1. hroznou zlobu a ještě

2. hrůznější následky.

Přátelé! dnes stojím před velmi těžkou a nebezpečnou úlohou, nevěda ani, mám-li mluvit před nejsvětějším Pánem o tom, o čem káže sv. Pavel, by mezi křesťany ani jmenováno nebylo. Ale jak — když všechno, všechno vůkol hříchu tomu propadá, když neřest ta jako potopa světa vůčihledě roste a se zmáhá, smí k tomu kněz mlčeti? Nezdálo by se naposledy, že souhlasíme, že schvalujeme hřích ten? Ó běda nám, kdybychom mlčeli! »Krev jejich pohledávati budu z ruky tvé!« hrozí Hospodin knězi, — tedy mlčeti nesmím; svatá povinnost s jedné, nouze a bědná zaslepenost s druhé strany nutí mne, mluvit o hříchu tom!

Ó vzývejtež se mnou přecistou Pannu a Matku Boží, by držela nad námi dnes ochrannou pravici svou, abychom, rozjímající dnes o ohyzdném tom hříchu, neposkvrnili srdce své, ale tím více ho sobě zošklivili. Stůjtež tedy při nás Ježíš a Maria!

I. .

Již ve 4. století po Kristu kázal v Cařihradě sv. Jan Zlatoústý as v tato slova: »Jest čas, abyste pohlédli, jaká nemoc a nebezpečná rakovina, nepravost neslýchaná a nesnesitelná mezi námi se zmáhá, a to největší neštěstí při tom, že se jí nikdo nebojí, nikdo se nad ní studem nezapýří! Což nadarmo

volá po dvě tisícletí ona země Sodomy a Gomorhy svou kletbou výstrahu do světa širého? Ukazuje proto mrtvé moře na sobě kletbu a pomstu Boha všemohoucího, by žádný na to nedbal? Vždyť zdá se, jakoby to pokolení lidské závodilo v tom, jakby Boha nepravostí tou co nejvíce urazilo! Tak mluvil tehdy sv. Jan; ale přátelé, co by teprv řekl, kdyby viděl ten nynější náš svět a tu nepravost v něm? Tehdáž jej posluchači jeho pochopili, tehdáž i poslechli a báli se nepravosti ohavné, ale nyní skoro by se divili, co to asi za hřích míní ten kazatel. Neboť tak daleko již to přišlo, že nynější svět nečistotu a smilstvo ani za žádný hřích nepočítá! Říká se obyčejně: »To je vyrazení, to je kratochvíle, to je jen rozkoš lidská, jako jsou jiné — a co je Pánu Bohu po tom, jak se člověk baví a vyráží?« . . . Ano, to je zde právě ta bída největší, že o každém jiném hříchu snadněji uvěří, že to hřích, ale o tomto nechť to připustiti! Za takovýchto smutných okolností nepomůže již, by kněz tajně nad znemravnělostí lidu bolestně vzdychal a slzy ronil, nikoliv, tu třeba hledati ty nešťastné zaslepené duše, je varovati, klam odhaliti a vyprostiti ze sítě ďábelské, kdo se ještě vyprostiti dá . . .

1. Nuže, pojďtež sem, vy zhýralci, pojďte sem, vy pobloudilé nešťastnice, jenžto z ohavnosti té nic si neděláte, pojďte se učit, co jste snad neslyšeli, aneb dávno již zapomněli, ukáži vám, proč je smilstvo hřích!

Pohleďte nejprv na důstojnost člověka: vizte, jak krásné tělo jeho, v pravdě tak mistrovské to dílo Boha všemohoucího, Boha nejmoudřejšího, že nelze ani dokonalejšího ústrojí si mysliti. A proč je tak krásné, tak dokonalé utvořil? Poněvadž má býti příbytkem nesmrtelné duše, již mu Bůh sám vdechnul jak odlesk, jak obraz svůj. Jak obraz Boží tedy, povýšena nad všechny tvory, má žiti v těle v čistotě a svatosti. To jest určení a povolání člověka dle věčného úmyslu Božího: čistota a svatost a tím podobnost Bohu! — Unešen touto důstojností člověka volá David: »Co je člověk, ó Pane, že jsi ho tak pamětliv? Málo menším andělův učinil jsi jej, slávou a ctí korunoval jsi jej« Než, David ještě neznal, co teprve Kristus Ježíš, Syn Boží, pro člověka učinil; ale my znajíce Jeho vykoupení člověčenstva.

můžeme zvolati: »Co je člověk, ó Kriste Ježíši, že jsi se nad ním tak slitoval, tolik zaň vytrpěl, krví svou zaň Bohu Otci zadostučinil? Co je člověk, že jej činíš dítkem svým, tělo jeho činíš údem svého těla, andělům nebeským jej rovnáš a chlebem andělským živíš, ano svým příbytkem jej činíš, kdykoli ve Svátosti oltářní k němu zavítáš?!« — »Co je člověk, — musíme zvolati dále, — že i ty Bože Duše Svatý posvěcuješ jej svou milostí a činíš chrámem velebnějším, než jest kterýkoli chrám rukou lidskou zbudovaný?!« — Ejhle, moji drazí, tak cti Bůh Otec, Bůh Syn, Bůh Duch Svatý člověka! Co teprve vyžaduje na nás tato vznešená důstojnost? »Nevíte-liž bratři — odpovídá nám sv. Pavel — že těla vaše jsou údové Kristovi — jsou chrámové Ducha Svatého?... Tak jest zajisté vůle Boží, posvěcení vaše, aby jedenkaždý z vás uměl nádobou svou (tělem svým) vládnouti v svatosti, ne v náruživé žádosti...« Rozumíte, přátelé moji? Svatost, čistota jest tedy podle vůle Boží povoláním člověka a čistota a nevinnost teprve jej činí tím, čím dle určení svého bytí má! »Nepovolal nás Bůh k nečistotě, ale k posvěcení!« a k cíli tomu má směřovati netoliko duše, ale i tělo!

Nedá se upříti, že i mnozí staří pohané pravou důstojností člověka poznávali v neporušené čistotě: neboť ctnost tuto v největší chovali vážnosti, ano jí ku cti chrámy stavěli, v nichž toliko panny čisté a neporušené kněžskou službu konaly. Avšak pravou cenu sv. čistoty ukázal nám teprve Kristus Ježíš. On byl netoliko učitelem, ale i vzorným příkladem ctnosti té. Ji nade všecky ostatní cenil a přednost dával, pro ni miloval Marii a Jana nade všecky. A kdo z vás by neznal ono slovo Jeho: »Blahoslavení čistého srdce, nebo oni Boha viděti budou!« Kdo z vás neslyšel, kterak dle příkladu jeho hned první křesťané láskou ke ctnosti této rozníceni byli, kterak panicové a panny ji za svůj nejdražší poklad na světě považující, raději bohatství a statků světa se zřekli, ano i žaláře i muka nejhroznější i smrt podstoupiti se nehrozili, aby jen onu perlu nejdražší neztratili Ó jak rád bych vám vyprávěl dále o této ctnosti andělské, ale již nutno obrátiti k opáčné nectnosti.

Ano, není-liž všeho toho pravý opak nečistota? Ona, bych tak řekl, ze základů vyvrací a převrací úkol Bohem samým člověku již od stvoření vytknutý. »Místo užívati těla svého k službě Bohu, vy chlípníci, zneužíváte je k ukojení hříšné žádosti, a místo co by duše nesmrtelná měla vládnouti nad tělem, činíte ji služkou, otrokyní těla a nízkých chtičů jeho! Obraz Boží, jejž vtisknul vám Bůh Otec, zohavujete a blátem ohyzdným smýkáte, a místo blížiti se svatosti víc a více k Bohu, klesáte hloub a hlouběji ke zvířeti nerozumnému! Bůh Syn učinil vás údy těla svého, ale probůh, jaké to svatokrádeže se dopouštíte, zneužívající téhož těla ku mrzké naruživosti! Slyšíte-li, že tu a onde bohaprázdní lupičové vloupali se do chrámu a uzmuli posvátné nádoby, kalichy, v nichž teče krev Páně, neb monstranci, v níž odpočívá tělo Jeho; tu hrozíte a děsíte se nad takovou zločinnou svatokrádeží — a hle, když vy hříchem nečistým vyženete Ducha sv. ze svého srdce a tělo, ten živý chrám Boží, znesvětíte: to není svatokrádež? to není hřích?« — Kdož pak asi vymazal z desatera Božího šesté a deváté přikázání?

Vstaň a pověz nám to ty, jenž říkáš, že smilstvo není žádný hřích, že to pud přirozenosti lidské a pod. — Ó věz, řeč tvá jest netoliko lež, ale také blud; věz, že smilstvo jest hřích, jenž zlobou svou, jak jsi právě slyšel, předčí všecky ostatní nepravosti, anať žádná nesnižuje a neposkvřňuje člověka před očima Božíma tak, jako smilstvo; neboť jím klesá člověk k nerozumnému hovadu. I nebudeš se již diviti, proč tak úzkostlivě napomíná sv. apoštol Pavel: »Smilstvo pak a všeliká nečistota nebudť ani jmenováno mezi vámi ... víte zajisté, že žádný takový nemá dědictví v království Kristově!«

Než, uznávám tu ještě jedno připomenutí za nutné. Mnohý zajisté bude se domýšleti, že všecka ona zloba a kletba platí toliko skutečnému tělesnému hříchu, jejž 6. a 9. přikázání zapovídá, avšak sv. Alfons Liguori praví, že v tomto hříchu zavírá se všeliká nezřízená žádost po věcech oplzlých. Hříchu tohoto ohavného může se tedy člověk dopustiti rozličným způsobem: na př. i myšlénkou. Hříchem tudíž jest před Bohem všeliké to dobrovolné vzbuzování a obírání

se s představami nečistými, vzbuzování a kochání se v nečistých žádostech a vyhledávání všeho, co k tomu svádí, jako: oplzlé obrazy, knihy, divadla a pod. Téhož hříchu vinnými se činí ti, kdož dvojsmyslné nestoudné řeči, žerty a písně buď pronáší aneb se zalíbením poslouchají. Téhož hříchu dopustiti se může i nešlechtné oko všetečným pohlížením; ne já, ale Spasitel sám to praví: »Každý, kdož by pohleděl na ženu ku požádání jí, již zcizoložil v srdci svém!« Téhož hříchu dopouští se i ti, jižto vyhledávají hříšné známosti, nedovolené schůzky a udržují milostné plotky. Ó co se tu natropí v příliš svobodném obcování s druhým pohlavím hříchů proti 6. přikázání, jež za hřích počítati nikomu ani nenapadne!

Upozorňuji opětně na to, že při žádném jiném z hlavních hříchů neklamou se křesťané tak, jako při tomto, tím způsobem, že ani stý díl toho za hřích nemají, co před Bohem hříchem nečistoty jest! Krvavé slzy bude mnohý a mnohá plakati nad touto nikoliv nevědomostí — nýbrž lehkomyšlnou zaslepeností!!

A teď, bratří milí, věduce, co obnáší hřích tento, a jak veliká jeho zloba, ohlédněte se vůkol na ten nynější svět! Najdete-li pak druhou nepravost, která by tou měrou ovládala pokolení lidské, jako je ovládá nečistá, chlípná žádost? Mám vám, přátelé, líčiti, kterak se rakovina ta rozežrala do všech vrstev lidské společnosti, kterak i mládež nynější v ohledu tom více ví, než jindy muži dospělí? Ó není třeba popisování žalostného toho stavu, otevřte jen sami oči, a kam se ohlédnete po domech a rodinách, v soukromém i veřejném životě, všudy se vám dere směle na oči ta nevázaná, nestydatá mrzkost! Řeknete mi snad, že již dříve také byla na světě; ano, tak jest, byla; ale rozdíl jest ten, že jindy znamenána byla hanbou a opovržením, lidé se před ní studem rděli a štilili se jí, prstem bývalo na ni ukazováno, stavěna bývala na pranýř: ale teď? — to je ta smutná stránka našich časů — teď se hříchu toho zastávají, všudy v listech a knihách jej omlouvají, ba téměř schvalují a na odiv staví. Ano, to je nejvyšší stupeň zvrhlosti, že šeredný ten hřích pozbyl všeliké hanby, že veřejně za světla na ulici si vykračuje. Tak ukonejšil a uspal hřích ten syny a dcery tohoto světa. Než jednou se jistě probudíte i z tohoto

klamného spánku, byť to bylo až tam na věčnosti; ale ach! jaké to bude probuzení?! — Před lety ochuravěla v jednom městě v severních Čechách dobrým rodičům jediná spanilá dcera v 19. roce věku svého, a za tři dny zvonili jí umíráčkem. I vystrojili jí slavný pohřeb a veliká byla žalost rodičův osiřelých. Den po pohřbu kopal hrobař hned vedle nový hrob, a tu zdálo se mu, jakoby slyšel z hrobu dívčina zoufalé sténání, ale brzy vše utichlo. Jakmile se zpráva ta roznesla, nařizeno dívku vykopati. Rakev otevřena a tu — nastojte — hrozně objevilo se podívání. Tělo dívky bylo celé zkrouceno a krví zbarveno z prokousaných rukou! Nešťastnice byla za živa pohřbena! Ó přátelé, představte si, jak jí as bylo, když probudivši se z mrákot, poznala kde je! Ó děsné to probuzení! — ale pravím vám, hroznější bude probuzení smilníka tam na věčnosti, jenž umřel v tom bludu, že to vše, co spáchal, není hřích, ale tam uslyší zdrcující ortel Soudce věčného.

Aby snad i někomu z vás se tak nestalo, ukáži vám k výstraze ještě, jak zhoubný jest hřích smilstva.

II.

Z utěšené vesničky pohorské vyprovází truchlící matka syna svého, kvetoucího jinocha, na vojnu. U kříže na návrší přitiskne ještě jednou milované dítě na srdce mateřské a dělajíce mu kříž na čele, praví: »Drahé dítě, řid' se povždy Bohem a nezapomeň naučení, jež jsem ti vštípl do srdce!« — Synek odchází do světa a ještě dlouho za ním pohlíží matka zarmoucená; neboť ví, jakým nebezpečím kráčí vstříc. Zdráv na těle, čist na duši, růže na tvářích a lilii v srdci odchází — jak asi se jí vrátí? — — Jeden, dva roky již uplynuly. Z počátku vzpomínal často na matku vřelými dopisy, později přicházely řídčeji, až dočista umlkly. Matka se rmoutí a trápí velice. Konečně mine třetí rok a matka obdrží list, aby navštívila syna svého, jenž v městě leží nemocen. Bez odkladu spěchá k miláčku svému a druhého dne již stane před nemocnicí. Zde vedou ji velikými síněmi, kde v dlouhých řadách na bolestném loži sténají nemocní všeho druhu. Již našla dítě své, ale pro Boha všemohoucího, kterak to vypadá?! Zažloutlá bledost na

vyschlé tváři, oko jako potažené sklo, celé tělo učiněný kostlivec, z něž vychází nesnesitelný, hrobový zápach. Pátravým okem ohlíží se matka vůkol a s pláčem usedavým táže se po nemoci synově. Sluha pak odpovídá jí: »Zlý hřích, matičko, jenž nemá ani jmenován býti, vraždí syna vašeho!« S vyděšeným zrakem poslouchá matka, pak s výkřikem: »Mé dítě!« klesá bez sebe k loži synovu. Když se ze mdloby probírala — byla na smyslech pomatena! I odvezli ji do bláznice — a syna svého vícekrát nespatri! —

2. Hle, nejmilejší, toť dílo hnusného hříchu! Žádný jiný neotravuje tak jistě a tak rychle kůřen života, jako tento. Praví jistý věhlasný lékař: »Mnohem více lidí sklátila tato neřeš do hrobu než všechny bitvy, které kdy na světě se udály.« Ciframi neklamnými dávají důkaz o tom nemocnice, chorobince a bláznice po všem světě.

Než, byť zhynulo hřichem tím jen tělo, nebylo by to ani tak veliké neštěstí. Ale hůře, mnohem hůře zbídí tento hřích duši nešťastníkovu. Nic nedím o tom, že právě tímto hřichem ztrácí duše svou krásu a andělskou korunu, že s trůnu lásky Boží padá do šeredné propasti, nenávisti a opovržení u Boha: nic nedím o tom, že právě ten hřích oloupí duši o spokojenost a blahý mír a způsobí jí nejtrpčí výčitky svědomí, — ale to vytknu zde, že hřích ten zaslepuje člověku rozum! Neboť každý jiný hříšník má aspoň trochu smysl pro Boha, bojí, hrozí se Ho: jedině člověk smyslné žádosti oddaný tak je omámen, že ani nepoznává, jak hrozně uráží Boha, který je očitým svědkem hříchů jeho, který jej na témž místě může v propast pekelnou svrhnouti: on nevidí a nepoznává, že za okamžik rozkoše zvířecí zaprodává své nebe! Bůh vševědoucí, všemohoucí a nejvyšší spravedlivý, nejistá smrt, hrozný soud Boží, věčné trápení v pekle — tyto nejtklivější pravdy našeho sv. náboženství, jež zastraší každého zločince, ty jsou smilníku jako dětské báchorky. Ano, jemu mluvíti o náboženství jest tolik, jako slepému povídati o barvách. Hrozná to pravda, již hlásá sv. Pavel: »Člověk tělesný nechápe těch věcí, které jsou Ducha Božího, neboť jsou mu za bláznovství!« Proto, kde smilstvo, tam veta

po všem náboženství! tam zarytá nevěra, tam ledová necitelnost!

A tu snadno lze si domyslit, že ztratí-li smilník cit pro Boha, nemá pak citu ani pro česť a dobré jméno své. Co dbá on o svou důstojnost a veřejné postavení? Co dbá o své povinnosti, o rodinu a děti, vždyť nedbá ani té sv. přísahy, již u oltáře složil choti své; tak slepá je ta vašeň nečistá.

Avšak ani při tom nezůstává. Pravíť sám Spasitel, že nečistý duch, vrátí-li se do člověka, sedm jiných ještě horších duchů přivádí s sebou. A tak jest, m. dr.! Smilstvo otvírá dokořán bránu všem ostatním hříchům, jako jsou: zanedbání modliteb a sv. svátostí, rouhání se Bohu, posmívání sv. věcem, mrhání času, zdraví a majetku, okrádání, pohoršování a svádění jiných, hněvy a sváry, žárlivost, osočování, pomlouvání i vraždy atd., zkrátka: smilník hřeší proti všem desíti přikázáním Božím. Ano, svatí otcové takřka ciframi vypočítávají nám, že žádný jiný hříšník tolik hříchů nepáše, jako smilník; neboť zloděj na př. nekrade každý den, vrah nevraždí, ani opilec neopije se každý den; ale člověk nečisté žádosti oddaný každý den hřeší, a to několikráte. Dejme tomu na př., že za den desetkrát kochá se v chlípné myšlénce neb žádosti, co tu hříchů za jeden měsíc? co za jeden rok? Co však hříchů, jichž se takový ostatními smysly svými dopouští!?

3. Ó teď se nebudeš diviti, milý křesťane, že Bůh, ke všem jiným hříšníkům tak shovívavý a milosrdný, — nad tímto ohavným hříchem zapomíná všeho slitování a těmi nejohrožnějšími tresty stíhá jej již zde na zemi! Otevři jen tu knihu všech knih, Písmo svaté, a plamenným písmem najdeš to tam zaznamenáno. Víš, co roznítilo hněv Hospodinův až do té míry, že potopou zahubil svět? — Hřích smilný to byl! A víš, co síru a oheň s nebe přivedlo na města Sodomu a Gomorhu? — Hřích smilný to byl! Pro tentýž hřích padlo jedním dnem 24 tisíc Israelitův, Gabaonitských pak usmrceno 60 tisíc! a pokolení Benjaminovo pro tentýž hřích téměř do posledka vyhubeno! Co pak mají znamenati neobyčejné tresty tyto? Co jiného, než že chtěl Bůh sám na věčné časy zapsati světu, jak se mu do duše protiví a hnusí hřích smilstva! —

A co, má snad Bůh nyní menší hněv, když křesťané tomuto hříchu se oddávají?! Onino nešťastníci ve starém zákoně neměli sv. evangelia, neměli svátostí, těla Páně a veškerých těch milostí, jichž požíváme my. Jestliže však na nich tak přísně trestal Bůh onu nepravost, považte přátelé, jaké teprv tresty čekají křesťany na věčnosti!

Než co na věčnosti? Nevídáme již zde na zemi na nich ten nejhorší trest, jenž jest zarytá nekajicnost a zatvrzelost v hříchu až do smrti? Zatvrzelost pravím, která vzdoruje vši milosti Boží, zatvrzelost, která nepovolí, kdyby i anděl nebo sám Bůh s nebe přišel. Ano, svatí Otcové tvrdí, že takového může obrátiti jen patrný zázrak Boží, a to není Bůh nikomu povinnen! Nebo jde-li do sebe nešťastník ten a modlí-li se za milost obrácení, bojí se sám býti vyslyšenu: zpovídá-li se a přijímá-li Tělo Páně, ó běda, přeběda, i to je obyčejně falešné, bez litosti a svatokrádežné. A myslíte, že snad na smrtelné posteli aspoň se obrátí? Žel Bohu, ani tu ne! — Jistý mladík ležel na smrtelné posteli, zaopatřen již svátostmi umírajících. Zarmoucení a o spásu jeho duše starostliví přátelé připomínali mu pravdy sv. náboženství, aby v mysli kající až do skonání setrval. V rukou jeho bylo viděti jakousi medailii, kterouž nemocný do posledního dechu vroucně ke rtům tiskl. Přátelé těšili se z toho nemálo, domnívajíce se, že to obraz Ukřižovaného aneb Rodičky Boží Marie Panny. Ale jaké bylo jejich zděšení, když vzavše z rukou ztuhlých medailii, poznali v ní podobiznu jeho bývalé nevěstky! Ta mu byla bohem, té se klaněl v životě i smrti, v jejím lůně takřka vydechnul nečistou, poskvrněnou duši svou! — Chraň Bůh, bychom někoho odsuzovali, ale přisvědčiti musíme onomu sv. Otci, jenž dí, že mezi 100 zatracenci 99 jich zahyne tímto ohavným hříchem, za nějž málo kdo vykoná dostatečné, řádné pokání!

Ejhle, přátelé, to je tedy ten šeredný a pro člověka tak záhubný hřích, za nějž Kristus těžkou pokutu nesl krvavým bičováním! To je ten hřích, jejž nynější zhýralý svět náš považuje za kratochvíli, za hračku, za nevinné vyražení a pobavení přirozenosti lidské. — Církev sv. však modlí se a úpěnlivě volá: Od ducha smilného vysvobď nás, ó Pane!

Protož i já volám: Bratří, komu z vás je duše drahá, kdo chcete jedenkrát na smrtelné posteli míti tichou poslední hodinku, probůh, jen tohoto hříchu se varujte! Neboť čistoty srdce jest každému ke spasení nevyhnutelně třeba! Co by ti bylo platné, křesťane, všecko tvé modlení a Boha chválení, tvé pobožnosti a dobří skutkové, vychází-li to vše ze srdce poskvrněného. nečistého? Jak by na př. tobě chutnal i ten nejlepší pokrm z nádoby špinavé? — Obé žádá Spasitel: Bedra vaše buďtež přepásaná (v čistotě a zdržlivosti), v rukou vašich svíce hořící (dobré skutky) a jedno bez druhého — dokládá sv. Řehoř, papež — nemůže se Pánu líbiti! — Každému tedy, každému bez výminky jest třeba stavu jeho přiměřené čistoty; neboť »nic nečistého nevejde do království nebeského!« Nuže, o čistotu srdce pečuj jedenkaždý! —

A tu především k vám se obracím, vy duše předrahé, které tak šťastny jste, že zde stojíte dosud v neposkvrněném rouchu nevinnosti, a zapřísahám vás pro lásku Boží, pro krvavé bičování Kristovo, bdětež s největší úzkostlivostí, byste si tu nejdražší perlu světa neztratily; nebo ani krvavými slzami ji vícekrát nevypláчете. Ó utíkejte před tím svůdným, zhýralým a znemravnělým světem, kde vsudy, vsudy jen pohoršení a osidla hříchu jsou na vás naléčena. Hrozí sice Spasitel náš: »Běda světu pro pohoršení... lépe by bylo člověku takovému, by žernov osličí uvázan byl na hrdlo jeho a svržen do moře...« ale kdyby se tak mělo dít, celé hory by nestačily na kameny pro svůdníky nynějšího světa! — Varujte se obzvláště zlých příležitostí! Znáte-li domy, spolky a schůzky, vůbec osoby, které se neštítí v přítomnosti vaší oplzle mluvití a radost mají z toho, polije-li se tvář vaše růměncem studu, těch se střežte: neboť s ohněm zahrávati a nespáliti se, kdo to dovede? — Tělo své krofte a na uzdě držte smysly své, zejména oči a uši, jimiž nečistý duch se vkrádá do duše. Padne-li vám nicméně jiskra nečistého ohně do srdce, bez meškání uduste ji zpomínkou na všudypřítomného Boha, na přistojícího anděla strážce, na smrtelnou postel svou, a utečte se k Rodičce Boží. Proste Boha každodenně, by vás raději s tohoto světa v nevinnosti povolal, než abyste ji měli hříchem

utratiti! Nebo vy ani nevíte, drahé duše, co máte; ale pojď sem, ty dívko nešťastná, a pověz jim, co je za poklad nevinnosti duše: pověz jim, co z tebe učinila ta nepravost nečistá, jejíž sladkým jedem jsi se nechala otrávit! Mluv, kde je tvůj růměnec panenský, kde je tvá dětinná láska a poslušnost k rodičům? Ty's byla druhdy pýchou matky, potěšením otce, nyní však oba nad tebou rukama lomí a hořké prolévají slzy! Pověz a přiznej se, jak šťastná a blažená v srdci stála jsi tu jindy v kostele, koříc se svému Ježíši — a jak tu stojíš dnes? Zpomeneš-li pak nyní na Marii, Matku Boží? Ó byla jsi ondy před Bohem krásnou lilií, ale teď jsi jako zlomená, do bláta zašlapaná růže, již každý povrhá. — Než, i k tobě a k vám všem se obracím, bratři a sestry v Kristu, kdožkoliv tímto šeredným hříchem jste snad oslepeni, omámeni. Ó vezměte tam s oltáře ono zrcadlo, jež jsem vám dnes ukázal, — Ježíše zbičovaného, — postavte před ně duši a zpytujte se, nejste-li také vinni té bolesti, té krve Jeho?! Snad tam spatříš dnes mnohý tu skvrnu černou, o níž jsi prve nevěděl. Ó šťasten jsi, poznáš-li se aspoň dnes. Poznáš-li, že's klesl, ó pak povstaň rychle. jdi, pospěš raději dnes než zítra, a vyznej se, vyznej vše a ničeho netaj; tak ulehčíš sobě i zpovědníku.

Ano, tyto dva vydatné a výborné prostředky proti hříchu nečistému kladu vám všem, přátelé, na srdce: Marii Rodičku Boží a časté, sv. přijímání.

Pater Segneri vypravuje, že přišel kdysi k jednomu knězi mladík do hříchu smilstva tak zabředlý, že mu týž ani rozhrěšení dáti nemohl. I uložil mu zatím, by se každý den z rána pomodlil tři Zdrávasy ke cti přecisté Marie Panny. Po několika letech přišel mladík k témuž knězi a vyjevil mu ve zpovědi tak ctnostný a bohumilý život, že jej tento ani nepoznal. I prozradil se sám řka: »Neznáte mne již, otče duchovní? Jsem ten a ten, uposlechl jsem vaší rady a Matka Boží mne v krátkce vytrhla z ohavného hříchu, že jsem vícekrát neklesl! — Ano, přátelé, kdo vroucně ctí Marii, neklesne tak snadno do hříchu nečistoty, a klesl-li přece, jistě zase povstane!

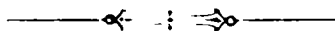
Druhý ještě lepší protilek jest nejsvětější Svátost oltářní. Nenít možno, by ten, jenž častěji a hodně přijímá Tělo Páně, zabředl v kal hříchu nečistoty, aneb v něm déle setrval.

Protož, kdo chceš čist býti, požívej hodně andělského chleba! —

O lide, lide Boží! Zde máš prostředky neklamné, vezmi a vymkni se již jednou z tenat ďábelských, jež bídným činí tě zde i na věky!

I obracíme se opět k Tobě, ó Pane Ježíši Kriste! Kláníme se a dobrořečíme Tobě, jenž jsi za ten nekalý hřích člověčenstva hroznou pokutu obnažením a bičováním nevinného těla svého vytrpěl. Pro tuto nevýslovnou bolest na těle i na duši smiluj se nad námi, a dej nám té milosti, bychom všelikým nedovoleným žádostem odpírajíce, v čistotě živi byli a z úst Tvých jedenkrát slyšeti zasloužili :

»Blahoslavení čistého srdce, nebo oni Boha viděti budou.
Amen.«

V.

Ježíš od židů zuřivých na smrt žádán — trpí za pátý hlavní hřích — hněv.

»Já pak pravím vám, že každý,
kdo se hněvá na bratra
svého, hoden bude soudu!«

Mat. 5, 22.

Ú v o d.

Muž slovutný a nepřemožitelný, král David, blížil se ku sklonku svého života. I obrátili se k němu synové Israelští, by jim oznámil, kdo by měl [po něm zasednouti na stolec královský. Kázal tedy David přivést syna svého milovaného, Šalomouna, aby jej králem učinil téhož dne. Povolal také kněze Sádoka a Nathana proroka a nejvyšší knížata lidu, aby před očima jejich pomazán byl na krále. A když se tak stalo, dáno na Sionu znamení troubou, a učiněno lidu veselí veliké; jásot zástupů a hudba hlučná otrásaly vzduchem a v to mísil se zpěv hrajících děv: »Vyjděte a pohleďte dcery Sionské

na krále Šalomouna v koruně, kterouž ho korunovala matka jeho v den zasnoubení jeho.* —

Devět set let později má býti opět jeden z potomků Davidových korunován. Jerusálém se plní lidstvem, ulice a náměstí hemží se davy ze všech končin Judstva, vše se hrne a tlačí k domu Pontského Piláta, římského vladaře, každý chce viděti nového krále israelského.

Hle, tu jest! právě jej vyvedli na vysokou pavlač, aby jej lidu ukázali. Oblečen jest v plášť šarlatový, na hlavě vstavena koruna, v ruce třímá žezlo, obklopen je stráží vojáků, kteří klekajíce před ním na kolena, pokřikují: »Zdráv buď králi židovský!« — A kdože je král ten? Ó vy Ho dobře znáte, rozmilí v Kristu! Vy znáte i ty korunovační klenoty Jeho: korunu, plášť a žezlo — a víte, jakým způsobem se mu jich dostalo. —

Slyšeli jsme již minule, že Pilát znaje nevinnost Ježíšovu a snaže se vyprostiti Ho z rukou židů dal Jej bičovati. Avšak katané neměli na tom dosti. I vzali Ježíše ubíčováného a krví zbroceného, a tropili s Ním hroznou kratochvíli. Na tělo až do kostí rozedrané oblékli sprostý vojenský plášť barvy šarlatové a z trní bodlavého spleťše korunu, stavili ji na hlavu Jeho, do ruky pak dali třtinu za žezlo. Tak ustrojivše z Něho krále na potupu, posmívali a rouhali se Jemu.

Sám Pilát spatřiv Ježíše, a vida kterak hlava Jeho nescíslnými ostny koruny rozbodána jest a zbarvena krví, která v potůčkách stékajíc přes skráně a tvář, jako závojem zalévala oči Jeho, zhrozil se té ztrýzněné a zbědované postavy. Věru, není na Ném ani podoby ani krásy, ale živý to obraz neduhu a bolesti! Než doufal, že tím spíše pohne se lid k útrpnosti a upustí od ortele smrti. Za tím účelem vyvedl tedy Ježíše v potupném přestrojení na pavlač před oči shromážděného lidu a dí k němu: »Ejhle člověk!!« — Zde, — chtěl říci, — zde patřte na Ježíše Nazaretského, kdo jest; sotva poznáte podobu Jeho. Je-li vinen tím, co naň žalujete, vizte, již dosti je za to potrestán, ušetřte života Jeho! Hle, člověk ztrýzněný až k smrti! —

Ale nastojte! Sotva že zočili židé Ježíše, rozjitřen jest vztek jejich tím více. I sáпали se naň a zlostí zaslepeni řvali

jedním hlasem: »Ukřižuj, ukřižuj Ho!« — Ó lidé ďablem štvání, což nemáte kouska citu v těle? Není ukojen hněv váš tím, co Kristus již vytrpěl? To kamení by se musilo pohnouti útrpností nad ubohým, a ve vás neozývá se žádný cit lidskosti? Co, co jen vás tak otupilo, a zatvrdilo, že neústupně stojíte na svém, aby byl ukřižován?! — Sám pohan a cizinec děsí se smrti Nevinného, hrozí se krvelačnosti lidu a ještě jednou a naposled pokouší se o osvobození Kristovo. »Kdo si má vzítí na svědomí nevinnou tu smrt?« — volá Pilát k lidu — »Nevinnen jsem já krví tohoto Spravedlivého!« dí a umývá si ruce vodou. Avšak plným hrdlem odpovídá ta lůza zběsilá: »Krev jeho přijď na nás a na naše syny!« — Nebojíme se trestu za vraždu tuto, a kdyby i kletba Boží nás měla stihnouti, nechť přijde na nás a třeba i na naše děti! — Ó ustaň již, jazyku rouhavý, takovým drzým slovem volati pomstu Boží na sebe! Jaká to vašeň slepá mluví z tebe, Israeli, a podněcuje tě k usmrcení Messiaše svého? — —

Tu se opět pozastav, duše křesťanská, a rozjímej, co musil v oné chvíli pocítiti Spasitel tvůj, když se nalézal uprostřed lidu, který tolik miloval, kterémuž co jen mohl dobrého prokázal, a týž lid nyní takovou zlobou Mu splácí, že zuřivě a neústupně žádá smrt Jeho, nedbaje ničeho na výmluvy a námítky Pilátovy! — Není na světě větší bolesti nad tu, když upřímná láska sklízí místo vděku nenávisť a mstu!

»Ó Ježíši náš! Proč nechal jsi tu vylíti na sebe plný ten kalich zlosti a vzteku nelítostných a krvelačných židů? Ó zajisté učinil jsi tak, abys pokutu nesl za hříšný hněv lidský, a abys nás vyhojil z tohoto záhubného břichu.

Přičiníme se tedy, bychom dnes náležitě poznali:

1. v čem záleží hříšný hněv a

2. jak veliká zloba jeho.

»Ježíši, od židů nespravedlivě na smrt žádaný, propůjč nám hojně milosti své k tomuto rozjímání: neboť dnes mohu směle říci, týká se to více méně každého z nás!«

I.

V horách jižního Tyrolska vede přes propast, která se tu mezi dvěma nebetyčnými skalami otvírá, starý kamenný most. Člověka pojímá závař, podívá-li se přes zábradlí mostu do té hrozné hlubiny, na jejímž dně hučí divoká voda. Před lety vedli dva rodní bratři z poblízké vesnice o nepatrný kousek pole soudní při, již mladší po právu vyhrál. Nicméně šli od soudu oba svorně — jak se zdálo — pospolu domů. Když však přišli na zmíněný most, tu z nenadání chopil starší bratr mladšího a dříve, než se zpamatoval, shodil jej přes zábradlí mostu! V pádu však zachytil se tento šťastně vyčnívající skály, jižto se oběma rukama křečovitě držel. Tak vise v povětří nad zející propastí prosil s velikým nářkem bratra svého za milost a slitování tak, že by se byl i kámen musil ustrnouti; ale bratr se neustrnul nad ním, nýbrž snažil se vší silou odtrhnouti ruce jeho od skály, a když to nešlo, šel, přinesl jako nůž ostrý kámen a usekal jím bratru jeden prst po druhém, až se ubožák s děsným výkřikem sřítíl do propasti, kde bídně zahynul! —

Proč vám, nejmilejší, sděluji hrozný ten zločin nelidského bratra? — Abyste se naučili znát onu vášeň, která jej k tomu přivedla, a která se nazývá nezkracený hněv, pátý to hlavní hřích!

1. Jak že, pomyslí si tu opět mnohý, hněv že má býti hřích? Mám snad tedy dopustiti, by nezdárné děti činily, co by chtěly, mám dopustiti, by neposlušná chasa zahálela, a lhřešila? A nesmím se na ně ani rozhněvati? Kam by to vedlo? — Pomalu, příteli, pomalu; dříve, než začneme o tomto hříchu mluvit, musíme se naň hezky z blízka podívat i dobře rozeznávat; neboť podle Písma sv. jest také hněv spravedliv, ale to jen tenkrát, rozhorlí-li se člověk pro důležitou a vážnou věc — z lásky k Bohu neb k bližnímu, a zdrží-li se v mezích zdravého rozumu. Takovýmto spravedlivým a tudíž dovoleným hněvem zahorel na př. Mojžíš, když sestupuje s hory Sinai, spatřil Israelity klaněti se zlatému teleti; takové sv. rozhorlení pro čest a slávu Boží naplnilo i Ježíše samého, když viděl chrám Páně změněn v peleš lotrovskou. Bohužel však takováto horlivost pro svatou věc zřídka bývá

mezi křesťany; proč se oni hněvají, bývá z většiny nepatrná příčina, ba mnohdy věc, jež ani za řeč nestojí. Nechtějí-li na př. vozkovi koně tiše postáti, rozbije-li se hospodyni nádoba, přetrhne-li se krejčímu niť, nejde-li tomu neb onomu práce od ruky, není-li mu počasí po chuti atd., ihned se rozdurdí. V hněvu pak neznají míry, ale jako nerozumní dají se naruživostí svou unést k výstřednostem zkázonosným. Tu pak ovšem nemůže býti již řeč o hněvu spravedlivém, nýbrž to je hněv nespravedlivý a hříšný; neboť jest to trpká rozhořčenost mysli, a nezřízená žádost pomstiti se na tom, kdo je skutečně nebo domněle urazil. Hněv pak takový zapovídá Bůh a zavrhuje výslovně Kristus Pán řka: »Každý, kdo se hněvá na bratra svého, hoden bude soudu; kdožby pak řekl (v hněvu) bratru svému »rácha,« hoden bude rady; a kdožby řekl »blázne,« hoden bude pekelného ohně!« —

Ty se snad, milý křesťane, tomu divíš, že tak přísně odsuzuje Spasitel hněv člověka; ale jen strpení, přestaneš se diviti, když poznáš, co umí nezkcrocený hněv z člověka udělati! Viz, jaký to pohled na takového zlostníka! Tichý a milý jindy výraz tváře pojednou zmizel, — jako když černé mraky zakryjí slunce. Obličej mění nápadně barvu, brzy je krví všecek zalit, a hned zase bled a zsinálý jako smrt. To oko, v němž jindy jako hvězda s nebe leskne se jiskra lásky a dobroty, plá ohněm divokým, a na všechny strany srší z něho blesky pomsty. Již svrašťel jindy tak klidné čelo, kolem úst je znáti křečovitě trhání, — a když se tato otevrou, tu jako z černa mračna lijí se z nich proudy hany a potupy! Křečovitě zafatě pěsti lítají jako divé blesky v povětří, a již mlátí, bije, rve a pere, a ničí všecko kolem sebe. On se necítí, on nezná nikoho, ani ženy, ani dětí; zuřivé a rouhavé proklínání je důkazem, že by se sápal i na Boha samého, kdyby naň dosáhl; — ó běda, běda tomu, kdo mu tu přijde do rány, na kom si vyleje svůj vztek! — Hle, to jen mdlý obraz zuřivce hněvem rozkáceného! Poznal bys, že to člověk k obrazu Božímu stvořený a rozumem nadaný?! Ach, v té chvíli zhaslo světlo rozumu, v té chvíli neví, co činí, nepováhí jakého neštěstí vůkol natropí, v té chvíli řve, soptí a zuří hůře, než litá saň; ba lze

řící, že hroznější nad šelmu divokou jest člověk hněvem rozvzteklý!!

2. Nyní však, přátelé, uvažte, k jakým hříchům a ohavnostem strhne hněv člověka! — Než počne Vesuv, sopečný vrch, zuřiti, bývá v nitru jeho slyšeti hlomoz a rachocení, jakoby tu živlové veškerého světa mezi sebou válčily; hustý dým valí se v obrovských kotoučích vzhůru a déšť jisker žhavých vznáší se k nebesům. Pojednou však vyšlehnou plameny z jícnu a Vesuv chrlí ze sebe rozpálené kamení, déšť žhavého popele a mocné proudy tekoucí lávy, a ty se valí rychle dál a dále nesouce zhoubu a zkázu všemu, co jim v cestě, a nikdo neví, kde zastaví tok svůj! —

Podobně vede si zlostník. První výbuch hněvu bývá nezbytné klení a zlořečení všemu, co mu jen na jazyk přijde. — Ó přátelé, to je velmi smutná kapitola v životě křesťanů, o níž by bylo mnoho co povídati! Věřte mi, že na mnohé brázdě tam na poli nepadne tolik zrní do země, co kletby, co hromů, ďáblův a bleskův! a div to veliký, že pole takové skrz na skrz prokleté přináší ještě nějaký užitek! I ptám se vás, kde se má vzíti požehnání Boží v domech vašich, kde mnohý ani motyky, ani kladiva nevezme do ruky bez klení? Zda může se srovnati pod jedním krovem kletba a požehnání Boží? — —

Ale poslyšte jen dále ten křik a hřmot zuřivce, to bezúzdné lání a spílání, ty hrubé, snižující a urážející nádivky, jež sype na všechny vůkol, na čeleď i příbuzné a nešetří ani vetchého stáří! To, přátelé, ještě smutnější kapitola! Jen na jednu věc tu poukážu. Považte, rodičové, jaké to pohoršení, jaká to zkáza pro dívky, jež takové láterení den po dni slyší?! — Před několika lety zabloudil v jednom lidnatém městě hošík asi čtyřletý ve spoustě ulic a hořce plakal. Brzy se ho ujali útrpní lidé a chtěli dovésti jej domů. Vypyтали se, kde bydlí jeho rodičové, ale nemohli ze zpuštěného dítěte ničeho dostati. Tázali se ho tedy: »Jak pak se jmenuješ?« — a hošík odpovídá: »Satan!« — »A jak se jmenuje otec tvůj?« — »Satan!« odvětí zase dítě a opakuje s jistotou odpověď svou. Hrůza pojímá okolostojící nad řečí dítěte a neví nikdo, co by měla znamenati, neboť i na novou otázku; »Jak se říká matce

tvé?« opětuje dítě: »Také satan!« V tom však nahodil se k tomu jistý člověk, jenž dítě znal a podivnou řeč jeho vysvětlil. Rodičové jeho byli lidé nepořádní, bohaprázdni, z jichž úst od rána do večera slyšely děti místo modliteb jen surové nadávky; zejména prchlivý otec ve zlosti lál a spílal všem »satanů« — i ženě i dětem, a žena zase muži nadávky vracela!! — Zda povážil tu otec, co zlého pochodí z hněvu jeho?! —

Avšak klením a nadávkami nebývá ještě hněv ukojen. nýbrž přechází v hádky a různice, ve rvačky a souboje, které, jak známo, netoliko poraněním a zmrzačením soka, ale často i vraždou končívají. — Jděte jen, moji drazí, do věznic a žalářů, a tažte se těch nešťastníků, co je tam přivedlo. a tu uslyšíte, že většina jich tam pyká za přenáhlenost v hněvu. — Co se stalo z takového přenáhlení na př. r. 1878. v Neukirchen v Prusku? Jistý rolník přijel z trhu a položil peníze za obilí stržené na stůl. Sotva na okamžik poodešel, přišel ke stolu malý synáček jeho a hrál si tu s těmi pěknými »obrázky,« a pak jeden po druhém pálil v ohni na krbu. V tom vešel otec a spatřiv, co se děje, zasadil v slepém vzteku dítěti takovou ránu, že se mrtvé skácelo na zemi. Žena jeho, koupajíc nemluvňátko, leknutím pustí je do vody a spěchá křísiti synáčka. Ale nastojte! tohoto již nevzkřísila, nemluvně pak zatím ve vodě zahynulo. Otec pak spatřiv mrtvoly obou dítek, v zoufalství se oběsil! —

A takový hněv, jenž jako oheň v slámě vyšlehne a se vybouří, není ještě ten nejhorší; ale mnohem záhubnější je ten, který se v srdci hluboko skrývá a tají, který v člověku třeba po dlouhá léta vře, který očekává jen příhodnou chvíli. aby vyšlehl v plamen pomsty, aby zákeřnickým způsobem zničil oběť svou. Tu teprv se jeví hněv v celé své ďábelské povaze tak, že nad činy lidské pomsty vlasy hrůzou vstávají! —

Ejhle, to umí hněv nezkročený: kletby a nadávky, různice a sváry, doživotní nenávisť a nepřátelství, procesy a souboje, vraždy a zhárství!

3. A přece, přátelé, jest nám vyznati s hanbou a bolestí, že žádnému hříchu neoddávají se lidé tak slepě a tak často, jako netrpělivosti a hněvu! Nepřeháním

dojista, když řeknu, že od veškeré země nevystupuje denně k Bohu na nebi ani s polovice tolik modlitby a chvály, co kletby a rouhání následkem hněvu. S hrůzou to vidíme, že tohoto hříchu není prost žádný stav a žádné stáří, ani děti nevyjímaje. Zlobí se a ve zlosti proklíná úředník i voják, umělec i řemeslník, rolník i nádeník, paní i služka, orač i pasák; kde se octneš, všudy zaslechne ucho tvé hřích ten. Tak se můžeš každý na své oči přesvědčiti o tom, že v síti této drží ďábel lapeno téměř všecko pokolení lidské.

A přece myslím, že by mnohý se přičinil vymknouti se z hříchu toho, kdyby jen znal jeho zlobu a tíži: neboť není to, moji drazí, jen tak «maličkostí», jak mnozí říkají, nýbrž hněv jest hříchem, jimžto se prohřešuje člověk proti Bohu, proti sobě i proti bližnímu, jak vám v následujícím ukáži.

II.

Jak vám, Nejmilejší, známo, hývají v Boží přírodě za letního parna bouřky, a to někdy tak strašné, že se zdá, jako by nebe a země, blesky a větrové, oheň i voda, ba všickni živlové děsným bojem zápasili, ba jakoby měl nastati poslední soud; tak se země třese v základech svých a člověk strachem trne, schne a mře! . . . Ale rovněž tak známo vám, že bouře ty hrůzoděsné veliký přinášejí užitek, n. př. ochladí nesnesitelná parna, očistí a osvěží vzduch, zkyprí půdu země atd. Avšak já se táži, co má člověk za užitek ze svého rozhouřeného hněvu? Když ho zlost přejde a on ohlédne se vůkol sebe, co si pomohl zlostí a vztekem? — Ó ptám se vás všech zde před Bohem, je-li mezi vámi jen jediný člověk, jenž může s dobrým svědomím říci, že jen jednou v životě svém zlostí, klením a zuřením něco dobrého způsobil!? — Vystup ochotně a řci nám to, a já ihned přestanu horliti proti hněvu a umlknu. — Nuže, tedy žádný z vás zlostí svou ještě nikdy co dobrého nevyzískal? — Ó pak tedy poslyšte, přátelé, já vám povím, co si vyzíská člověk zlosti.

4. On uráží především Boha všemohoucího, jelikož jedná přímo proti vůli Jeho. Bůh náš jest Bůh pokoje

a chce, aby i mezi námi byl pokoj a dobrá vůle; proto stojí psáno: »Všeliká hořkost a rozzlobení, i hněv a křik buď odňato od vás se vší zlostí,« a Spasitel náš, jak jsme slyšeli, odsuzuje všeliký hněv na bližního. Ze slov Jeho výše uvedených vysvítá, že hříchem jest pro každou maličkost na bratra se hněvati, nesmířiti se s ním a nenávisť proti němu chovati, — a ještě větším hříchem jemu spílati — aneb i skutky svůj hněv mu dát cítiti. Tu sáháš, zlostníče, přímo do práva Božího; neboť praví On výslovně: »Žádnému zlým za zlé neodplácejte, nebo má je pomsta, jáť odplatím!« Říkej si tedy stokrát, že hněv tvůj platí toliko člověku; já pravím, že hněvem hřešíš i proti Bohu. Ale ne toliko proti Bohu, nýbrž i proti sobě samému. Na duši způsobíš si mimo skvrny hříchu nepokoj a rozháranost, a proviníš se i jinými hříchy, jichž bys se jinak nebyl dopustil, jichž pak těžce pykáš, když tě zlost pomine. Zlostí neukrocenou trpí však i tělo tvé! Dokázaná to věc, že častou a vášnivou zlostí tělo se otravuje a hubí, ano někdy i usmrcuje. Tak perský král Darius, uslyšev zprávu o porážce vojska svého, rozlil se hněvem, že v té chvíli bez sebe klesl k zemi a mrtvicí raněn zemřel. — Ano, hněv přičí se vůbec celé přirozenosti lidské; neboť každé zvíře již od přírody opatřeno jest rozličnou zbraní: skot rohy, vlci zuby, ptáci zobákem a spáry, včela žihadlem, a tak všecka zvířata, i komáři již mají osten bodavý; jediný člověk rodí se bezbranný na důkaz, že stvořen jest k mírnosti a tichosti. A což teprve mám říci o tom, kterak hněv čelí přímo proti důstojnosti křesťanské?! Čemu pak vybízeli Kristus náš, bychom se učili od Něho? — »Učte se ode mne« — říkával — (nikoliv mrtvé křísiti neb nemocné uzdravovati, nýbrž) — »kterak jsem tichý a mírného srdce!« Jak bys tedy se chtěl zváti křesťanem a učeníkem Ukřižovaného, vyšlehne-li přes chvíli v srdci tvém divoký plamen, jako oheň ve slámě? — To zajisté pochopil dobře sv. Křištof, kterýž, když před soudcem pro víru vyslýchán byl, a tu jeden ze žoldnéřův opovážil se mu dáti velmi nelidský políček, přísným okem naň pohlédl a prázden jsa vší mstyžádosti, řekl mu jen: »Kdybych nebyl křesťanem!« —

Avšak hněvem hřešíš i proti bližnímu svému; neboť rozvaž, kdo je ten, na něhož se hněvem, láním a spíláním sápeš? Jedno z dvojího: buď je člověk spravedlivý aneb hříšník! Je-li před Bohem spravedliv, pak je od tebe velmi nerozumno a nešlechtno, býti nepřítelem tomu, komu Bůh přítelem. Je-li však chybující a hříšník, pak jest to od tebe rovněž tak nešlechtno zlé zlým odpláceti a tím k jeho hříchu nový přidávati. Co křivd a bolestí zlostník bližnímu svému dále nadělá, již svrchu jsme uvedli.

Ejhle, přátelé, to tedy má člověk z hněvu svého! Dobrého nevyzíská ani za mák, však zlého nad míru! A povážil to někdo z vás? Nikdo! Ó hleďte, v tom právě spočívá ta ďábelská lest, že hněvem rozpálí člověka, tak že v té chvíli ani neví, co mluví a činí; až jej zlost přejde, pak teprve lituje, nařiká a lomí rukama, ale již je pozdě.

A co asi očekává zlostníka po smrti? Smí-li pak doufati ve spásu věčnou? Smí-li obrátiti na sebe to slovo Páně: »Blahoslaveni tiší, nebo oni zemí vládnouti budou«!? — Ach, kterak by se ten, jenž v prchlivosti zde všechny vůkol sebe trýzní a trápí, nešetře ani němé tváře, srovnati a snášeti dovedl tam s nebešťany? — —

5. Než, myslí si tu mnohý u sebe: »To je marná řeč! To se snadno řekne: zlost je hřích, nesmíš se zlobiti; avšak u mne to nejde, já nemohu beze zlosti býti živ!« — Ba můžeš, bratře, věř mi, že můžeš, budeš-li jen chtíti. Ano, ty musíš, chceš-li jednou do nebe přijíti. Ó měj jen na paměti, že hněv jest tvým nejhorším škůdcem, tvým úhlavním nepřítelem, proti němuž musíš obrátiti všecku svou pozornost a ze všech sil se opíрати.

»Ale,« namítáš mi zase, »jak pak se mám zdržeti hněvu, když ti druzí doma mne popouzejí?! Já sám o sobě jsem tichý jako beránek, nikomu nezavdám příčiny ke zlosti, ale ti moji domácí, žena, děti, tchýně, čeleď, chasa atd., jsou vinni mé zlosti!« — Dobře, dobře, příteli, právě tak stěžoval a nařikal si jistý mnich, který také brzy s tím, brzy s oním bratrem se roz-

hněval a pokaždé na druhu vinu sváděl. Aby se tedy všemu hněvu vyhnul a blahý pokoj našel, opustil klášter a odebral se na poušť, kde by ho nikdo nezlobil. Než zapomněl zanechat i v klášteře prchlivou svou povahu. Několik dní strávil s pokojem na poušti. Jednoho dne však sotva si přinesl do jeskyně ze vzdáleného pramene džbán vody, z neopatrnosti převrhl jej, a to ho tak rozhněvalo, že v zlosti mrštil jím o zemi tak, že se na kusy rozbil. Nyní však poznal, kde vězí hněv a kdo je vlastně příčinou zlosti jeho. I vrátil se zpět do kláštera, tu se učil sebe přemáhati a měl pak s bratry pokoj. — Nuž, bratře, nebývá snad i u tebe příčinou hněvu tvá vlastní citlivost a nedůtklivost, tvá domýšlivost, umíněnost, která chce, aby všechno dařilo se jen podle její vůle? Protož, chceš-li ujíti zlosti, dej pozor především sám na sebe, abys ty nedal podnětu ke hněvu. Začne-li však někdo jiný popouzetí, ó pak nemeškej a necht' si to kdokoliv, — ustup mu a odejdi na chvíli pryč. Jak známo, jest k hádce nejméně dvou zapotřebí: odejdeš-li však, bude konec sváru! Nemůžeš-li však odejít a bouří se vyhnouti, pak »zapři sebe sama,« a zlořečí-li protivník, nezlořeč také a nechtěj liti olej do ohně, buď však trpěliv! Říkával kardinál Belarmin: kventlík lásky lepší než vůz práva! Cítíš-li však, bratře, že přes všechno přemáhání vzňal se již plamen zlosti v srdci tvém, že to v tobě vře a tvář se ti rozpaluje: ó pak pozor! Odlož v tu chvíli všechno stranou, zavři ústa a mlč! — Když pohanský mudrc Athenador prosil císaře Augusta, by jej pro vysoké stáří propustil ze služby, žádal jej také císař ještě o nějakou dobrou radu; a mudrc řekl: »Zdráv buď, pane můj, a hleď tohoto zachovati: Když budeš rozhněván, nikdy ani nemluv, ani nečiň ničeho, leč bys prve 24 písmen řecké abecedy u sebe odříkal.« — To věru rada i pro tebe, křesťane, nad zlato vzácná, která by tě, uposlechneš-li, mnohého hněvu a sváru uchránila.

»Ale,« řekneš zase někdo, »to všechno je u mne již pozdě: já již mám to zlobení a klení v krvi, mně není možno již odvykati. já za sebe nemohu!« — Tu ovšem, příteli, stal-li se ti hněv již zvykem, jsi věru k politování a ještě více ti, již musí s tebou žiti. Avšak nicméně netrať mysli; pokud duše v těle, všemu hříchu lze odvyknouti,

budeš-li jen opravdu chtít; ale opravdu, upřímně, slyšíš? — Že to není nic nemožného při dobré vůli odvyknouti i starým hříchům, to je věc dokázaná. — Jistý bohabojný sedlák měl orače nad míru prchlivého, který co chvíle klel. Káral a napomínal jej často, aby z lásky k Pánu Bohu a své vlastní duši krotil se a přemáhal, však »není mi možno!« zněla vždy odpověď. Jednoho dne pravil k němu sedlák: »Tomši, podívej se, tento krásný nový tolar ti dám, jestliže dnes za celý den ani jednou nezakleješ!« Tomeš slíbil, a ačkoliv ostatní čeledě se umluvila a schválně jej ke zlosti dráždila, držel se statečně a nezaklel ani jednou. Na večer pak dí mu sedlák: »Zde máš, Tomši, tolar; ale styď se, že dovedeš k vůli mizernému penízi, co k vůli Pánu Bohu a svému spasení učiniti se zdráháš!« — Žádná výmluva tedy, příteli, ani u tebe, — jest možno odvyknouti zlosti, budeš-li jen opravdu chtít. Nebylo zajisté prchlivějšího člověka nad Františka Saleského, a hle, pílí neunavnou dovedl to tak daleko, že ho nic již ke zlosti nepřimělo, ano říkali o něm, že nemá ani žádné žluče! Ovšem nejde to pojednou; nebo hněvivost jest těžká nemoc a přemnoží ní stůňou, protož nebude od místa, uvedu-li zde některé léky.

6. Jistý lékař zapovídal churavému mladíku náruživou jeho zlostí, však nadarmo. Když se mladík jedenkrát zase hněvem rozpálil, přiskočil lékař a držel mu před očima zrcadlo, aby viděl, kterak hněv zohyzďuje tvář jeho. A mladík zhrozil se zsinalé podoby své a od té chvíle se přemáhal. — Tak, milý křesťane, měl bys i ty vzpomínati ošklivosti a záhubnosti hříšného hněvu: ale ještě lépe poslouží ti tam ono zrcadlo na oltáři: Kristus na kříži.

Dva přátelé se jednou tak velice rozhněvali, že přišli do prudké hádky. Tu jeden z nich, zlostí se třesa, odešel ze světnice. Za chvíli se vrátil a s úsměvem podával soku svému ruku na usmířenou. Tento tiskna ji ochotně, táže se: »Kdes to byl, bratře, že jsi tak brzy pozbyl hněvu?« — a přítel odpověděl mu: »Byl jsem u Krista na Kalvarii!« — Ó, přátelé, kdo z vás ke zlosti nachýlen, zkus tohoto prostředku, a jakmile pocítíš hněvu a hořkosti v srdci, uteč se ihned, třeba jen pohledem k ukřižovanému Spasiteli, a rozpomeň se, co je krivda.

co je příkoří tobě učiněné proti krivdám a mukám Ježíšovým? Povzdechni si k Němu: »Ježíši! pomoz mi!« Ten, který slovem utišil bouři na moři, ztiší i srdce tvé.

Kdykoliv ale dáš se hněvem unést, lituj toho hned na místě, a bez prodlení vykonej nějakou pokutu, na př. »Otčenáš« aneb si ulož pŕst, almužnu a pod. U večer pak při zpytování svědomí sčítej pilně, kolikráte asi za den jsi hněvem klesl, a tím budeš zlosti odvykati.

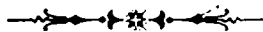
Obzvláště pak varuji vás, bratři a sestry v Kristu, před zarytou nesmířlivostí a mstivostí! Neříkej nikdo: »Nemohu odpustiti mému nepříteli, příliš těžce mi ublížil!« — Pomni jen, bratře, sestro, — že máš i ty své chyby a hříchy; aj, jak by se ti vedlo, kdyby takto s tebou naložil Bůh? Neprosíš Ho každodenně: »Odpusť nám naše viny, jakož i my odpouštíme . . . ?« Nezasluhuje-li toho i nepřítel tvůj, bys mu odpustil, jak pravíš, zasluhuješ to snad ty, abys duši svou sprostil hněvu a dojistá zasluhuje to i Kristus Pán, abys z lásky k Němu odpustil bratru. A víš-li pak také, že svým zarytým hněvem neškodíš ani dosti málo nepříteli, nýbrž toliko sobě samému? Vždyť po celý čas, co trvá hněv tvůj, nejsi hoden milosti Boží; proto marno je tvé modlení, marny ostatní tvé oběti; voláť i tobě Spasitel: »Nech ležeti dar tvůj a jdi prve a smíř se s bratrem svým!« Pamatuj, bratře: hřešiti jest lidské, odpouštěti křesťanské, nepříteli milovati božské, ale mstiti se mu — ďábelské! — Smíř se tedy jedenkaždý s bližním a nedej ani slunci dnešnímu zapadnouti nad hněvem svým! — tím méně slunci života svého! Ó, probůh, neodkládej nikdo z vás smíření s nepřítelem až na den smrti. Krušná, ba někdy docela marná to bývá práce, ano mnohemu zůstane po dlouhá léta zakořeněný hněv v srdci, a stane se mu závorou, jižto sám před sebou nebe uzamkl! — —

Tak jsme se, rozmilí v Kristu, dnes s pomocí Boží naučili znáti opět jeden hlavní hřích, který je spolu úhlavním nepřítelem spasení našeho, t. j. takovým, jehož nepřemůžeme-li, do nebe se nedostaneme, a kterému přece každý z nás více neb méně bývá podroben. Poznali jsme, že hněv není nic jiného, než léčka ďábelská. Víť on dobře, že by mnohý kletby,

rouhání a jiných těch nepravostí za celý život jinak ani se nedopustil. Co tedy učiní? Roznítí jej něčím, mnohdy nepatrnou maličkostí ke hněvu, že nevěda ani o sobě dopustí se hříchův, jichž má pak po celý život co oplakávati. Nuž, bratří, buďtež vy chytřejší a hleďte, abyste vždy panovali nad hněvem a nikoli hněv nad vámi. Tak ušetříte se nesčíslných hříchův a urážek Boha i bližního.

Vizte ještě jednou, co učinil hněv lidský na Kristu. Kdo Ho připravil až na dřevo potupné? Kdo proklál tupými hřeby žehnající ruce, milosrdné nohy Jeho? . . . Slyšeli jsme: hněv fariseův, nezkrocená mstyžádost zákoníkův to učinily! Jak, máme my křesťané v díle tom pokračovati a svým hněvem znovu volati: »Ukřižuj, ukřižuj Jež?« Nikoli!

»S kajícím srdcem klaníme se Tobě, Pane Ježíši Kriste, a dobrořečíme Tobě! Se slzami v očích voláme i my dnes: Krev Tvá přijdiž na nás a očistiž nás od všelike skvrny hněvu a zlosti. Spomáhej nám, abychom přemáhající sebe ve svatém pokoji zde živi byli a jedenkrát i tam na věčnosti v blahém pokoji odpočívali.« Amen.

VI.

Ježíš na kříži palčivou žízni trápen — trpí za šestý hlavní hřích — obžerství.

»Pilně se varujte, aby snad nebyla obtížena srdce vaše obžerstvím a opilstvím!«

Luk. 21, 34.

Ú v o d.

Po tiché a jako moře rozsáhlé poušti Arabské bloudí žena Hagar — nevolnice to z domu Abrahamova vypuzená. Živým ohněm pálí slunce do hlavy, ale více pálí žhavý pouště písek do nohou a ještě více pálí v hrdle žízeň neukojitelná! S úzkostí smrtelnou rozhlíží se Hagar na vše strany, běhá, hledá a slídí po studánce čerstvé vody, a to ani ne tak pro sebe, jako pro

synáčka Ismaela, jež za ruku vede. Ubožátko žízni již sotva nohy vleče, sotva dýchá. Již nemůže pro mdlobu dále, a polo-mrtvé klesá na zemi. A matka strápená, byť ráda i život dala za krůpěj vody, nemůže mu pomoci; není nikde ani rosy k spatření! Všecka zoufalá odkládá zmírající dítě stranou a odvracejíc tvář od trápení jeho, volá žalostně k nebesům: »Nemohu se dívat na syna žízni umírajícího!« —

A po sta letech v těchže končinách zří podobně jiná matka jediného synáčka svého v bolestech žízně umíratí — a to umíratí na kříži! A která ta matka? Který ten Syn? —

V posledním rozjímání opustili jsme Ježíše, když Jež Pilát po dlouhém zdráhání vydal na smrt. Nezkrocená zlost židovská raději lotra Barabáše propustila na svobodu, Ježíše však vyvedla ven z města a ukrutně ukřižovala. Tři hodiny, dlouhé a trapné, pň již na dřevě potupném a smrt se dosud nedostavuje, by konec učinila mukám Jeho. Konečně první přichází znamení blízké smrti — žízeň. »Vida Ježíš, že všecky věci dokonány jsou, aby se naplnilo písmo, řekl: žízním!«

K této bolestné žizni obracím dnes, přátelé, pozornost vaši. Nejmilejší! Známo, jak trapný je pro člověka hlad, ale mnohem trapnější je žízeň, a nejtrapnější žízeň ona, která se obvykle dostavuje, kdy člověk následkem vnitřního zánětu umírá. A tato žízeň palčivá trápí Ježíše na kříži. Ó dnes může zvolati slovy proroka řkoucího: »Učiněno jest srdce mé jako vosk rozpouštějící se uprostřed těla mého! Vypráhla jako střepina síla má a jazyk můj přilnul k dásním mým!« —

Neboť, jak sv. Cyrill Alexandrinský píše, bylo tělo Ježíšovo velikou ztrátou krve při bičování a ještě více následkem ukřižování vysušeno a na vedru slunečním vypráhlo a posléze trápeno žizní takovou, že náramné bolesti jako ohnivé plameny šířaly útroby Jeho.

Ó zajisté, i my pochopujeme, že velká to musila býti trýzeň, anť Kristus Pán, jenž dosud na žádné bolesti si nestěžoval, nařikal jediné na žízeň! Ach, jak bolestno a srdce rozrývající musilo býti pro Marii to slovo s kříže: »žízním!«

»Ó Pane, Ty's ke všem tvorům tak přelaskav — a sám nyní opuštěn!? Ty svlažuješ veškeru zemi a napájíš občerstvením každé ptáče, a sám teď nemáš ani krůpěje vody? Ty, jenž hojností naplňuješ prameny a studnice vod; Ty, jenž s nebe sesýláš rosu i déšť svadlému kvítí; Ty, jenž jsi se smíloval nad Hagar a v poušti ohnivé vzkřísil jí pramen; Ty, jenž jsi Israeli z tvrdé skály vyvedl proudy živé vody, když v žízni volal k Tobě . . . Ty sám dnes hyneš žízní palčivou, a nikoho není, kdo by Tě občerstvil?! . . . Ó sv. Jene, miláčku Páně, slyš přece, mistr tvůj volá tak žalostně: »žízním!« Ó jdi, pospěš a hledej pramen vody pro toho, který tě u večer byl napojil krví svou! . . . Magdaleno, která jsi slzami smáčela nohy Spasitelovy, ó jdi a svlaž dnes vypráhlé rty Jeho aspoň vodou občerstvující! . . . A Ty, Maticko Páně, Ty's prý na útěku do Egypta tak dlouho hledala na poušti vodu, abys vypráhlá ústa synáčka svého ovlažila, až jsi ji našla! ó viz, ó slyš! týž Syn Tvůj opět žízní velice, ó jdi, Matko, pospěš Mu pomoci a ztišiti trapnou bolest Jeho! . . .

Než, již jdou! Vojáci pod křížem metající los o šat Jeho vstali a jdou podat nápoj Ježíšovi. Avšak nastojte! čeho Mu podávají!? — Ó té nelidskosti neslýchané! »Vloživše houbu plnou octa na hyzop, podali ústům Jeho.« — Ach, tedy ten nápoj, jež dle tehdejšího obyčeje dávali pít zločincům před popravou, ocet to smíšený s myrrhou, ten zostrili ještě žlučí a podali za nápoj umírajícímu Ježíšovi: však sotva že to okusil, ztrnula tvář Jeho novou bolestí!

Tu zajisté jeví se v nejošklivějším světle ta ďábelská zlo-myslnost židů. Kterému člověku na světě, a byť to i úhlavní byl nepřítel, nepodali by v posledním jeho tažení aspoň číši chladící vody? A Ježíši Nazaretskému dávají nechutný, kyselý a nad míru odporný nápoj a k tomu v houbě nečistě!! — Ó jak musila tato nová urážka a potupa zabolet Srdce Ježíšovo!! —

Ó duše křesťanská, tu se opětně pozastav a ťaž se Spasitele svého: »Proč, ó předobrá Ježíši, proč po všech přestálých mukách bereš na se ještě tyto: palčivou žízeň a napojení žlučí a octem? — Ovšem, má se tu naplniti Písmo, kteréž di: »Za pokrm podali mi žluč a v žízni napojili mne

octem!« — Avšak já poznávám i v této bolesti Tvé těžkou pokutu, kterou bereš na sebe za lidskou nestřídmost v jídle a pití, za šestý to hlavní hřích — obžerství, o němžto dnes nám jest rozjímati!

Kýž bychom, nejmilejší, s upřímným srdcem uvážili i tuto bolest Ježíše na kříži, a pak náležitě též poznali:

1. Co je obžerství za hřích před Bohem,

2. jakou zkázou je pro člověka!

»Spasiteli náš, na kříži hroznou žízni trápený, dej, prosím, dnešním slovům mým síly, aby ti, jimžto zvláště platí, nepravost svou poznali a sebe i jiných před ní chránili!«

I.

Po návsi potácí se opilý muž. Něco bídných cárů jen chatrně pokrývá nahotu jeho sešlého těla. Skleněné oči vypouleny jsou z důlků; těžký, neohebný jazyk blabolí nerozumná slova, brzy vesele zpívá a huláká, brzy zase laje a spílá celému světu. Rukama jako ztřeštěnec sem tam hází, ale nohy sotva jej nesou, o každý kámen narazí, vrávorá sem tam, až konečně svalí se beze vší obrany k zemi, a kam padne, tam leží, byť do příkopu anebo i do kaluže bláta; neví ničeho o světě. A kdo je asi bídný ten tvor, na němž s tíží lze poznati podobu člověka? Vypravují o něm, že to otec četné rodiny, že ještě před krátkým časem byl rozšafný, pořádaný muž, měl hezkou živnost a dobré bydlo. Ale pojednou oddal se zahálce a pití tak, že zůstával více v hospodách než doma, a tím přivedl sebe i rodinu v krátkém čase na žebráckou hůl. Teď otrhán, s tváří nabubřelou potácí se od domu k domu, a nestydí se klepati na dveře těch, kteří nedávno jako nádeníci u něho sloužili! —

Nejmilejší! Nemějte mi za zlé, že i takovýto hnusný obraz stavím vám zde před oči; vždyť je to věrný obraz hříchu, jenž ztrpčil Ježíši Kristu poslední chvíli na kříži!

Předvedl jsem v těchto rozjímáních již patero hlavních hříchův, ale žádný z nich nevrhá člověka v takovou nečest a potupu jako tento šestý.

1. A jakou to mocí vládne nad nynějším světem i tento šestý ďábel — duch opilství a obžerství!

Myslí si tu snad mnohý: Co pak se nesmí člověk podle chuti najísti a podle žízně napítí a pobaviti se v kruhu svých přátel? — Ba ovšem, že smíš, milý příteli; vždyť je to nutnost, již nám sama přirozenost naše káže. Člověk musí jísti a pítí, aby nahradil tělu strávené síly a nabyl opět nových; ale toto požívání pokrmu a nápoje má býti »lidské« a »křesťanské«, t. j. bez hříchu, podle slov sv. Pavla: »Nechť jíte, nebo pijete, aneb cožkoli činíte, všecko k slávě Boží čiňte!« Výstražná to slova pro křesťany, aby těla žádost po nápoji a pokrmu nezneužili ke hříchu!

Bohužel, ale stává se tak! Hřeší-li někteří již jídlem, že pro svůj mlsný a vyběravý jazyk vyhledávají jen samé mnohdy drahé lahůdky a v tom dobrém jídle kladou celou svou blaženost, o nichžto dí již sv. apoštol: »Jejich Bůh břicho jest«: tím více prohřešují se jiní nespořádaným a nemírným pitím po hospodách a krčmách. A i v tomto ohledu vyznamenává se právě nynější svět neobyčejným pokrokem. Za našich dnů není již vesničky, kde by nebylo hospody neb kořalny; v městech pak každý třetí dům musí býti hostinec a všudy přece plno hostů. Již chlapec sotva škoře odrostlý považuje to za známku dospělosti choditi do hospody, muži pak domnívají se, že by jim něčeho na »karakteru« scházelo, kdyby se nedali pilně v hospodách viděti; ač to nečtu v žádném zákoně přikázáno ani v božském ani ve světském! — Ovšem ten pud po zábavě a společnosti lidské jest již vrozen přirozenosti naší, ale přijde na to, jakým způsobem jej člověk ukáží. Jestli mnohý den co den všecek čas, i v noci tráví v hospodách, může-li tu býti řeči o dovolené mezi a míře? — A není snad takových pijanů ze řemesla? Není takových mužů a otců rodin, kteří nemají žádné zalíbení ve své domácnosti, nemají doma pokoje a touží jen pryč, jen mezi kamarády? — A co zatím doma? Obchod vážne, hospodářství hyne, řemeslo stojí, chasa bez mistra dělá co chce, někdy také nic; v domácnosti počne nedostatek, dělají se dluhy, a když už nikdo nepůjčí, zastavuje se nábytek a šat kus po kuse. Žena

pak vidouc, že to sama nezmůže, spouští se také; ze všech koutů zeje bída a nouze . . . ale otec, muž, nedbá toho a sedá v kruhu veselých soudruhů celé dny a noci. Takových a podobných obrázků lze za našich dnů viděti dosti. Oddávati se nemírnému a nestřídmému pití namnoze tak zdomácnělo, že ani nikomu nenapadne za hřích si to klásti.

2. Než na mně jest, drazi přátelé, strhnouti i tomuto duchu zlému škrabošku s tváře a ukázati, že opilství jest hříchem, a v čem zloba hříchu toho záleží.

Řeknu-li, že nemírným a nestřídmým pitím prohřešuje se člověk proti Bohu, budeš se snad mnohý diviti, jakým to asi způsobem? — Nuže poslyš! Dobrotivý Bůh dává člověku potřebného pokrmu a nápoje k živobytí; člověk má jísti a píti, aby živ byl. Co činí však opilec? Darův a dobrodiní Božích zneužívá zlovolně k ukájení své nezkrocené žádosti, zneužívá jich ku škodě a zkáze na svém zdraví; on žije, aby jedl a pil! Není to zase převrácení Bohem stanoveného pořádku, není to maření darů Božích, není to nevděk a hřích? — Opilec hřeší proti Bohu i proto, že celým srdcem miluje džbán a hospodu; jím obětuje svou mzdu do posledního haléře, jím obětuje svůj čas, své povinnosti, svou čest, své a veškeré rodiny štěstí! Ó přiznej se jen, pijane, pospícháš-li tak do chrámu Páně, jako spěcháš do hospody? a trávíš-li aspoň polovici toho času ve chrámě neb při práci, jako v hospodě? Kdo je tedy tvým pánem, tvým bohem? — Že nehřešíš proti Bohu? — Nestvořil tě Bůh Otec dle obrazu a podobenství svého? A co ty s obrazem Božím? Kdyby se někdo opovážil obraz Jeho Veličenstva císaře pána hoditi do kaluže a blátem pošpinit, jaká by to byla velezrada, jakého žaláře by se mu za to dostalo? — A co pak tomu má říci Bůh Otec, když ty, opilče, Jeho obraz na sobě potupuješ, v kalu a bahně povaluješ?! Ukřižovaný Syn Boží učinil tě dále údem těla svého — kdo však, probůh, poznal by na tobě vykoupence Jeho a křesťana? A kde jsou v duši tvé ony milosti Ducha Svatého, jimiž tě za svůj chrám byl vyvolil a posvětil? — Uznáváš-li pak, že hřešíš proti trojjedinému Bohu? —

Obžerstvím však hřešíš i proti sobě samému jakožto člověku. Velikou důstojností ozdobil tě Bůh jako vzácnou ko-

runou. Drahou perlou v koruně té jest řeč, dražší ještě jest svobodna vůle tvá, ale nejdražší jest zdravý, jasný rozum. Ó jaké to neštěstí, jaká to bolest pro člověka, ztratí-li tuto perlu, shasne-li mu světlo rozumu? Jdi jen, člověče, jdi a podívej se do domu takových nešťastníků choromyslných, tam poznáš, že jsou to ubožáci ze všech politování nejhodnější! — A věřil by to někdo, že jsou na světě lidé, kteří si zdravého rozumu svého nevázejí, lidé, jimžto působí rozkoš rozumu na čas se zbaviti a učiniti ze sebe blázny!? To, to činí opilec hříchem svým. Kde je na něm ještě znáti důstojnost lidskou? Čím se tedy činí? zvířetem? — ba hůře ještě, opilec se snižuje pod nerozumné zvíře! Co tisíců rozličných zvířat od přírodopytců je poznáno a vyzkoumáno, ale podnes nena-lezeno nižádného zvířete, jež by přes míru pokrmu neb nápoje požívalo! Ta nemá tvář zná míru svou a přes ni nedá se ani nutiti, a člověk — pán její — dá se jí zahanbiti! Proto zajisté již staří pohané měli hřích tento u veliké nenávisti tak, že k veřejným úřadům ani nepřipouštěli toho, kdo se vínem opíjel! — a ty, křesťane. bys se ještě chtěl tázati, proč je opilství hříchem?

3. Ó netoliko těžkým hříchem proti Bohu a proti důstojnosti lidské, ale opilství jest i hlavním hříchem, t. j. takovým, jenž člověka k jiným hříchům svádí.

Kdo je s to jen, aby vypočetl nám všechna hejna hříchův a ohavností, jež obžerství vyplodí?! Vseliké ty zlé žádosti a vášně dřímají v srdci lidském a člověk s rozumem střizlivým má co držeti je na úzdě. Utopí-li však rozum svůj ve džbáně, aj tu se otevře dokořán brána, a z ní vyhnou se hříchové nejhorší! Jazyk nevázaný pronáší tu věci, za které se napotom styděti musí. Kde také slyšeti lze oplzlejší zpěvy a žerty než v hospodách? Kde ohavnější rouhání a tupení sv. náboženství než při džbáně? Kde povstává nejvíce různic a pranic, poranění a vražd, než mezi pijany? — Král Alexandr Veliký měl dobrého a věrného přítele Klita, který mu nejednou život zachránil. Jedenkrát seděli za stolem hodujice. Víno rozjařilo všechny. I vstanou licoměrní přátelé a jmou se chváliti a vynášeti krále svého jako Boha. Klitus jim odpírá a tvrdí, že je

Alexandr jen člověk jako každý jiný; ba že nadarmo trmáci a týrá vojsko v cizích zemích atd. To však rozhněvalo Alexandra tou měrou, že uchopiv kopí probodl Klita, nejlepšího přítele svého. Tekoucí krev však přivedla krále k rozumu. Jako šílený vrhl se na mrtvolu Klitovu, tři dny a tři noci u ní vyklečel, volaje bez ústání s pláčem: »Klite, můj Klite!« — avšak Klita již nevzkřísil. —

Než hroznější ještě následky přivádí opilství do rodin. Jaké tu zanedbávání povinností, jaké to hrozné pohoršování dítek i jinověrců, jaké to zločiny na vlastní rodině utrácením a mrháním statku v karbanu a ožebračení vlastních dětí! A což teprve to bohopusté zuření, jehož se dopouští ohavník takový, když v pozdní noci přijde domů, to necitelné a surové týrání! . . . Ó vás lituji, vy ubohé děti a vás nešťastné ženy, jež takového ohavníka máte za muže a otce; Vy, vy byste nám mohly nejlépe pověděti, co opilství může z člověka učiniti. Bůh sám vás potěš v kříži vašem! . . .

Než namáhám se tu snad nadarmo; neboť těch, jichž se řeč má hlavně týká, není zde mezi námi, ale leckdes v krčmách konají své postní rozjímání. Však neškodí nic; jsou tu zajisté mnozí, již by snadno na téže cestě se mohli octnouti. Vám tedy, bratři, vám k výstraze budu dále pokračovati a ukáži ještě, v jakou zkázu na těle i na duši vrhá opilství člověka.

II.

Smrt, královna všech nemocí a nepravostí, chtěla prý jedenkrát vyvoliti sobě nejpřednější své dvořenínky. I sešla se tedy všecka ta bleďá družina lidských nemocí, jakých jen na světě, a každá z nich činila nároky na první místo vedle královny. Tu horečka vychloubala se svými zásluhami, že i nejsilnější lid dovede umořiti a vyhubiti, ale musila ustoupit mrtvici, která to umí rychleji. Nad obě vynášela se morová rána a soudila, že co do hubení člověčenstva ji náleží první místo. V tom však bylo slyšeti hudbu, veselý zpěv a jásot, dvěře se otevrou a tu obklopena hejnem mladých a starých opileců vkročí nestřídmost. Hrdě ohlédne se na ostatní nemoce

a vzkřikne hlasem chraptivým: »Odstup, bídná chaso! Ty bys chtěla mně upříti prvního místa u naší královny? Nejsem-liž já matkou vás všech? Kdyby nebylo mne, i vy byste zde nestály!« A bledá smrt přisvědčila a posadila nestřídmost na první místo podle sebe.

4. Ano, přátelé, první náhončí a pomocník smrti jest nestřídmost v jídle a pití; neboť ona mění to, co by mělo sloužiti tělu k občerstvení a posílnění, v jed, jímž zaslepený člověk otravuje své tělo, podkopává si své zdraví a ukracuje si života. Dle svědectví zkušených lékařů zmizelo by ze světa na tři čtvrtě stávajících nemocí, kdyby zmizela nestřídmost v jídle a pití. A přátelé, kdyby ty kameny na hrobech mohly pověděti pravdu, proč ten a onen pod nimi odpočívá, zhrozili byste se, kolik lidí splácí předčasnou smrtí hřích nestřídmosti.

A kterak vlastně se má člověk ten, jenž navzdor pátému přikázání Božímu na svém vlastním životě se prohřešuje? Nejmilejší, ten sluje samovrah! Pravíť sám Hospodin: »Pro občerství mnozí zemřeli; ale kdo střídmy jest, přidá sobě života.«

Příkladů o náhlé a nenadálé smrti opileců nebudu vám ani uváděti; čítámeť jich za našich časů každodenně v novinách dost a dost; avšak, přátelé, představte sobě, jaké musí býti probuzení takého nešťastníka tam na věčnosti, a jaký soud jej čeká? Kterak se zodpoví Pánu Bohu ze života tak lehkomyšlně zmařeného? Jaké účty bude skládati z času v krčmách promrhaného? Ó jak těžce padne tam na váhu každá chvíle zbůhdarma ztrávená, v nížto mnoho dobrého snad mohlo se vyzískati!

Než, proč se divíme, že opilec maří nejen zdraví své a drahý čas, ale utrácí a mrhá lehkomyšlně i jmění své a celé rodiny; neboť jídlo a pití stojí peníze, a kde je pořáde bráti? Člověk oddaný pití ztratí všecku chuť k práci a uvykne zahálce. Což divu, že pak dům jeho hyne a chudne, až přijde konečně na buben všecek statek jeho. Slyšíme-li, že marnotratný Esau za mísu čočky vyhodil své vzácné právo prvo-rozenstva, hrozíme se té lehkomyšlnosti; avšak to bylo aspoň jeho: daleko však horší ten, který i věno své ženy i dítkám

podily propije! Svatý apoštol Pavel praví: »Jestliže kdo o své, a to zvláště o domácí, péče nemá, zapřel víru a horší jest než nevěřící!« — A já pravím, že horší jest než nemá tvář; ta z přirozeného pudu úzkostlivě hlídá svá mláďata a věrně se stará o blaho jejich; ale ty, opilče, neznáš citu lidského! Se slzami v očích prosí tě děti o chléb, ty však odstrče je stranou, jdeš utopit poslední halěr v krémě! Ba, kdyby možno bylo, prodal bys i dítě své, abys měl zač pít.

Jistý ohavník, když se mu nedostávalo peněz, přikradl se ku spící dceři své a uštíhl jí nůžkami bohaté a krásné copy vlasů, jež pak vlásenkáři prodal a výtěžek propil! — Takový cit má opilec ku svým!

Avšak on utopí ve džbáně i poslední cit pro čest a dobré jméno před veřejností. Čím pak pokálí si muž své dobré jméno tak, jako pijáctvím? A kdyby byl povýšen k sebe větší důstojnosti a kdyby byl i v úřadě sebe pořádnějším — je-li oddán nestřídmosti, veliká to skvrna v očích všech poctivě smýšlejících lidí. Říkávajíť o něm: »Byl by sice správný, řádný muž, ale — rád pije« — a konec je vši důvěře a vážnosti k němu!

A co nejhoršího při této nectnosti, že velmi rychle pospíchá dál a dále, klesá hloub a hlouběji ke smutnému konci svému, jako když kámen s vrchu dolů se valí: a kde se zastaví? Tam, kde jej čeká mošna žebrácká! Ano, když byl bohu svému všecko obětoval, peníze a statek, čest a dobré jméno, život a zdraví, tělo i duši, stává se vyvrhelem človenstva, jehož nikdo ani nepolituje. Dobře píše sv. Augustin: »Opilství je lichotivý ďábel, sladký jed, příjemný hřích; jemu kdo podlehne, sám sebe ztratil: toho kdo se dopouští, nedopouští se jen hříchu, nýbrž jest sám všecek hřích!« Prosím vás, přátelé, jak jinak může vyhlížeti duše opilcova? Rcete, kdo ze všech lidí modlí se nejméně? Komu bývá kostel nejprotivnějším? Kdo slýchá nerad o slovu Božím? Kdo se štítí úzkostlivě sv. svátosti pokání a oltární? Kdo je to, jenž na všechno nejvíce hubuje? Moji drazi! to je pijan! — »to jest všecek hřích!« Nemůže ani jinak býti. Ubohá duše jeho od-cizuje se víc a více pravému a živému Bohu, protože má

jiného pána Bohem. Ona pustne jako pole nevzdělávané víc a více tak, že posléze není již s to, aby k nebeským věcem se pozdvihl!

Než, mám vám ještě dále rozvíjeti ty hrozné a žalostné následky tohoto hříchu? Mám vám líčiti tu duševní zkázu, tu znemravnělost, do níž otec pijan uvrhá celou svou rodinu? . . . Může-li pak tu býti řeč o nějaké lásce dítek k takovému otci, jenž v nepřičetném stavu je postrachem, tyranem a trýznitelem veškeré rodiny? Místo něžné lásky dětinské probouzí se v srdcích jejich hořkost a nenávisť proti otci; proklínají toho, za něhož by se modliti měly! Táži se však dále: Co jednou bude z dětí takových? O jakém vychování jich může tu býti řeč? Smí-li jim otec takový říci: »Bojte se Boha, varujte se hříchu, modlete se« atd. — anť sám tak nečiní, nýbrž životem svým jen pohoršení jim působí? Ó nešťastné, třikrát nešťastné děti takového otce! Kým byste se nebyly narodily; neboť ten, jenž vám život dal, není vám otcem, nýbrž dravým vlkem, který vám pokazil život vezdejší a otrávil záhy duše vaše! . . .

Však příliš známy jsou tyto smutné následky hříchu nestřídmosti, netřeba mi tedy déle u nich prodlévati, zmíním se jen zkrátka ještě o posledním a nejhorším následku, a ten je: zatvrzelost a nenapravitelnost. — V jistém městečku žil muž, nevím již, jakého řemesla, který, ač ještě mlád, nemírnému byl oddán pití. Častěji napomínal jej zpovědník k opravdovému pokání a polepšení, a hříšník pokaždé přislíbil tak učiniti. Dostal sice krátký čas slovu, ale pak vytloukal krčmy a opíjel se více, než kdy jindy. Jednoho dne dostal se v nepřičetném stavu do hádky, ve které soku svému zasadil tak těžkou ránu do hlavy, že tento v několika dnech zemřel. Vrah byl na několik roků odsouzen do těžkého žaláře. Tu se ho dotkla milost Boží a v hořkosti srdce oplakával minulý život svůj a jako úplně polepšený člověk byl propuštěn. Z daleka vyhýbal se teď hospodám a nápoje opojného do úst nevzal. Stalo se však po nějakém čase, že náhodou setkal se s jedním bývalým soudruhem, který se mu pro zdrženlivost jeho posmíval a svatoušek mu spílal. Nemoha toho snést a chtě ukázati, jakým je hrdinou, vešel s ním do hospody a dříve než se nadál, opil se takovou měrou, že upadl do nebezpečné nemoci. Přivolaný

lékař předepsal léky a zapověděl s největší přísností požívati všeliký opojný nápoj, anť tento by jistou smrt způsobil. Těžce nemocného navštívil také kněz, napomenul ho k zdrženlivosti a slíbil, že na zítří po 'mši sv. přinese mu Tělo Páně a zaopatří jej svátostmi umírajících. A dostal slovu. Přišel v ustanovený čas, ale — bylo již pozdě. Nemocný bez vědomí domácích poslal si pro zamilovanou svou pálenku, vypil ji hltavě a s ní vypil i smrt! Ejhle, přátelé, tak těžko je pijanu odřici se zlého návyku! — Slovutný kněz Coutourier píše o tom následovně: »Čtyřicet let jsem byl duchovním správcem veliké osady, ale jen jediného opilce jsem obrátil, a toho jen na půl léta!« — Co tedy ostatní? — Zahynou v hříchu svém bez pokání, bez polepšení, bez spasení.

Již tento jediný a nejtěžší trest — nenapravitelnost a nekajicnost až do skonání — měl by každého takového nešťastníka zastrašiti a od nestřídmosti zdržeti. Považ jen, opilče, jak bídne jedenkrát dokonáš! Třeba někde v krčmě nebo na ulici, snad náhlou a nenadálou smrtí, snad docela v nepřičetném stavu! U tvého lůžka nebude ani dítek tvých, budouť se styděti za tebe! A jak nectný bude i hrob tvůj! Ani žena, ani děti nepřijdou se k němu pomodlit, přijdou-li však, a ústa otevrou-li k modlitbě, srdce jejich bude ti klnouti, že's jim nebyl ani mužem, ani otcem! Duši pak tvou bude v tom ohni věčném trápati žízeň, žízeň neuhasitelná! Věčně věkův budeš jak onen bohatec v evangeliu prositi, by jen krůpěj vody svlažila ti jazyk tvůj — ale nadarmo, věčná budou muka tvá! — —

A nyní, drazí moji, doufám, že s dostatek poznali jste, že opilství jest hříchem pro člověka a křesťana nejpotupnějším a nejzáhubnějším. Proto sám Spasitel přísně napomíná: »Pilně se varujte, aby snad nebyla obtížena srdce vaše obžerstvím a opilstvím!« a sv. Pavel dodává: »Bratří, jako ve dne poctivě choďme, ne v hodování a opilství, ale... oblecte se v Krista Ježíše!«

Milý křesťane, pomni na věřící prvních dob, jak střídmy život vedli, pomni na ony sv. poustevníky, kteří ve slujích a jeskyních na poušti dlouhá léta trávili, živíce se pouze kořínky a vodou, a to činili pro nebe; jak bys chtěl ty do nebe přijíti nestřídmým pitím a hodováním?

Pomni, že v tomto čase posvátném sám Spasitel se za tebe postí, lační a žízni — a ty nejsi s to, abys utrhl ústům svým alespoň toho, co je přes míru?

Muži a otče křesťanský, ty pravíš, že hledáš jen zábavu a vyrazení ve společnosti? Ó věř, zábava nejlepší a tobě příslušná byla by v kruhu tvé rodiny, kde bys dítkám ze zkušenosti svého života měl vyprávěti, jim rady dávat i k dobrému vésti; zdravější dojista byla by to zábava, než v lecjakém krčmě, v kouři a pustém lomozu noci trávit. Pišeť jistý na slovo vzatý muž z lidu takto: »Jak nás zkušenost učí, jest hospoda hrobem zdraví a cti tvé, jest školou, ve které se učíš Bohu se rouhati, klnouti a den Páně znesvěcovati; s rodiči, manželkou a dětmi zle nakládati: všem zlý příklad dávat i peníze mrhati. Hospoda jest školou, která tě učí dále hanebným a oplzlým rozprávám a takovýmtéž mravům; učí tě vlažnosti u víře a nedbalosti v přijímání sv. svátostí; slovem: kdyby nic jiného nebylo, učí tě nekřesťanskému životu!

Protož obzvláště tobě, mládenče křesťanský, volám: varuj se zhýralých soudruhů, jimžto nebem jest veselý život po hospodách. Uvykneš-li tomu jednou, již věř, že neodvykneš! Krvavé slzy pláčou dnes rodičové nad nezdárnými syny, jež na těle i na duši zlí soudruzi byli zkazili! Dal-li jsi se však již lapiti v sítě jejich, ó nemeškej a zřekni se spolku a nedbej posměchu a výčitek.

Jen tak se vyhneš onomu hříchu, za nějž Kristus Pán na kříži těžkou pokutu splácí palčivou žízni a odporným nápojem.

My pak klaníme se Tobě, ó Pane Ježíši Kriste, a dobrořečíme Tobě bolestí sklíčenému! Ó kéž netrpíš nadarmo! Kým obrátí se jedenkaždý hříšník nestřidmosti v jídle a pití oddaný! Ó podej nám, Spasiteli, pravici Svou a pozdvihni nás k boku Svému, aby krev odtud tekoucí opojila duši naši a vzbudila v ní onu žízeň, o níž jsi pravil: »Blahoslaveni, kteří žízni a lační po spravedlnosti, nebo oni nasyceni budou.« Amen.

VII.

(O velkém pátku.)

**Ježíš před tváří netečného lidu umíraje — trpí za
sedmý hlavní hřích — lenost.**

»Ejhle Beránek Boží, jenž snímá
hříchy s tohoto světa.«

Jan 1, 29.

Ú v o d.

Jako pečlivá a věrná matka ovdovělá často připomíná dítkám svým zesnulého otce, obzvláště pak u výroční den jeho úmrtí živými barvami líčí jim skonání jeho a opakuje opět a opět poslední jeho slova: podobně činí dnes i věrná choť Kristova a společná matka naše Církev svatá. Ač není dne v roce, kde by nám alespoň nekrvavou obětí na oltáři nepřipomínala smrt Krista Ježíše, činí to zvláště dnes živým a dojemným způsobem. Ano, všemi těmi smutečními obřady, jež jste, nejmilejší, právě viděli, mluví dnes Církev k vám: »Synové moji a dcery mé! dnes je výroční den úmrtí vašeho nejupřímnějšího otce, vašeho největšího dobrodince! Dnes jest opět výroční den, co dokonal život svůj, když byl prve 33 let pro vás pracoval. — V chudobě a sebezapření žil, a posléze, aby vás šťastný učinil, vydal dobrovolně život svůj a po mnohých mukách smrti přebolestnou skonal. Ejhle, tamto Beránek Boží, jenž snímá hříchy s tohoto světa!« —

Tak mluví dnes církev k nám, a nespravedливо bylo by, kdyby dnes všelika duše křesťanská nepohlédla aspoň k tomu kříži a nepovzdechla si z hloubi srdce: »Můj předobrá Ježíši! co's učinil Ty pro mne — a co já mám za to činiti Tobě!«

Ó křesťane, můžeš-li pak pochopiti v celém dosahu to slovo: »Co učinil Kristus pro Tebe?« — — —

Ovšem ústa tvá nejsou s to dnes, aby odpověděla na otázku tu, neboť příliš dojímá srdce tvé smutné divadlo tam na hoře Kalvárské a překonává tě citem přebolestným, a dobře tak, má drahá duše: neboť, co na celém světě se více tě týká než umírající Kristus, Spasitel tvůj? — Ano, tebe se týká

každá rána Jeho, tebe se týká Jeho tekoucí krev, tebe se týká všecka bolest Jeho! Všecko se tebe týká, ó hříšníče, co se na Kalvarii dnes odehrává, a nebylo by přespříliš, kdybys dnes stokráte sobě opakoval ta slova: »Co všecko učinil Kristus Pán pro mne!« On umřel za mne. On sňal hříchy mé a nesl pokutu za ně! —

Ano, v minulých řečích ukázal jsem vám, přátelé, že sedm jest hlavních hříchů, z nichž všechny ostatní nepravosti jako z pramenů vytékají; ukázal jsem vám, že, ačkoliv Syn Boží svým utrpením zadostučinil za hříchy lidské vůbec, nicméně za každý onen hlavní hřích zvláštní pokutu nesl. Dnes zbývá mi ukázati to i o sedmém.

Již tedy pojď, milý křesťane, se mnou na tu horu přeusutnou a viz hrozné divadlo, jež se na kříži dokonává. Bolesti Ježíšovy dosahují již nejvyššího stupně; tři hodiny pní tu mezi nebem a zemí v mukách nevýslovných a v úplné opuštenosti! — A což nebylo tu nikoho, kdo by Mu v té hořké chvíli přispěl, poněkud Mu ulehčil, aneb alespoň laskavým slovem Jej potěšil? Stály tu celé zástupy lidstva kolkolem, a neodcházely s hory, až se dočkaly konce. Ale, co o nich píše sv. evangelista? Sv. Lukáš píše: »Lid stál a díval se!« Stál a díval se bez citu, bez útrpnosti, bez vnitřního pohnutí na umírajícího Spasitele. Ani nelidské s Ním nakládání, ani Božská tichost a trpělivost Jeho, s jakou to vše snášel, ba ani pláč a mdloba ubohé Matky Marie, nic nehnulo lidem. Lid stál a díval se . . . Nadešla 9. hodina, u nás to třetí hodina odpoledne, a celá příroda počala truchliti. Země se chvěla hořem v útrobách svých, skály s rachotem hromu pukaly, slunce rudým závojem zakrylo tvář, a děsné pološero zavládlo vůkol, avšak ani to nedoteklo se necitelných diváků; lid stál a díval se. Jediný setník vojska bil se v prsa při tom hrůzoděsném divadle, a ten byl pohan! — Ostatní jen tupě přihlíželi. Ó té neslýchané, nepochopitelné otupělosti a necitelnosti lidu, lidu, jemuž tolik dobrodiní byl Kristus prokázal, lidu, za jehož spásu právě umíral! Ó přátelé drazí, představte sobě, jak musila tato netečnost a lenivost lidu zaboleti Ježíše umírajícího! Jak ztrpěla a přitížila Mu poslední okamžik! A tato bolest Ježíšova byla dojista pokutou a zadostučiněním

za sedmý hlavní hřích člověčenstva, jenž sluje duchovní lenost.

Přátelé, vy se snad divíte, slyšíce tu jmenovati hřích, jenž málo kdy bývá jmenován; a ještě více se divíte tomu, že to má býti jeden z hlavních hříchů? — Ale nedivte se, korunou všech hříchů měl by se zváti, jak vám dnes dokázati hodlám. Výborná naskytuje se dnes k tomu příležitost; neboť kdy a v který den roku pochopili bychom lépe, co jest ne-tečnost k Bohu, vlažnost u víře a nedbalost o svou věčnou spásu, než právě dnes? Kdy by se mělo probuditi ospalé, kdy obměkčiti zatvrzelé srdce hříšníka a roznítiti se novou láskou ke Spasiteli, novou horlivostí o věčnou spásu, ne-li dnes!? Ó nepohne-li se dnes nad umírajícím Ježíšem, pak nevím, kdy se pohne a probudí z ospalosti své.

Nuže, taž se ještě jednou křesťane: »Co učinil Kristus pro mne, a co já mám činiti pro Něho?« — A dnešní den ti odpovídá: »Kristus umřel pro tebe, — a ty máš žíti pro Něho!« Z toho poznáš:

1. **jak ohavný hřích jest duchovní lenost křesťanův,**
2. **jak záhubný.**

»Pod křížem Tvým, ó Kriste Ježíši, shromáždili jsme se dnes naposledy v tomto postním čase! Nechceme jen bez citu se divati, nýbrž s užitkem rozjímati smrt Tvou. Ó žehnej nám s kříže svého i k tomuto poslednímu rozjímání!«

I.

Kdybych veřejně a ve tvář vyčetl světu, že nebyl nikdy lenivosti tak oddán, jako právě nyní, vysmál by se mi, poukazuje k tomu, kterak právě nyní vše se hýbe, pracuje a lopotí bez ustání. Ó vím to, vím, a nemusel bych zdravých očí míti, abych neviděl to snažení a shánění synů lidských na všech stranách; dnes však mluvím o lenosti duchovní, t. j. o nedbalosti v těch věcech, jež se týkají Boha, duše a věčné spásy, a tu vyčítám světu nynějšímu!

1. Vy se snad tážete ještě, co tím míním a v čem ta duchovní lenost záleží? — Vizte jen a snadno ji po-

znáte! První známkou její jest, když zanedbává křesťan prostředků k spasení věčnému. Sem náleží všickni ti, jižto modlitby a služby Boží vykonávají jen tak ledabylo a s patrnou nechutí, neb jich dočista opomíjí. Bez modlitby vstávají a léhají, bez modlitby zasedají ke stolu a tak i od něho vstávají. Zřídka kdy poctí Pána Boha svou návštěvou a pak ještě bývá jim v kostele chvíle dlouhá. — Jiná známka jest, když nedbá křesťan toho, aby duši svou vybavil z hříchu, když jeví odpor proti všemu namáhání a odpírání zlým náklonnostem. Den po dni a rok po roce vleče týž život, těžkých hříchů sice se chrání, však o nějakém prospívání ve ctnosti není ani řeči. Jaký byl před 10 a 20 lety, taký je podnes. Sem náleží i ti, již vůbec hřích jen lidskou slabostí nazývají, a proto o žádné pokání se nestarají a svátostmi, prameny to milosti Boží, pohrdají. Sem náleží i ti »také-křesťané«, již tak trochu Pánu Bohu slouží, však spolu také milému světu. Všickni ti a tací pokládají sebe za řádné křesťany a mní, že mají u Boha všechno v pořádku.

2. Ale, je-li pak tomu tak? — Já alespoň pravím dle slov Spasitelových: Příteli, sloužíš-li takto Pánu Bohu, a »není-li hojnější spravedlnost tvá,« pak jest to netečnost, duchovní lenost — a hřích před Bohem! — Otevři jen trochu oči a uvaž následující. Dejme tomu, že máš služebníky, a to takové, kteří tě sice v té neb oné věci poslechnou, ale v jiných věcech tě oklamou, tu a tam také obelhají, i maličkost nějakou odcizí, ba i s tvými nepřátely se schází. Jak — budeš s nimi spokojen? — Řekneš: »Nikoliv; já žádám od svých sluhů věrnost ve všem, v malém i velkém;« — a máš docela pravdu! — Avšak, nyní si také vzpomeň, že i ty jsi služebníkem vyššího Pána, a posloucháš-li. Jej toliko v důležitých velkých věcech, a ne také v malých, může-li pak On s tebou býti spokojen? Nikoliv, neboť i On žádá úplnou věrnost a poslušnost ve všem! — Ano, on žádá pro sebe celé srdce tvé a všechny síly tvé! Stojíš psáno: »Milovati budeš Pána Boha svého z celého srdce svého, z celé duše své, ze vší mysli své, ze vší síly své...« a On má k tomu úplné právo, kterého Mu nemůžeš upříti; neboť Jemu přináležíš tělem, duší a vším, čím jsi a co máš. Vidíš, bratře, a ty odbudeš Pána svého

jen tak ledabylo, až tím, co ti zbude po užívání světa: ano, ty Mu svého srdce a svých sil sotva půl, sotva čtvrt, ba snad ani stý díl nevěnuješ! A to má býti spravedливо od tebe? S tím má tvůj Bůh a Pán vzíti za vděk? — Nuže, rozumíš teď oné otázce: Co učinil Kristus pro tebe, a co ty činíš pro Něho? . . .

Viz, na pokyn Hospodinův běře Abraham svého jedináčka, svůj nejdražší poklad na světě, a ochotně podává jej Bohu svému za oběť. — Činíš ty podobně? Můžeš tu říci, že miluješ Pána Boha svého nade všecko? Ano, ty Mu tak mluvíš, však nechceš Jemu k vůli obětovati ani trochu svého pohodlí, ani svou pýchu, ani svou lakotu aneb jiný svůj zamilovaný hřích! Vidiš, bratře, to je zrovna tak, jako bys říkal Pánu Bohu: Až potud, až sem k tomu hříchu Tě miluji a poslechnu, však v tom platí mi svět více než slovo Tvé; tento hřích milejší jest mi nad Tebe! Jak? a to nemá Boha tvého těžce urážeti? Když vidí, že n. př. pro marný statek pozemský všecko obětuješ a podstupuješ, že i život svůj dáváš ve zmar, že od rána do tmy jen svět a sebe máš na mysli, . . . a Boha svého odbudeš tím, že sotva se chráníš těžkého hříchu, ostatní je tolik jako nic; nemusí-li Jej taková netečnost a lenivost nanejvýš hněvati?

Za času císaře Theodosia odbývali katoličtí biskupové v Antiochii shromáždění. Co zatím stáli před chrámem, stalo se, že šla kolem jistá ženština, jménem Pelagia, pověstná v městě frejírka. Šat její, vzor to vši přepjaté nádhery, byl tak necudný, že se vše s ošklivostí od ní odvracelo. Starý biskup Nonus z Edessy však pravil shromážděným: »Bratři, příkladem této ženštiny odsoudí jedenkrátě všemohoucí Soudce naši liknavost a nedbalost duchovní. Kolik asi hodin ztrávila před zrcadlem šperkováním a okrašlováním hříšného těla svého; kterak ze vši síly snaží se světu se líbiti! a my — jak vlažni, jak liknavi jsme v tom, abychom se líbili Otci nebeskému; jak málo pečujeme o to, abychom očistili a ozdobili drahou duši svou!« — Tak onen stařec; a přátelé, neplatí výčitka ta i mnohému z nás?

A takováto lenivost u věcech nejsvětějších — ta by neměla býti hříchem? Komu by platilo pak to slovo Páně: »Všeliký strom, jenž nenese ovoce dobrého, vyfat bude

a na oheň uvržen.« — »Nemůžef nikdo dvěma pánům sloužiti . . . nebo jednoho nenáviděti a druhého milovati bude.« —

3. Bez odporu, moji drazí, duchovní lenost jest hříchem, a abyste věděli, hříchem nejnebezpečnějším, poněvadž se ho lidé ani dost málo neštítí, však zcela vědomě se mu oddávají; ano hřích je to, jenž právě za našich dnů většinu křesťanů ovládá, — k veliké žalosti a ještě větší škodě církve sv.

Ano, přátelé, směle to mohu říci, přesmutné doby nadešly křesťanstvu! Ovšem byly doby, kdy byli křesťané pro svou víru ukrutně pronásledováni; však tenkrát vzkvétal utěšeně život křesťanský, tenkrát bylo znáti, kdo drží s Kristem a kdo s pohany; a kdo s Kristem držel, držel se Jeho s duší i tělem. s Kristem žil, s Kristem umíral. »Pro Krista umříti,« pravila sv. Cecilie ku katanům, »jest mi tolik, jako bláto vyměnití za zlato, chatrč za palác, prach za korunu!«

Za našich však časů bohužel setřen jest všecek ten ráz horlivosti, rozhodnosti křesťanské a živé obětavosti pro Boha a víru! Ba, teď si každý dělá svou víru a desatero podle vlastní hlavy a takřka Pánu Bohu předpisuje, kterému náboženství by měl dáti platnost a dle kterého zákona souditi. Teď nalezneme »křesťany,« kteří dle této »své víry« o chrám Páně po celý rok ani nezavadí! Ve dny všední zaměstnání jsou povinnostmi a pracemi svými, že za celý den nezbude jim ani myšlenka, ani povzdech k Bohu; neděle pak a svátky musejí věnovati zotavení, výletům a zábavám všeho druhu . . . Teď nalezáme křesťany, již se smrtí a věčností, s nebem a peklem tropí lehkomyšlnou hru; oddávají se slepě hříchům a nepravostem všelikým, však o nějakém pokání, o řádné zpovědi alespoň jednou v roce, jak to výslovné přikázání církevní žádá, není ani řeči. A potom všem ještě mluví: »Já jsem také křesťan a katolík, já nevraždím a nekradu a na tom ostatním tak mnoho nezáleží; jsem spokojen, když se dostanu na ten poslední koutek v nebi.« — Aj, to jest pěkný křesťan, kterému postačí, nedostane-li se četníkům do rukou! A jaká to skromnost? »Jen poslední koutek v nebi!« — Ano, tak mluví ta pravá lenost, jež nechce o nebe nic se namáhati a jen co nej-

laciněji tam se dostat. To je, moji drazí, to náboženství nynějšího světa, v tom žijí a s tím také umírají; a jak si v tom pohodlí libují a říkají posměšně: »Já nechám Pána Boha na pokoji — a On nechá mne, a tak máme oba pokoj.« — Ó ne, ne, bratře, On tě nenechá na pokoji, tam ten kříž volá ti dnes do duše, že to tak pohodlně nejde, jak bys ty myslel. Kristus Pán trpí tolik a takových muk, a ty bys jen stál a díval se? — Nikoliv, to nejde! Dnes volá s kříže Spasitel tvůj: »Kdo chceš za mnou přijíti, zapři sebe sám, vezmi kříž svůj a následuj mne!« Jiné cesty do nebe není, neboť: »Nebeské království násilím trpí, a jen ti, jižto si násilím činí, uchvacují je!« — —

Než, co bédujeme, přátelé, na netečnost a lenivost křesťanův? Jak že horliví jste vy ve službě Boží? Jak dbáte vy o spasení duše své? — Odpovězte mi jen na několik otázek: Leží vám spása duše tolik na srdci, byste aspoň o ní přemýšleli a zpytovali, čeho vám ještě třeba? — Ó přiznejte se a rcete, že vám to ani ve snu nenapadne! A přijde-li vám i někdy na mysl ta ubohá vaše duše, neodkládáte ji ihned stranou, až na jiný čas? Ó přiznejte se jen, že ku každé jiné práci i ku zábavě berete si času, duše však, ta musí počkati, až co vám jednou zbude. Či není tomu tak? Neodkládáte mnozí řádnou správu Boží již mnoho let, snad až na hodinu smrti, kladouce tak své věčné spasení jako v nejistou sázku, jižto vyhrátí sotva z tisíce jednomu se podaří? Přiznejte se jen, přátelé, a vyznejte: co že je u vás duše vaše? Není-li pravda, jest nejposlednější služkou, jest ubohou popelkou, jižto nic nešetříte, však bez ostýchání i v největší nebezpečí vydáváte, ba mnohdy i samému ďáblu nabízíte! Ó přátelé, ó křesťané, kterak pak to mám nazvati, když sám ďábel výše cení duši vaši, než vy sami ji ceníte; když o ni více se namáhá a nasmáhá, aby ji v síť svou ulovil, než vy se staráte, byste ji spasili? Není to hanba, není to potupa pro křesťana ta největší, žiti v takovéto duchovní lenosti a netečnosti? Ó, žel Bohu, že i podnes platí o mnohých křesťanech to slovo sv. evangelisty: »Lid stál a díval se!« Ano, i dnes umírá Kristus na kříži a mnohý jde mimo, jako by se ho to netýkalo, ani mu nenapadne získati duši své zásluhy Kristovy! Tak splňuje se dnes slovo žalmisty

Páně: »Spustošením spustla země, poněvadž nikoho není, kdo by v mysli rozvažoval,« neboť ta všeobecně se vzímající bezbožnosť a spustlost, z čeho že pochází? Ukáži vám, že hlavně z duchovní lenosti!

II.

Jistý zločinec, jsa k smrti odsouzen, vyžádal si před popravou kněze z jisté řehole. Když tento přišel, řekl k němu odsouzenec: »Můj otče duchovní, i já jsem jedenkrát mezi vámi přebýval, i já byl jsem mnichem řehole vaší. Byl jsem také po delší čas horliv a svědomit u vykonávání svých povinností a při tom docela spokojen. Ale pak upadl jsem v takovou vlašnosť, že mne život v klášteře omrzel. Zrušiv svůj slib a přísahu utekl jsem konečně pryč, klesaje v nepravostech hloub a hlouběji, dopouštěl jsem se zločinů nejhorších, až jsem dospěl sem, kde mne nyní vidíte. Poslal jsem schválně pro vás, abyste pověděl bratřím svým, co jste nyní slyšel, aby jim byl život můj k výstraze před duchovní leností!« —

4. Ty se divíš, milý křesťane, není-li pravda, že by mohla býti vlašnosť a duchovní lenivost pro člověka tak nebezpečna; avšak věz, že nadarmo nepočítá se mezi hlavní hříchy. Z letošních rozjímání víš, že to znamená tolik, že se z ní jako z hnízda rodí a plodí jiní hříchové. A zajisté, je-li pro člověka již lenost tělesná tak záhubna, že se říká o ní: zahálka, počátek vši nepravosti, tím více to platí o lenosti duchovní!

Jsi-li Bohu svému nevěren jen v malé věci, již to nebezpečí veliké, že nevěrným se staneš brzy i ve velkém. Jen s málem spokojí se rád na počátku ďábel a myslí si: služ si, člověče. Pánu Bohu třeba celý den, já se zatím spokojím jen čtvrt hodinkou; choď si třebas do kostela a ke stolu Páně, jen mi zanech své hry, své nedovolené schůzky s druhým pohlavím a svou prchlivost, nestřídmost, pomlouvačnost atd.: s takovými »maličkostmi« se zatím spokojím! — Tak počítá pekelný pokušitel. Víte dobře, že, má-li v srdci lidském jen kouteček svůj, brzy opanuje celé. Neboť lenost duchovní v tom se zcela spánku podobá. Usnutí děje se nepozorovaně, že jeho okamžik

ani udati nám nelze a již nevíme o sobě ničeho. Tak duše lenivá klesá poznenáhla víc a více v lhostejnosti, až upadá ve smrtelný duchovní spánek netečnosti a otupělosti, ze kterého ani otec ani matka, ba kdyby i anděl s nebe přišel, neprobudí ji. Ba jako člověk ospalý zlobí se na každého, kdo jej ze spánku ruší, tak hněvá se i netečník v zaslepenosti a zatvrzelosti své na toho, kdo mu nepravost jeho vytýká a ji vyléčiti chce! — Však při tom nezůstává. Jako voda stále stojící kazí se, hnije, vydává smrdutý zápach a plodí množství škaredého hmyzu, tak rodí se v duši zanedbané neplechý a neřesti, omrzelost a nenávisť proti všemu dobrému. Člověk takový nenávidí každého, kdo se ještě modlí, do chrámu a ke stolu Páně jde; to všecko nazývá zbytečným přeháněním a týráním. A co nejsmutnějšího při tom všem, myslí, že má duši v nejlepším pořádku, o pokání po celý život se nestará, a tak žije a umírá v nekajicnosti. Dobře píše o tom sv. Bonaventura: »Lenivost uvádí mnohé ve zkázu věčnou a zadržuje v hříších až do konce ty, již se na volání Boží nelepší. Odpovídajíť ustavičně: »Až zítra, až zítra!« Zatím však smrt jim dvěře zavře a hříšník se svým krkavčím voláním zůstane venku mimo vlast nebeskou!«

Ano, tentýž osud předpovídá lenivcům Spasitel ve známém podobenství o desíti pannách. Co měly ony nemoudré z toho, že místo bdění zaspaly příchod ženichův? Vyloučeny jsou ku hanbě a k žalosti své navždy od svatebního veselí. Neboť i Pánu Bohu lenost duchovní nanejvýš se protíví. O ní platí Jeho ortel: »Vím skutky tvé, že nejsi ani studený ani horký... však že's vlažný... počnu tě vyvrhovati z úst svých.«

5. Protož, Nejmilejší! varoval-li jsem vás před ostatními hříchy hlavními, činím to tím důtklivěji dnes a zapřisahám vás: Mějte se na pozoru před duchovní leností, před netečností k Bohu, a nedbalostí v duši vaší!

Považtež ještě jednou, jaká to do nebe volající pošetilost nedbati o duši svou! — Že se, křesťane, zatvrzuješ nad svými nepřátely, to chápu; ale že nemáš smilování s vlastní duší svou a necháš ji opuštěnou, zanedbanou hynouti v bidě a zkáze — toho pochopiti nemohu! — Či myslíš snad také, že není třeba

tolik starosti si dělají o duši? Tož pojď sem pod kříž umírajícího Ježíše, a rozvaž ještě jednou, co On pro tvou duši podstoupil! Zajdi, příteli, do zahrady Getsemanské a sčítej tam ty vzdechy hluboké, sčítej i krůpěje potu krvavého! Zastav se pak v domě Pilátově a počítej ty rány bičujících a potůčky krve tekoucí; kráčeť pak za ním a sčítej ty kroky, jimiž kráčel obtížen jsa břemenem kříže; rozvaž posléze, co trpěl na kříži. než vydechl: »Dokonáno jest!« A já se tě táži: Byl by to vše Syn Boží podstoupil, kdyby toho nebylo třeba bývalo? — Neslyšíš toho hlasu Jeho s kříže: »Synu, dcero! co jsem ještě měl učiniti pro spásu tvou? — A vy tu stojíte po celý den života svého zahálejíce, co zatím vinice duší vašich pustne a hyně?!« — Nepohne-li tě však, člověče, ani vůle Boží, ani spása vlastní duše, považ tedy, že je to vlastní cíl a jediné povolání tvé, k němuž tě Bůh sám na svět stvořil, totiž o to péči míti. abys na duši prospíval a spasen byl. Jak? Dáš se snad zahánbiti těmi tvory nerozumnými? Viz jen, od mraveněčka v písku až k tělesům nebeským není tvora, jenž by nekonal svědomitě a na vteřinu vykázané úlohy své, ale všechno, kam pohlédneš, spěchá za tím cílem, jejž Stvořitel ustanovil: jen ty člověče, rozumem nadaný a k nejvyššímu cíli povolaný, jen ty nedbáš své svaté povinnosti!! — Komu pak chceš zanechat starost o svou jedinou nesmrtelnou duši? Aneb kdy chceš konečně začít svědomitě o ni se starati? Pomni, bratře, že jen krátký čas máš k tomu vyměřený! Co je ten celý život lidský? Střela větrem letící! Velkou část zaujímá mladosť nedospělá a velikou část stáří k práci neschopné, více pak než polovici stráví spánek, co tu tedy zbude k činnosti a práci? Jaká to tedy pošetilost i ten zbytek času strávit v netečnosti a nedbalosti o nejsvětější zájmy své!? — O císaři Titovi vypravuje se, že nemaje jednoho dne žádné příležitosti k vykonání dobrého skutku, nařikal pak u večer: »Přátelé, dnešní den jsem ztratil!« — To byl pohan. moji drazí; avšak tak mnohý mezi námi čítá 20, 40, 50 a více let; ale může-li pak s dobrým svědomím říci, že z celého toho času — neřku jeden rok, jeden měsíc — ale jen jeden jediný den věnoval úplně spáse duše své?! — Jisté paní, která z pohodlí a lenosti o žádném pokání nechtěla slyšeti, uložil duchovní rádce její. aby, kdykoliv si bude

ruce mýti, říkala jen ta slova: »Toto maso bude pokrmem červů!« A hle, brzy byla tak horliva, že žádné pokání jí nebylo příliš těžko.

Ó křesfane, i tobě nadejde brzy doba, kdy tělo tvé bude hmyzu na pospas vydáno a duši tvé nastane noc, v níž nebudeš moci již pracovati; ó jak hořce budeš pak oplakávati zmařený čas života, jímžto nyní plýtváš! Ale co potom pláč a nářek? Ty ti nenavrátí zpět ani den, ani hodinu ztracenou; co jednou ztraceno, ztraceno na věky!! — — Pamatuj na to, bratře, a opakuj si začasť tato slova sv. Terezie: »Jen jednoho Boha mám, a jestli Ten mne zavrhne, nemám druhého, k němuž bych se utekl! Jen jednu duši mám, a jestli ta ztracena, nemám již jiné, kterou bych mohl zachrániti! Jen jedno nebe mám, je-li to pro mne zavřeno, nezbude mi, leč peklo! Jen jednou půjdu k soudu, a zní-li tu rozsudek: »Odejdi zatracenče!« pak nikdy neuslyším: »Pojď sem, požehnaný otce mého!« Jak bych mohl býti lhostejným a nevědným k těmto děsným jednotkám?! — —

Jistý otec měl velmi lehkomyšlného a nezdárného syna, kterýž nedbaje napomínání otcova, vše promrhal, co mu do rukou přišlo. I stalo se, že sestárnělý a utrápený otec na smrt onemocněl. Povolal tedy k lůžku svému syna a slovy docela chladnými dí k němu: »Ty nezdárníče, já vím napřed, že ani tohoto mého posledního slova nezachováš, jímžto tě umírající otec k dobrému a pořádnému životu napomíná; ale buďsi. Víím napřed, že až oči zavru, ty v krátkém čase všecko své dědictví promrháš, že přijdeš dojista na žebráckou hůl, ba že ti naposledy při tvé lehké mysli nezbude nic jiného, než krásti nebo si život vzíti. Pro tento druhý pád už jsem se také o tebe postaral. Tam ve staré komoře nad stáji zatloukl jsem ti do trámu silný hřeb, můžeš býti jist, že dobře drží; na něj jsem ti již zavěsil provaz, je také pevný a udrží tě. Tam tedy jdi a vykonej, až k tomu přijde. svůj zoufalý čin; a teď buď s Bohem!« — Dořekl a skončil. Syn pochoval nebožtíka ve vši uctivosti, ale přišed z pohřbu domů, neměl pokoje uzříti již nyní ten kloudný otcův odkaz. Jde do komory a skutečně — v trámu silný hřeb a na hřebu provaz. I chce jej sejmuti, ale — hle, tu ještě něco: Syn nezdárný zbledne jako stěna.

Na hřebu visí kříž a pod ním otcovskou rukou psaný nápis: »V této chvíli, synu, uteč se v lítosti ku Kristu Ježíši, a spas duši svou!« — I čte, čte ještě jednou a zdá se mu, jakoby zesnulý otec sám káravým hlasem naň volal: »Spas duši svou!« A aj, z očí vyhrknou mu slzy, slzy pravé lítosti, již klesá na kolena a štká: »Otče, drahý otče, odpusť synu nezdárnému! Při tvé drahé památce slibuji, že budu jiným, že spasím duši svou!« A vskutku slovo své splnil. —

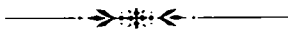
Příteli, buď si kdokoliv, i tebe dnes volám k ukřižovanému! Snad nedospěl jsi ještě tak daleko, avšak nicméně vyčítá ti dnes svědomí tvé, že nejsi k Bohu, jak býti máš. Vyčítá ti, že až dosud tak málo, tak chladně jsi pečoval o Boha, o duši a nebe, jakoby se tě to pranic netýkalo! Ó probuď dnes duši svou z tohoto spánku; neboť jest jí tak nebezpečen, jako bývá spánek těch, jenž mdlobou klesají do sněhu a usínají, aby již se neprobudili. Jen nedej duši usnouti! Pojď raději a utec se ku kříži, a ta krev s něho tekoucí ovlaží tebe, jako nebeská rosa uvadlé kvítí svažuje a budí k novému životu. Ó viz ještě jednou: »Kristus za tebe dnes umřel, — tvá povinnost je žíti Jemu a pro Něho.« Protož, až dnes klekneš k zemi a budeš líbat Jeho sv. rány, vyznej Mu se srdcem skroušeným: »Můj předobrá Ježíši! Jak se dnes hanbím až do duše před Tebou, uvážím-li co's Ty učinil pro mne a co já do dnes pro Tebe! Než odpusť! Od této chvíle má býti konec mé netečnosti a lenivosti; poznávám, kam by mne přivedla. Ó přijmiž, prosím, život můj ještě zbývající jako oběť za předešlou mou nedbalost. Tobě žíti a sloužiti budiž jedinou snahou mou!« — —

Tímto pak, drazí přátelé, končím letošní svatopostní rozjímání naše. Končím pak tím, čím jsem první řeč svou začal. Neklamtež se, ale pozorujte, jaké zlé nás obklopují časy, co zatím křesťané v nečinnosti a ospalosti zahálejí, daří se výborně ďáblu a děsně se vzmáhá dílo jeho po všem světě! Věru, na čas jest, abychom ze sna povstali, a na čas jest, by jedenkaždý účtoval sám s sebou dříve, než účtovati s námi bude Bůh!!

Ukázal jsem vám těch nejhorších sedmero duchů pekelných, již nyní nad světem vládnou a panují, ukázal jsem spolu, jakou pokutu Spasitel náš za každý ten hlavní hřích nésti musil. —

»Ejhle Beránek Boží, jenž snímá hříchy s tohoto světa! — Viz, člověče hrdý a pyšný, — jak hluboce se Kristus pro tebe ponížil a sám sebe zmařil! Viz, ty lakomče shánivý a hrabivý, i za tvůj mrzký peníz trpěl ohavnou zrádu Jidášem; pohleď také i ty, chlípňý smilníku — kterak to Jeho pannenské Tělo pro Tvůj hřích je zbičováno a ranami rozedráno! Viz také ty, závistníče nepřející, pro tvůj hřích jest nevinně odsouzen; a ty, zlostný prchlivče, poslyš, jak nelidsky od rozkácených židův na smrt byl žádán — a to pro tvůj hřích! — Patř však i ty, opilče nestřídmy, — i za tvůj hřích trpí Spasitel palčivou žízeň — a pro tebe, ospalče lenivý — pní v nečinnosti trapné přibit na kříži.

Nuže, rci, vrátíš se jedenkaždý z vás zase k oblíbenému hříchu svému a zmaříš na duši své všechny ty bolesti a zásluhy Kristovy? — Nikoliv, tak se nesmí státi! — ale jdi, jdi duše drahá, a přibij dnes všechny hříchy své na Jeho kříž, a spolu s Ním je v hrobě pochovej! Povstaň pak s Kristem očistěna a znovuzrozena ku novému životu, a to životu takovému, abys po jeho skonání přijata byla v řiši blažených nebešťanův a s nimi radostné »Alleluja« prozpěvovati mohla po všechny věky věkův. Amen!«

OBSAH.

Strana

I. Kristus v zahradě Getsemanské hluboce ponížen, trpí za první hlavní hřích člověčenstva — za pýchu	3
II. Kristus prodán za mrzký peníz, trpí za druhý hlavní hřích — lakomství	15
III. Kristus návodem židů nevinně odsouzen, trpí za třetí hlavní hřích — závist	28
IV. Kristus ukrutně bičován, trpí za čtvrtý hlavní hřích — smilstvo	41
V. Kristus od židů zuřivých na smrt žádán, trpí za pátý hlavní hřích — hněv	54
VI. Kristus na kříži palčivou žízni trápen, trpí za šestý hlavní hřích — obžerství	67
VII. Kristus před tváří netečného lidu umíraje, trpí za sedmý hlavní hřích — lenost	80

I. O. G. D.

Pro dobu svatopostní

odporučujeme:

Ježíš na cestě k hoře Kalvarii, postní kázání od Fr. Herzoga. Cena 40 kr.

Růže červené, jež v čase svatopostním u věnec svinul a ctitelům nebes královny věnuje th. dr. Karel Lev Řehák. Cena 50 kr.

Marnotratný syn, obraz hříchu a pravého pokání. Sedmero postních řečí, jež pro katolický lid upravil F. H. Cena 55 kr.

Sedmero hlavních hříchů. Postní kázání, jež konal starý kazatel A. H., a jež na světlo vydává kazatel mladší A. H. Cena 50 kr.

Šestero postních řečí. Napsal Dr. Cena 50 kr.

Kázání na svátky svatých Božích, konané od kněze Petra Skargy, člena T. J., které zčeštil P. Frant. Klíma, farář v Krásné. Stran 244. Cena 1 zl. 50 kr.

Kázání na neděle a svátky od P. Suchánka. Stran 480. Cena 2 zl.

Slomšekovy homilie na evandělia roku církevního. Cena 1 zl. 70 kr.

Slomšekovy kázání na slavnosti některých svatých. Stran 50. Cena 30 kr.

Hořké umučení Pána našeho Ježíše Krista, podle vidění A. Kateřiny Emmerichovy. Na český jazyk převal P. Petr Hlobil, O. S. B. Cena 90 kr.

Hora Kalvarie v Jaroměřicích u Jevíčka na Moravě. Dle knihy pamětní sestavil P. Josef Pucek, kooperator na Hoře Kalvarii. Cena 50 kr.

Jděte k Josefovi! a V měsíci březnu lze získati odpustků. Cena 5 kr.

Následování nejsv. Srdce Páně, ve 4 knihách. Podává P. Cyrill Fr. Kaněra, O. S. B. Cena 1 zl. 80 kr.

V tisku se nalézá:

Zbožné úvahy

o mukách a smrti Pána našeho Ježíše Krista.

Dle latinského od Ludovika del Ponte T. J. na český jazyk převal Jan Nep. Desolda, kněz řádu prem. v Teplé.